

ANKARA'YA DAİR

ÖYKÜ
YARIŞMASINDAN
SEÇMELER

TMMOB
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ANKARA ŞUBESİ
ankara.imo.org.tr

Aralık, 2021

ANKARA'YA DAİR

ÖYKÜ
YARIŞMASINDAN
SEÇMELER

TMMOB
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ANKARA ŞUBESİ
ankara.imo.org.tr

Aralık, 2021

**ANKARA'YA DAİR
ÖYKÜ YARIŞMASINDAN SEÇMELER**

Oda Yayın No: E/21/03

ISBN: 978-605-01-1455-3

Aralık, 2021

**TMMOB
İnşaat Mühendisleri Odası
Ankara Şubesi**

Necatibey Cad. No: 57 - Kat: 3-4

Kızılay / Ankara

Tel: 0312 294 30 66

Faks: 0312 294 30 77

Web: www.imoankara.org.tr

E-mail: imoankara@imo.org.tr

Basım Yeri:

Karmatsan Basım Yayın Matbaacılık Promosyon

ve Reklam Ürünleri Limited Şirketi

Zübeyde Hanım Mah. Kazım Karabekir Cad. Kültür Çarşısı

7/12 İskitler - Altındağ / ANKARA

ANKARA'YA DAİR ÖYKÜ YARIŞMASI ÇAĞRI METNİ

Her köşesinde anılarımızın olduğu, sokaklarını arşınladığımız, hayatımızın belki uzun belki kısa bir bölümünü geçirdiğimiz, ama her daim adını duyduğumuzda zihnimizde canlanan ayazıyla grisiyle bir kent **Ankara**.

Ancak bunların ötesinde Şairlerin deyişiyle şiirin, özlemin ve sevginin Başkenti.

...ve bu kente kazandırılmış mütevazı bir kent belleği mekânı

2018 yılında gelecek bugünsüz, bugün dünsüz olmaz anlayışı ile bir hayali gerçekleştirerek hem Odamızca yayımlanan çalışmaları hem de Ankara kitaplarını derleyip kurduğumuz, üyelerimizi kitap okumaya, Ankara pullarını görerek, eski Ankara videolarını izleyerek kentin kokusunu duyumsamaya, Ankara`ya dokunmaya davet ettiğimiz **İMO Ankara Kent Kütüphanesi...**

Bu kurgumuzun devamı niteliğinde önemli gördüğümüz bir etkinlik olarak;

Kente dair anılarınızı, duygularınızı, düşüncelerinizi ve hayallerinizi satırlara döküp katılabileceğiniz **“Ankara`ya Dair Öykü Yarışması”**na davet etmek istiyoruz Siz Öyküseverleri!

Tüm öyküseverlerin katılabileceği **“Ankara`ya Dair Öykü Yarışması”**nda seçici kurulca yayımlanmaya değer görülecek tüm eserler İMO Ankara Kent Kütüphanesi`nin **“Ankara`ya Dair Öykü Seçkisi”**nde yer alacak ve öyküseverlerle buluşturulacaktır.

Dereceye giren yazarlara ödüllerin de verileceği etkinliğin son katılım tarihi **1 Ekim 2021** olup bu tarihten sonra gönderilen eserler dikkate alınmayacaktır.

Teslim Adresi:

yarismaankara@imo.org.tr

İletişim:

0312 294 30 75

Son Katılım Tarihi:

01.10.2021

Yarışma Ödülü:

Değer görülen 3 eser için eser başına 1000.-TL

**İMO ANKARA ŞUBESİ 24. DÖNEM
ANKARA'YA DAİR ÖYKÜ YARIŞMASI
SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ**

Başak BUDAK BALTA

İMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi

Mahir ÜNSAL ERİŞ

Yazar ve Çevirmen

Barış İNCE

Roman Yazarı

Dr. Erhan KARAESMEN

Öğretim Görevlisi

Doğuş SARP KAYA

Editör ve Eleştirmen

Serpil ŞAHBAZ OTUR

Yayın Görevlisi, İMO Ankara Şubesi

Selim TULUMTAŞ

İMO Yönetim Kurulu Sayman Üyesi

Burçin YILMAZ ŞENEL

Editör

Sunuş

Kentler ve kentsel mekânlar; içinden geçtiğimiz anları tarihsel bir bakışla hatırlayıp kavrayabilmemizi, günlük pratiklerimizi, köklü alışkanlıklarımızı ve kamusal anlamları doğrultusunda toplumca birbirimizle kurduğumuz ilişkileri mümkün kılar, şekillendirir. Kentteki dönüşüme ve kentsel belleğimize dair düşünerek bugün anlayabilir ve yaşadıklarımızın bütünlüklü bir hikâyesini anlatabiliriz.

2018 yılında “gelecek bugünsüz, bugün dün-süz olmaz” anlayışıyla Ankaralıları kolektif bir çabayla kurulan İMO Ankara Kent Kütüphanesi’ne kent belleğinin unsurlarını derlemeye, bir araya gelmeye ve şehre dokunmaya davet etmiştik.

Ankara’ya Dair Öykü Yarışması ile aynı anlama ve anlatma çabasının bir devamı olarak, öykü-severleri kentin hikâyesini hep birlikte anlatmaya çağırdık. Bu kitap yarışmaya katılan 80 kişi arasından seçilen 21 Ankara hikâyesinden oluşuyor.

Kimilerince ayazı, kimilerince grisi, kimilerince şiiirle hatırlanan Ankara’yı öykülerle adımlayıp hep beraber yeniden keşfetmeye, kentin mütevazı bir fotoğrafını çekmeye davet eden Ankara’ya Dair Öykü Seçkisi’ni siz öyküseverlere sunmaktan mutluluk duyuyoruz.

Keyifli okumalar dileriz.

**İnşaat Mühendisleri Odası
24. Dönem Ankara Şubesi Yönetim Kurulu**

İçindekiler

11	Aklı Mahir Eli Uz Bir Çocuk <i>Kumru Alpaydın</i>
19	Ankara Bekçisi <i>Anıl Çetinel Örselli</i>
27	Şevket <i>Mesud Abdullah Öztürk</i>
35	Gençler Cumhuriyeti <i>Oktay Gülağacı</i>
39	Ankara Melanji <i>Gül Büyükbay</i>
43	Ankara'da Başarısız Bir Pazar Sabahı <i>Atılğan Ulutaş</i>
49	Avlu <i>Ayça Tiryaki</i>
61	Bir Ankara Sevdası <i>Canan Yarar</i>
69	Bir Gurbet Duygusu <i>Saliha Yazgaç</i>
73	Cankara Kankara <i>Erkan Solmaz</i>
81	Collum Femoris* <i>Süleyman Kalman</i>
87	Gibi <i>Doğa Cihan</i>
93	Kaçmanın Baltası <i>Usame Yördem</i>
107	Kuğulu'da Bir Gün <i>Esmâ Zafer Ertan</i>
113	Lodos Esintisi <i>Hüseyin Opruklu</i>
119	Merak <i>Cansu Yumuşak</i>
127	Sır <i>Senem Selvi</i>
133	Suçlu Kim? <i>Ahmet Safa Savaş</i>
145	Şehrin Elleri <i>Esra Kahya</i>
155	Unutulmayan <i>Sibel Durak</i>
159	Yeşil Kapı <i>Mehmet Oral</i>

Aklı Mahir Eli Uz Bir Çocuk

Kumru Alpaydın

Nafia Vekaleti

Şose ve Köprüler Reisliği'ne

İvedi

12 Nisan 1935

Ankara – Kızılcahamam arası şoseyi nihayete yaklaştırmış bulunuyoruz. Emrimiz altındaki kırk üç adamın yirmisi çoktan merkeze dönmüş durumdadır. Alet ve edevatımız, baba yadigarını kullanır gibi kullanan işçilerimiz sayesinde zayıtsız ve iyi durumdadır. Bizim amel ve hedefimizdeki şosenin sonuna yaklaşmış olsak da daha birbirine ve merkeze bağlayacağımız nice köy ve nahiyenin bizi beklediğinin acelesi aklımızdadır.

Kalan yirmi üç işçiye bir çocuğu katıp, Ankara'ya getirmek istemekteyim. Aklı mahir, eli uz bu çocuk on yaşındadır. Kendisi işçilerimiz arasında epey iş tutmuş, yevmiyesi tarafımdan eksiksiz ödenmiştir. Ailesinin geçim mesuliyeti üzerinde olduğundan kendisine uygun göreceğiniz bir aylığın bağlanması hususunu ve işçi koğuşlarında bir döşeğin kendisine verilmesini, karşılığını milletimizin misli ile kazanacağını hissettiğimden arz ederim.

Mühendis Hilmi Alfât

Şose Şantiyesi / İşçi Kampı

Çeştepe

Dedem Osman'ın Ankara'ya yolculuğu, köylerinin yakınından geçen bir şose yolun şantiyesinden, Şose ve Köprüler Reisliği'ne yazılan bir mektubun bu paragrafı ile başlıyor.

Köye ellerinde ikişer güğüm ile su almaya gelen iki işçiyi alıp, kamplarına yakın bir su kaynağına götürüyor. Sudan bir kol çeviriyor, iki küçük kaskat yapıp “ağabey üstteki kaskata su hızlı düşer dibini bulandırır, alttaki kaskat duru kalır. Oradan içer-
siniz. Yıkayıp yunacak varsa onu da az daha aşağıda yursunuz” diye akıl veriyor.

Kampın şefi, Mühendis Hilmi Bey, bu kaskatlı su kaynağını işçiye kazandıran çocuğun köyden çağırılmasını ve yevmiyesi karşılığında kampta çalışmasını uygun görüyor.

Çelimsiz, kumral, çakır gözlü bir oğlan çıkıp geliyor köyden. Çalışmaya çok teş-
ne bu çocuk verilen her işi ve hatta verilmeyenleri de yaparak kısa sürede kampta her işin içinden çıkan, her konuda adı anılan biri oluyor.

Ömrünün son günlerine kadar yazdığı “Kamp Güncesi” defterleri de bu kampta başlıyor. Kampta bulunan okur yazar iki kişiden biri Mühendis Hilmi Bey, diğeri Durali Ağabey diye epey yaşlı bir işçidir. Kampın güncesi önceleri Durali Ağabey tarafından yazılıyor, zamanla gözleri pek iyi görmeyen bu adam günceyi dedeme devrederek hem gözlerini zorlamaktan hem de sabah, öğlen ve yatsı, günde üç defa yüksekçe bir yere çıkıp, hava durumundan bitki örtüsüne, gördüğü değişik hayvanlar ve göçmen kuşlardan, köylünün durumuna pek çok şeyi gözlemekten kurtuluyor. Dedem ise üç sene okuduğu ilkokulda bile hiç sahibi olmadığı kalem ve defteri-
ne gözü gibi sahip çıkıyor. Bir ömür her gün hiç üşenmeden yazıyor bu defterlere. Kamp Güncesi zamanla her anısını yazdığı kendi güncesine dönüşüyor.

1935 Haziran'ın bir salı sabahı köye, Kurtuluş Savaşı'nda bir kolunu kaybetmiş çolak babasına, sessiz ve kederli zavallı anasına, üç kız bir erkek kardeşine veda edip, içinde bolca ahlat ve ince bir mintan olan çıkını omzuna atarak, daha on yaşında iş tutmaktan başka pek bir şey yapmamış bu çocuk biraz da devletin işini tutmaya Ankara'ya yola çıktı işçilerle beraber. Yola çıkmadan önce kamp için çevirdiği suyu geri salmaya gitti. Seti kaldırıp suyu saldığı an gözünde koca bir dünya demek olan ovaya uzun uzun baktı. Bu ovanın bu çocuğa bu kadar büyük görüldüğü son gün oldu o gün...

Kızılcahamam'dan Ankara'ya gelip işçi yatakhaneğine yerleştikleri gecenin sa-
bahı bir sıhhiyeci yatakhaneğe gelip kendisiyle beraber henüz askerliğini yapmamış

dokuz adamı, sol kollarından art arda ikişer aşı ile aşıladı. Yataktan kalıp akşama kadar dinlenmeleri öğütülse de köyünden ilk defa çıkan bu çocuk dışarıda göreceklerrinin hayaliyle yataktan kalamadı.

Yataktan çıkıp, çevredeki en yakın yüksek tepeye doğru yürümeye başladı. Sonradan Ankara Kalesi olduğunu öğreneceği surlara oturup Ankara'ya baktı uzun uzun. Art arda dizili evlere, minarelere, evlerden büyük binalara, yollara, meydanlara, insanlara hayretle baktı.

“Ne kadar çoklar! Ne kadar büyükler! Ne çok insan var! Yetmiş iki milletin adamı buraya mı toplanmış? Gözleri mi yoksa aklı mı onu aldatıyor?!” Ankara'nın bu çocuğa bu kadar büyük görüldüğü son gün oldu o gün.

Surlardan dört tarafa hayretle, coşkuyla, korkuyla baktıktan sonra inip insan içine karışmaya karar verdi.

Koşar adım kalenin içinden geçti, evlerin insanların arasından Bentderesi'ne indi. Bahçesinde çalışan adamlar ve kadınlar, dere kenarında koşturan çocuklar, evler, bir köyün tamamı kadar evler gördü. Kendi köyünde derme çatma evlerinin önündeki bir karış bahçeden başka toprakları yoktu. Babasının bir kolunu kaybedip harpten dönmesi altı sene sürünce anası tarlayı tapanı parça parça satmış, yaşlı kaynatasına, hasta kaynanasına bir de Osman ile kardeşine bakmıştı. Osman hep el işinde çalışmış, bazen tüm tarladan kalkan dağ gibi ekinden anca bir torba almıştı. Şose kampında çalıştığı her gün için kendine verilen yevmiye, günlerce tırpan sallayıp ellerinin etleri dökülmeden kazandığı ilk paraydı.

Kazıkıçı Bostanları'na kadar yürüyüp, kalabalık seyrelince geri döndü. Şehrin insanın içine karışmak istiyordu. Ulus Meydanı'na ulaşınca Atatürk Heykeli'nin karşısında öylece kaldı. Kocaman kaideye, demirden kocaman ata, Atatürk'e bakakaldı. “Askerler sanki demirden değiller! Sanki bir adım mı attı ileriye sağdaki? Elini gözüne siper etmiş ileriye gözleyen asker ona bakıyordu meydana doğru yürürken. İnsanlar nasıl şaşırmadan geçiyor yanından heykellerin?”

Heykellerin etrafında şaşkınlıkla dört döndü çocuk. Her ayrıntısına bakarak askerin birine yaklaştı. Sağı solu kolaçan edip yavaşça eline dokundu heykelin. Askerin metalden eli sanki bir ölünün eli gibi kaskatı, soğuk ama yüzü canlı bakışları keskin, korkusuzdu. Sanki bir telaşı var gibi şimdi ileriye atılacaktı yerinden... Keşke babası da görseydi bu askeri, babası da asker mintanının içinde böyle dinç, böyle sıırım gibi yakışıklı, böyle cesur muydu? Çolak kalmasa babası Osman'ı her şeyden korur muydu? Şehadet getirerek uyandığı geceler ne görüyordu babası rüyasında, neden böyle gecelerin sabahı sanki evdeki her şeyden biraz daha eksiliyor, yoksulluk biraz daha

büyüyordu? Annesi az daha susuyor, nenesi daha çok ağlıyor ve biri gelip onların olan bir şeyi hiç sormadan alıp gidiyordu. Kapılarının önündeki asmayı sökmüştü bir sabah kendi öz amcası, babası hiç seslenmeden öylece izlemişti. Çolak kalmasa babası asmayı bile onlara çok gören olur muydu?

Meydanın arkasından kalabalığın geldiği bir yol fark etti. Aklındakiler yavaşça seyreliyordu, oraya doğru yürümeye başladı çocuk. Evlerin altlarında sıra sıra dükkânlar, kapıların önünde tezgahlar vardı. Ellerinde irice torbalarla o tezgâhtan, öbürüne geçiyordu insanlar. Yakışıklı genç adamlar, yaşmaksız güzel kadınlar, bir sürü çocuk vardı. Kasası tepeleme dolu arabaları çekmekten sağrıları terlemiş atlar, arabaların tepesinde buğday didikleyen karınca sürüsü gibi güvercinler vardı. Köyde çok haneli bir ailenin düğünü belki böyle olurdu, onda bile böyle bereket böyle telaş zor bulunurdu. Sabah vurulan iki aşıdan mı, gördüklerinin heyecanından mı bilinmez, hararetı gittikçe yükseliyordu Osman'ın. Ensesinden giren titreme ta belinden çıkıyordu ara ara ama durası da koğuşa dönesi de yoktu çocuğun.

Kalabalığın içinde ne yöne gittiğine bile bakmadan yürüyordu öylece. Dükkanların sıra sıra dizildiği yol bir anda kocaman bir başka yola bağlandı. Motorları titreye titreye geçen arabalar, sanki hiç telaşı yokmuş gibi mağrur yürüyen adamlar vardı etrafta. Biraz ötede iki kulesine kırmızı şapkalar gibi kocaman çatılar oturmuş, pencereleri kemerli bir bina gördü. “Hep duyduğu ‘devlet’ buydu belki de. Böyle heybetli, ağır. Başka ne olacak ki?!” Ziraat Bankası yazıyordu önündeki pirinçten levhada. “Demek ki bundan da büyük devlet!” Hızlı adımlarla ilerledi yol boyu daha bir sürü bina vardı böyle kocaman heybetli. Hepsine tek tek bakmak istiyordu. Evkaf Apartmanı'nın önünde ateşinin iyice yükseldiğini, nefesinin ağırlaştığını fark etti. Kendi bir göz evlerinin tavanı Osman'ın boyundan belki yarım urup yukarıdaydı, ki ne zaman bir duvarı dökülse, mih ve çekiçle kaya patlatıp, eve taşımak, harç karıp duvarı onarmak gerekirdi. “Bu binaları kim yapmış peki, kayaları patlatıp buraya kaç adam taşımış? Harcını kim karmış? Böyle büyük binayı kim, nasıl yapmış? Kim yaşıyor içinde?”

Gördüğü her şeyi yemek isteyen iştahlı bir keçi gibi etrafa bakıyordu çocuk. Gördüğü her şey aklında iyice kalsın istiyordu. Akşam ezanı çalındı kulağına uzaktan, hararetı iyice yükselmiş, bacakları kolları sızlıyordu. Artık koğuşa dönmek istiyordu ama çok yol gelmişti belli ki, hem de çoğunu dönüşü hatırına bile getirmeden, hiç düşünmeden gelmişti. “Ne yönden yaklaşmıştı bu binaya? Ziraat Bankası'ndan önce mi su içmişti çeşmeden?” Hiç biri yoktu hatırında, ateş de iyice aklını bulandırıyordu. “Kaybolup yitip gidecek mi yoksa bu koca şehirde? Anasına ipekliden elbiselik alacaktı bir gün. Tüh. Belki de ilk aylığıyla sabun bile alırdı evlerine. Kül yerine sabunla yıkarlardı ellerini bir kere...” Ayakları sendelemeye, ağzından küçük

inlemeler kaçırermeye başladı artık. Anasını kaybetmiş yavru bir keçi gibi söylene söylene, inleye inleye, meleye meleye yokuş yukarı yürüyor, arada düşüyor, biraz gücünü toplarsa bir iki adım koşuyor, yine düşüyordu.

Böyle düşse kalka ilerlerken bir adama çarptı, düşüverdi ayağının dibine. “Höööööstt, ne yapıyorsun evladım. Onatca yürüsene!” Adamın yanında külhanbeyi gibi iki adam daha vardı, korkusundan nefesini tuttu çocuk. Adamın kocaman eli havaya kalkıp yüzüne inebilirdi. İnmedi... Köyde olsa kesin inerti. Hem de kimseye çarptı diye değil, on yıllık tırpan Osman’ın elinde kırıldı diye, tayından bir lokma fazla yedi diye, tarladan ekin bu sene az geldi diye, hava bozdu ekin ıslandı diye... O el Osman’ın yüzüne inebilirdi. Adam arkasını döndü, yürümeye devam etti. Osman nefesini saldı, emekleye emekleye bir kapıya yanaştı. Sırtını kapıya vermesiyle, aklı toptan kapandı.

Biri kolundan tutmuş sürüklerken uyandı çocuk. Gözlerini araladı, doğrulmaya dermanı yoktu. Hava kararmış, bir kız çocuğu yüksek duvarlı bahçenin kapısı kapatıyordu. Kolundan tutmuş Osman’ı sürüklemeye çalışan, yüzüne yaşmak çekmiş, iri siyah gözlü anası yaşında bir kadındı. Kadın, Osman’ı kümesin önüne yatırdı. Kümesin kapısını açıp tavukları kışladı, tavuklar kümesin dibine toplandı. Çocuğu kümese doğru itip üstüne biraz saman, iki tane de soğan çuvalı serdi. “Eve alamam seni oğul, evde iki kızım var. Ama burada uyu,” dedi kadın. Osman’ın sağını solunu iyice koklayan iki köpekten biri kümese çocukla beraber girdi. Ateşten sıtmalandı çocuk tir tir titreyerek iyice büzüşüp tor top oldu. Köpek çocuğun yanına kıvrılıp, sırtını dayadı sırtına. Titreyen çocuğa köpeğin sımsıcak sırtı çok iyi geldi. Tekrar derin bir uykuya dalması belki de bayılması çok uzun sürmedi. Kümesin kapısı tekrar açıldı, elinde yarım bir bazlama bir bardak suyla kız çocuğu geldi. Osman’ı dürtüp bazlamayı eline verdi, bardağı yanına koyup telaşla çıkıp gitti. Köpek hızlıca elindeki bazlamayı kapdı, Osman geri almak için elini uzatacak oldu, hırlaya hırlaya bazlamayı yutan köpekten çekindi. Tekrar tortop olup köpeğe sokulup uykuya daldı çocuk.

Osman’ın koğuşa dönmediğini İdris Çavuş fark etti akşam vakti. Mühendis Hilmi Bey’e söylemekte acele etmek istemedi. Çocuk bu, belki bir yere takılmıştır. Belki atları, belki kumarbazları görmüştür. Belki bir oyun etmiş cebindeki parasını almışlardır. Utanmış gelememiştir.

Ertesi sabah kuşluk vakti namazı kılıp bir daha baktı çocuğun yatağına çavuş. Yok, gelmemiş. Hilmi Bey’e gidip anlattı durumu. Hilmi Bey’in yüzü döndü. Üzülüyor mu, kızıyor mu bilemedi İdris Çavuş. Hemen bir adam daha alıp yanına çocuğu aramaya çıktı. Sora sora, epey yürüyüp, en son Kale İçi’nde bir evin kapısına bir oğlan çocuğunun düştüğünü öğrendiler dün akşam vakti. Eve varıp kapıyı çaldılar.

Bir kadın açtı kapıyı. “Dün bir çocuk gelmiş buraya hanım. Burada mı hâlâ?” Kadın bahçe kapısından iki adım geri çekilip, hiç konuşmadan eliyle kümesi işaret etti.

Kümesin kapısını açtılar, çocuk kıvrılmış ölü gibi yatıyordu. Ağzının iki yanında tazecik açmış kırmızı çiçekler gibi köpüklü yaralar çıkmış. İdris Çavuş sırtladı çocuğu, işçi yatakhaneğine doğru yürümeye başladılar. Yolda uyandı Osman. Aç, sefil, hâlâ ateşli. İdris Çavuş’un sırtında olduğuna, çavuşun kendini bulduğuna çok sevindi çocuk. Bu kez hem hastalıktan hem de mutluluktan bir kere daha uykuya daldı koğuşa dönüş yolunda.

İdris Çavuş Hilmi Bey’in odasının kapısını çaldı. “Oğlanı bulduk Mühendis Bey. Kale İçi’nde bir evin kapısına sığınmış. Sıtmalanmış aşidan, bünyesi alışık değil ya. Sora sora bulduk. Gittik aldık. İyi şimdi. Koğuşa kendim yatırdım. Kuru üzümle çorba verdim. Pek çelimsiz bu oğlan, Mühendis Bey. Çok akıllı çocuk maşallah ama çok çelimsiz. Biraz büyüseydi köyünde, öyle alıp gelseydik, daha iyi değil miydi?”

“İrgatlığa almadık zaten çocuğu İdris Çavuş, okutacağız!”

Ertesi gün Osman’ı odasına çağırdı Hilmi Bey. Çocuk iki gündür çalışmadığı için mahcup, yediği yemekten bile utanmış, gözleri yerde girdi odaya.

“Koğuştaki kal demişler, sen durmamışsın Osman!”

“Ağabey duramadım. Biraz dolanıp gelecektim. Ankara’yı görecektim. Sonra gâşeyan etmişim. Gelecektim ağabey, vallahi gelecektim.”

“Sen ananın babanın bize emanetisin oğlum. Kendini sakınacaksın. Bundan sonra anan baban kadar bizim de evladımızsın.”

Osman nefesini tuttu. Duyduklarını anlamakta zorlanıyordu. Babası harpteyken, öz amcası sahip çıkmamış, “Siz benim evlatlarımsınız,” dememişti, Osman’la kardeşine. Çocuktan bol, çocuktan değersiz pek bir şey yoktu köyde. Keçiler bile bir sene az oğul verse herkes dertlenirdi de; hastalıktan, açlıktan ikişerli üçerli ölünce çocuklar, takdir-i ilahi denirdi.

Hilmi Bey masasından kalkıp yanına geldi Osman’ın. “İlime yatkın, okumaya teşne bir çocuksun sen Osman. Okumak ister misin?” İstemez mi, hem de nasıl ister?! Ama köydekilerin karnı nasıl doycak?

“İsterim ama iş tutmam gerek ağabey. Evde çalışan bir ben varım. Ben okula

gidersem evdekiler ölür acından.”

“Çalışkan çocuksun ama daha çok çalışacaksın. Gündüz işçilerle beraber çalışacaksın, akşamları da akşam okuluna gönderceğiz seni. Bundan sonra bir ağabeyin, dilersen bir baban da benim. Ama asıl baban Cumhuriyet’tir. Bundan sonra ilim öğrenip, bu Cumhuriyet’i yükseltmeyi en önce hedefin belleyeceksin.”

Osman ağlayarak çıktı odadan. Kısacık hayatında ilk defa kendini bir bütünün parçası hissediyordu. İlk defa olmasa da olur gibi değil, tam da orada olmalı gibi hissediyordu. Avluya koştu, koşarak çıktı avludan. Gözünden süzülen yaşlar yanaklarını yıkayarak Kale’ye doğru yürüdü.

Artık Ankara Kalesi olduğunu bildiği surlara oturup Ankara’ya baktı. Art arda dizili evlere, minarelere, evlerden büyük binalara, yollara, meydanlara, insanlara hayretle baktı.

“Ne kadar çoklar! Ne kadar büyükler! Ne çok insan var! Cumhuriyet’in bir oğlu da benim! Burası benim de evim!” Ankara’nın bu çocuğa bu kadar küçük görüldüğü ilk gün oldu o gün...

**Ankara’ya Dair Öykü Yarışması’nda ödüle değer görülmüştür.*

Ankara Bekçisi

Anıl Çetinel Örselli

“Ne oldu Tavukçu’daki öğle rakılarına?

*Bir boşluk var yaşamımda,
Yüreğimde derin bir sacayağı”*

Ağlaya ağlaya ayrıldım korodan bugün, Müyesserimin en sevdiği şarkıyı repertuara koydular diye! Ne mümkün musikiye girebilmek, kaldı ki makamında usulünce söyleyebilmek. Bir de üstüne tüy diker gibi, “Soloya çıkar mısın?” diye sormazlar mı, ne münasebet canım! Altmış üç yılı devirmişim, reva mıdır, yapılır mı bu adama? Saatli maarifin yaprağını buruşturduğum gibi attım. 7 Ekim 2015. “Erkek ismi olarak Necdet mi? Aman ha, sakın! Otuz beş yıl önce ilkin Necdet Adalı’yı göndermişlerdi dar ağacına ya, ne ağlamıştık be hatun gözlerimiz kızarana.”

Damat olurken aklanıp paklandığım Bahçeli Hamamı’nın oradan geçerken yine aynı suallerle cebelleşiyordum. “Hani birlikte dayayacaktık o merdiveni yetmişe? Ah be kadın!” Boğazımda denizci düğümleri, gırtlığımda evvelin keşkeleri, bir de kafamdaki sorulara hoyrat nağmeler eklenseydi vay halime, “isabet oldu bu ayrılık işi!” 14. Sokağın başından kıvrıldım ki Deneme Lisesi, tam karşısı da Madam Janet’in yıkıma direnen iki katlı bahçeli evi. Ne çekmişti o kadıncağız da... Odtü olaylarında bir kurşunla can vermişti üstüne titredığı evlatlığı. Hani bilmesem göçtüğünü, gece gündüz o metruk pervazda bekler durur diyeceğim silueti. Şimdilerde daha bir anlar oldum; Madam’ın dirimdeki çaresizliğini, geçmişle muhakemesini. Hâsılı biz de birbirimizin yakasından tutmuşuz bırakmıyoruz maziyle; o bana, ben ona tebelleş, geçinip gidiyoruz işte. “Her bir kaldırım kenarında aynı sorularla dolaıyorum Müyesser. Deniz de bastı gitti ecnebi memlekete, sen de zaten su koyverdin Azrail’le bir olup! Kaderin böylesine...”

“Kargılanmışız biz,” öyle derdi rahmetli anam, bakıyorum da belki de hakkı vardı. Babam Hayatı Bey gardiyandı, önceleri Mamak’ta, yetmişlerde de Ulucanlar’da. Kendimi bildim bileli, işten gelip de kurulu masaya oturur; oturuş o oturuş, ağzını bıçak açmazdı rakı kadehinden gayrı. Sorgu sual eden anama da içlenir, gencecik delikanlıların mahpus damında yittiğini görmüş bir adamın hüznünü dökerdi sofraya. Babamın da kimi hüznlerin bizatihi müsebbibi olduğunu idrak ettim aklım erince. Serin bir Ankara sabahı, “Hem suçlu hem gamlı nolacak, kör olasıca!” dedi de anam, tası tarağı toplayıp gitti Abidinpaşa’daki tek göz oda evden. O gün bugün kara toprağa vardı da geriye dönmedi. Evlenesiye; tek oğlunun -bendenizin- ağzının içine baktı babam, okuttu etti, sağ olsun. Akademiyi kazandığımda, “Olaylara karışmaya-sın sakın oğul, bir hasretliği daha göynüm kaldırmaz,” demişti, lakin mümkün mü serdeki delikanlılıkla büyük sözü dinlemek, olmadı işte... Müyesser’le de öğrenci cephesinde bildiri dağıtırken tanışmıştık. Kalemi kuvvetli, fikri derin, gönlü narindi vesselam. Hangi akla hizmetse veyahut nasıl bir sevdalıksa artık; daha babamın eline bakarken evlenip Bahçeli’ye taşınmıştık talebeyken. “Ne oldu peki? Günahıyla sevabıyla babam da göçüp gitti sevdiceğim gibi!”

Tam kütüphane durağından durdurup da adımımı atmışken Ulus dolmuşuna pantolonumun göt cebindeki telefon ısrarla titreşmez mi? Bir elimde Müyesserimden kalma Erika daktilonun kutusu; diğerinde içinde tavukların yemlendiği baba yadigârı çalar saat; zati zar zor tutunmuşken ayakta, olacak iş değil! Yalnızlıktan kendime uydurduğum bunca mühim işlerim varken hele, hiç sırası değil! “Münasebetsiz adamlar hep böyle münasebetsiz zamanlarda aramaz mı zaten?”

-Ha Hulusi naber? Dolmuştayım oğlum...Ararım sonr...Haydi haydi...

Onca lüzumsuz gürültüye üç beş kilometre mesafeyi zor alan vasıttan meydana-daki keşmekeşin tam ortasında inmiş, kafası kesik tavuklar gibi oradan oraya koş-turanların arasından geçip Denizciler Caddesi’ne doğru yönelmiştim. Nice daktilo ustası vardı zamanında orada, ne var ki hepi topu üç tanesi kalmış hayatta. Erika dedin mi zaten akan sular durur, “daktiloların hasıdır” derler ya, her usta esaslıca bakmak, üzerinde şahsi maharetini göstermek ister. Rahmetli Ecevit’in de kullandığı markadır, Alman malıdır bir kere; sağlamdır, hani değmedüşer değildir hiç. Hasılı eskise de benim gibi arada teklese de iş görür. Öyle herkeslere emanet edilmez bu meret diye düşünüp seksenlik Ümmet Usta’ya bıraktım yadigârı, ardından ver elini Anafartalar. Emektar saatçımız Ragıp Amca’ya uğradım ki rahmetli olmuş, mahdumları devralmış dükkânı. Benden de eski, biçare saate gâvurmuş gibi şöyle bir bakıp edip de, “Bulunmaz amca bunun parçası” diye kestirip atmazlar mı? Mecbur, mahsun mahsun kolumun altına aldım çalmayan çalar saati. Tam etrafta gezinip güzelce vakit öldürürüm diye düşünmüştüm ki; yine telefon, yine Hulusi:

-Ha Hulusi... Lan arayamadım anca... Nasıl?... Ne zaman?... Sebep?...Yok valahi öyle demek is... Başımın üzerinde yerin var aşkol...Gel tabi gel ... Alırım ben seni...

Hayda! İstanbul'dan gelecekmış beyefendi. Sesimi beğenmemişmiş, "Müyes-ser gitti gideli bir tuhaf oldun," diyor. Gelsin bakalım hayırsız, ardına bile bakmadı gitti, şimdi canı isteyince... Gerçi o da haklı, konuştuğu bir kız vardı neydi adı? Hah "Leyla"... Kız muhbirmiş ne bilelim, bakmayın o ara herkes jurnalci! Almışlar Hulusi'yi bir gece vakti, uykularını haram ettikleri Madam görmüş pencereden de haber etmiş Müyesser'e. Soruşturduk ettik ki Mamak'ta. Tam iki ay her gün gidip de bekledim, "ha çıktı ha çıkacak" diye. HİÇ ERİNMEM SEVDİĞİME, BEKLERİM BEN! Bir sabah da itlere kemik torbası atar gibi fırlatmışlardı önüme Hulusi'den geri kalanları. O gün bugündür bir haller oldu bizim oğlana, soğudu buralardan. Şen görünür lakin, ben bilirim ciğerini Hulusi'nin; zarfı başkadır mazrufu başka.

Mevlüt Usta arayıp da, "Makinanın işi çok, ne zaman biteceği belli olmaz be-yim," deyince, bana da bahane; Hacı'da ayaküstü bir çeyrek kokoreç zıkkımlanıp Kızılay'a çevirdim dümeni. Sakarya Caddesi'ndeki kadrolu şarapçıyı göremedim bu kez, cebimde kaldı beş liralık sadaka. Memurun da öğrencinin de rağbet ettiği, dost meclisi mekânlarla doluydu buralar yetmişlerde; "Piknik" vardı misal "Tava" vardı ama umumiyetle Büyük Ekspres'de içerdik biz. Âdeti bozmak olmaz diye dışarıdaki masalardan birine kuruldum. Garson çocuğa "bira-ponfrit" sipariş ettim etmesine de, bir yaşma bir de ortamın ecnebisi halime bakıp konduramadı zaar, bıyık altın-dan güldü bana. Bilmez ki akademiden çıkıp kızlı erkekli buralarda fink attığımızı. O zamanlar bizde geniş yakalar, ispanyol paçalar, Amerikan pasajından aldığımız ve ancak yatar pozisyonda, ziyadesiyle nefes tutarak içine girebildiğimiz Wrangler marka kotlar, bir edalar bir çalımlar... Genç kızlarda hele; el kadar etekler, o biçim elbiseler, o sütun bacakları daha bir sütunlaştıran apartman topuklar... "Eski gün-lerden dem vuran gamlı baykuşlara döndüysen Hidayet, kadayıfın ağardığı aşikâr!" İç sesimin hazin muzipliğine gülüp diktim kafaya arjantin bardağı; buz gibi bira gönlümün zemherilerinde eriyip gitmişti işte. "Gönlünde bir uhde kaldı mı acaba cancağızım? Bir gün olsun şunum eksik demedi ki..."

Saat epey olup da ustadan ses çıkmayınca üşendim bomboş eve uğramaya, Hu-lusi beyefendiyi karşılamak üzere yekten tren garına yollandım. Nice gidip geldi bu gardan Şereflikoçhisar'a, Müyesser. Muallim olarak ilk tayini oraya çıkmıştı ki vay halimize! Koçhisar da ta anasının nikâhı, nereden baksan trenle iki saat! Bir yıl süründü öyle yollarda sersefil. Merkeze aldıralım diye birinden ricacı olmak da yok tabi o vakitler; ayıptı bir kere ne derlerdi adama? Öğretmen maaşı da yine kuş gibi tabi vaktiyle üstüne üstlük bir de bilet parası, sağlam bükmüşdü belimizi. Onu da

geçtim, Şereflikoçhisar'ın dışına yapmışlar mı istasyonu? Müyesser garibim, derse yetiyeceğim diye maksı paltosuyla okula yakın bir yerde atlanmış meğer giden tren-den. Anlatmazmış da çok sonra duydum ben. “Anlatmadığın daha neler, ne badireler vardı be hatun, taş mıydın kaya mıydın mübarek?”

Hanım göreve başladığında öğrenciydim daha, içeri gir çık bitmiyor tabi talebelik! Orada burada yevmiye ile çalışıyordum, kimi geceler taksiye bile çıkıyordum, hâsılı öyle böyle kazanı kaynatıyordum. Deniz doğduğunda iyiden iyiye kötülemişti durumumuz, darbe de cabası. Bez yok, süt yok, mama yok, her şey karaborsa, her şey ateş pahası. Sokağa çıkmak yasak yasak olmasına da el kadar bebeyle mümkün mü? Ateşlenir eder; doktor gerek, hastane gerek, hiç olmadı temiz hava gerek şunca-ğıza. Eski Chevrolet marka dolmuşlarda, oradan oraya taşınmak büyük külfet! Biz de ne yapalım; borç harç bir Hacı Murat almaya yeltenmiştik zamanında, bak bu da başka hikâye! İtfaiye Meydanı'nın karşısı İller Bankası o zaman oranın otoparkında kurulurdu ikinci el araba pazarı. Hafta sonları hele bir gör oraları; volta atan atana, sanırsın hapishane avlusu. Alıcısı az, bakanı çok derler; o cinsten onlarca herifin uğrağı. Sene 1980; Müyesserin kucagında Deniz hani olur da bir kelepİR düşer diye gitmiştik pazara ya, nerdeee! Bir amca kucagımızdaki bebeciğın yüzü suyu hürmetine, senet mukabili yirmi taksit yapmıştı da anca kesebilmiştik ayaklarımızı yerden. 55 model Müyesser'le çekindiğimden çok fotoğrafım var benim 76 model Hacı Muratla... “Ne bileyim benden önce gideceğini be hatun!”

Velhasıl bizim hacı kısmetsizmiş nereden bilirdik? Seksen darbesinden üç dört ay sonraydı bir sabah baktık ki apartmanın önüne park ettiğimiz Hacı'nın yerinde yeller esiyor. Ankara'yı karış karış gezindik de Hitit Heykeli'nin orada bulduk arabayı. Ortalık zaten karışık, aldı bizi bir telaş. Bir yandan Müyesser dövünür, o dövündükçe Deniz ciyaklar. Belli etmesem de benim de içimde yerli yersiz vesveseler; “Ya bagajdan silahtır, cesettir çıkarsa? Ya -tövbe- birileri tekinsiz bir olaya karıştıysa bizim Hacıyla? Ya üzerimize kalırsa tüm vukuatlar?” Polisler geldi etti, bin cefa ile bagajı açtık baktık ki bir şey yok; kayıtlar da temiz, bir derin nefes almışım ki sormayın! Ve fakat bizim hatun nerden baksan üç dört yaş yaşlandı o vukuatta. “Belki de ondan..?”

Başkent Ekspresi'nin uğultusu dolmuştu gara. “Hulusi Beyefendiler(!) en pahalısı ile gelmezlerse ölürlər zaten!” Yavaşlayınca tren ilkin bir bebek gibi viyakladı raylar sonra da zınk diye duruverdi koca makine. Sağa sola şaşkın şaşkın bakınırken tanıdık bir ses yankılandı peronların arasında:

-Lan oğlum hop! Baksana lan buraya Hidayet, şereefsiz!

Arkamı döndüğüm gibi lappadak atıldı boynuma. Böyle lakayt tavırlardan hoş-

lanmadığımı bildikçe daha çok gelirdi üzerime, gençliğimizden beri böyleydi bu hergele. Yılışık kollarını gövdemden ayıramayacağımı anlayınca; mecbur tek kolumla sarılıp kendimce karşıladım eski dostumu. Valizi elinden almaya yeltendiğim gibi “Ölmedik oğlum daha!” sitemini de yuttum tabi. Bir elimdeki çalar saate bir bana baktı, gülümsedi. Kolunu boynuma doladı yine:

-Nerde söndürüyoruz feneri bu akşam? Kaldı mı lan hala Ankara’da ziftlenecek mekân?

-Var lan var, gene başlama, eski usul demleniriz yine!

Bavulu bile bırakmadan yollandık; İnkılap Sokak’ta aldık soluğu. İnceden bir klarnet sesiyle efsunlandık, ateşböcekleri gibi çekildik Tavukçu’ya. Hem müdavi mi hem de müptelasıydık bu salaş mekânın. Arnavut ciğerini, işkembe kavurmayı, meyhane pilavını; rakıyla ama en çok da muhabbetle ıslatır, cüzdanımız çok da ağlamadan geceye karıştırdık eskilerde. Müyesser de; kimi zaman öylesine muhabbete, kimi zaman da -ekseriyetle küfelik olduğumuzda- bizi masadan toplamaya gelirdi yanımıza. Müzeyyen Senar hanımefendinin kadife sesinden dahi dinleseniz; güftesiyle hoyratça boğazınızı kanatan, kaya gibi göğsünüze oturan “o malum şarkı” eşliğinde girmiştik yıllar sonra Tavukçu Lokantası’nın dar kapısından. Genzimizde anason kokusunun tatlı aşinalığı...

“Kimseye etmem şikâyet; ağlarım ben halime

Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime.”

Hafiften demlenmeye başlayan, belli belirsiz şarkıyı mırıldanan gediklilerin arasından ilerledik, bizim gibi nuh nebiden kalma, kırmızı kadife döşemeli sandalyeleri çekerek oturduk karşılıklı. Çalmayan saati de koydum masaya...

-Bu şarkı yüzünden bıraktım koroyu be Hulusi, Müyesser’imin...

-Lan ne adamsın, bir şarkı yüzünden ha? E napıyorsun şimdilerde?

- Eski daktiloyu da tamire verdim işte, alınca belki birkaç satır...

-Ya bırak, o meret doğru düzgün yazmıyor ki yıllardır! Harfleri basmıyor di mi hâlâ? Bilgisayar çıktı hem koçum, haberin yok mu senin?

-Bırak allasen, aynı olur mu hiç!

Ben öyle çıkışınca ilkin belli bir sessizlik oldu sonra Hulusi aldı sazı eline; İstanbul’dan dem vurdu, parayı kırdığından bahsetti, bu yaşında sevgili de yapmış, kendi

tabiriyle, “ılık” gibi. Konuyu evirdi çevirdi yine aynı yere getirdi:

-Müyesser hayattayken de demiştim oğlum sana, “Gel bu arsayı alalım,” diye, bak inşaat işi de bende. Mimar adam değil misin, sen de bir proje çizdin mi... Leb-i derya arsa valla, bu bozkırda ne yapacaksın hem?

-Deme öyle! Ben bırakmam buraları. Siz orada denize bakarsınız öyle saatlerce, biz burada mecbur birbirimizin gözlerinin içine... Baktıkça da tanış oluruz, yaren oluruz, bir oluruz. Ankara’da böyledir anam babam, insan insana, olmadı hatıralara tutunur. Anlattırıyorsun bir de bilmez gibi...

-Ya bırak, romantik sen de! Her şeyi yakıp yıkmışlar, mazinin yerinde yeller esiyor. Kavaklıdere Sineması kapanmış, Yeni Sahne çoktan elden gitmiş, ata yadigarı Orman Çiftliği’ni bile iç etmişler... Dozerle geçsen şehrin sokaklarından rastgele, bu kadar olur! Geçmişin kırıntılarını dahi süpürmüşler beyim, bir senin haberin yok!

-Bilmem mi, boks maçı gibi geçti son kırk yıl, çehresini dümdüz ettiler etmesine...de benim zihnimde değişmez ki cancağızım buralar. Müyesserle gittiğim her yer, o bakir halleriyle sarmaşıklar gibi sarmış dimağımı... Her kaldırım taşı bile canlı... Zafer Çarşısı önünde ilk buluşmamız, Şişman’da kaymaklı dondurma yiyişimiz, Gençlik Parkı’nda semaverde içtiğimiz demli çay, Tarhan’da kitap aranmalarımız, Papaz’ın Bağı’nda diz dize oturuşumuz, Adakale’deki kıraathane de kurşunlardan kaçarken elini sıkı sıkı tutuşum... Bu kareler gitmez gözümün önünden. Binalar yıkılır, dükkânlar kapanır da anılar milim sarsılmaz be oğlum!

-BEKLE buraları o zaman Hidayet ne diyeyim, yan derdine...

Rakı acırmıştı ağzımda, kafamsa birkaç duble önce çoktan dumanlanmıştı. Hulusi’yi unutup dalmıştım derinlere. Usta düzeltemezdi daktiloyu biliyordum bilmesine de bir umut iste... Yarın gidip almayacaktım emaneti, alsam da yazmayacaktım belki, yazsam da nah böyle bir hikâye olurdu anca.

6 Mayıs’tı, “astılar” diye haber gelince; Müyesser çıldırıp daktilonun başına geçmişti sabaha karşı, “insafsız infazlara inat, sıkı bir bildiri” yazacaktı güya, kelimesi kelimesine böyle söylemişti. Gün geceye yitene dek didindi durdu. Olmadı baştan yazdı, olmadı yeni baştan. Tuşların vuruş seslerine karışıyordu asabının bozukluğu. Gecesinde de cinnet geçirip, “ölüm” sözcüğünün tüm harf çubuklarını kırırverdi hırsından. Sabaha karşı az sakinler gibi olduysa da değmedi o narin elleri bir daha daktiloya. “Bu makine ÖLÜM’ü yazmaz!” dedi durdu. O zaman da tamir ettirelim dedik, Nuh dedi peygamber demedi. Sonra yıllar içinde hem sağdan hem soldan ni-

celeri gitti, bıyıkları terlememiş delikanlılar idamlık yaşa getiriliverdi. “Ah Erdal ah! En çok da o...” Kardeşi, evladı, canı bildi her gideni, belki de ondan gelip yerleşti o habis ur Müyesserimin içine.

Garson kadife kaplı kabın içindeki adisyonu masaya koyunca anlamıştık kibarca kovulduğumuzu. Hesabı; âdettendir diye tatlı bir itiş kakış neticesinde yine ben öde-miştim. Hulusi’nin de ısrarıyla çalmayan saati bıraktım masada bahşiş olarak. Gece iki gibi kaidemizi ziyadesiyle titreten Ankara ayazında; kol kola girip ağzımızdan süzülen ılık dumanın eşliğinde vurduk kendimizi Tunalı’ya. Güniz Sokak’a kıvrılıp “o malum zatın” evinin orada durduk. İki sarhoş ihtiyar; hayali siyah fötr şapkaları-mızla birbirimizi ve o sırada orada olmayan halkı selamlayıp -Erdal Eren’in hatırına, kim bilir belki de sırf itliğine- tükürdük bahçesine. “İşeyelim lan” dedi hızını ala-mayan Hulusi, hatta baktım ki fermuara davranıyor, “Hoop!” dedim, “Efendi ada-mız, binaenaleyh bize yakışmaz”. Gülüştük. Kuğulu Park’a döndük oradan, baktık ki kayda değer kimse yok; sadece inler, cinler bir de bizim kuşaktan tüyleri ağarmış kuğular. Ayaz, bildik tanıdık ayazın da sunturlusu. Hulusi şöyle bir çıktı kolumdan, “Gelmiyor musun şimdi benimle İstanbul’a?” dedi. “Yok,” dedim “Gelemem ben, Karşıyaka’da yatanım var hem, bırakamam.”

Kafası bozuldu önce ardından anason kokulu bir yalpalayışla arkasını döndü, eli-ni yana doğru küfür gibi savurarak esrik lehçesiyle bağırdı:

-Lan oğlum bırak, deli misiiiiiin divane misiiiiiin, mahpusu musuuun gardiyanı mı buraların?

-Bekçisiyim ulan bekçisi!

**Ankara’ya Dair Öykü Yarışması’nda ödüle değer görülmüştür.*

Şevket

Mesud Abdullah Öztürk

Babam öldüğünde ben dokuz yaşındaydım, Metin yedi, Songül de dört. Peder bey gün yirmi dört saat içerdi. Bütçesi tek el bayisi vekillliğine dayandı da bünyesi dayanamadı. En sonunda karaciğeri iflas etti, gitti. Annem ise babam ölmeden bizi bırakıp gitmişti zaten. Gittiğinde Songül yeni yeni emekliyordu. Fakat anneme hiç kızamıyorum. Babamın zulmüne iyi bile dayanmıştı. Arkasından, “Üç çocuğunu bıraktı gitti,” de dediler, “Bu yaştan sonra orospu oldu,” da dediler, “Zaten aranıyordu,” da dediler. İsnat edilenlerin hiçbirini yapmışlığı yoktu zavallının. Her gün ense-sinde boza pişiren kocasına, yani babama on iki sene dişini sıkıyordu. Evde dayanın, küfrün, gördüğü işkencenin haddi hesabı yoktu. Babamın orijinal küfürlerini yıllar sonra pavyonlarda çalışırken en galiz küfürlerin savrulduğu masalarda bile duymadım. Sanki küfür edebiyatın bir alt dalıydı, babam da bu dalda ödüle layık bir usta, eli öpülesi bir üstattı. İşte annem her Allah’ın günü yediği bu şaşalı küfürlerden ve sonu gelmez dayaklardan bir gün ikrah etti, babamın öteden beri tanıdığı bir adama kaçtı. Kaçtı dediğim de babamı bırakıp, zor da olsa ondan boşanıp diğer adamla evlendi. Yıllar sonra duydum, bize iki kardeş daha doğurmuş. İkisini de daha bir kez olsun yüz yüze görmüş değilim. Geçen yıl annemle görüşmeye başladığımızda fotoğraflarını göstermişti, o kadar. Olsun. Görmesem de kardeşler. İsimlerini cisimlerini bilirim, aynı anadan doğmuşuz ya, kâfi.

Annem bizi el mahkûm bırakmış, babam da ölmüşken zor zamanların usul usul geldiğinin az çok farkındaydım. Çünkü annemin ailesine göre o, çocuklarını bile terk edip başka bir adama kaçan ahlaksızın tekiydi. Ne dayımlar yanına aldı bizi ne de anneannem ve dedem. Biz onların nazarında kahpe bir kadının çocuklarıydık. Dayımlardan çok duymuştum bu lafı...

Diğer taraftan öbür dedem, yani babamın babası da cenaze haberini alınca Yozgat’tan amcamı arayarak bir nutuk çekmişti. Demişti ki, “Kâmil, biz daha aç kar-

nımızı doyuramıyoruz. Bilet parası bulup yavrumun cenazesine bile gelemiyoruz. Buraya getirip gömelim desek ona da gücümüz yetmez. Vazife senindir. Ağabeyini adetlerimize göre göm, çocuklarına da sahip çık. Sakın ola bu çocukları bizim yanımıza koma. Ne elde var ne avuçta. Ankara’da senin yanında okusunlar. Taş taşı, ne yap ne et bu çocuklara bak. Ağabeyinin emanetidir onlar. Aman diyeyim, her birini gözünden sakın yavrum. Kendi evlatlarından ayırma...” Bunların her biri ancak babamın dirisine tahammül etmedikleri gibi ölüsünü de görmek istemedikleri için uydurulmuş bahanelerdi. Babamın geride bıraktıkları, cenazesini kaldırmaya da dedemle babaannemi Yozgat ile Ankara arasında abonman yolcu yapmaya da yeterdi.

Dedemi pek tanımam, birlikte vakit geçirdiğimiz gün sayısı bir elin beş parmağını geçmez. O günlerde de çok küçüktüm, doğru belli hatırlamam. Annemin zaman zaman anlattıkları sayesinde bir şeyler öğrendim ancak. Dedem babamı evlat olarak bilmemiş. O doğduğunda ya ötede beride çalıştığı için ya da mütemadiyen sarhoş olduğu için çocuğuyla neredeyse hiç vakit geçirmemiş. Eve geldiği vakitlerde de derdi zoru babaannemmiş. “Sizin yüzünüzden iki yakam bir araya gelmiyor,” diye de söylenirmiş, “Az yiye az, gayri size bakamıyorum,” da dermiş. Evin ekmek parasıyla kafayı çektiği bazı akşamlar, “Lan karı bu çocuk pek bana benzemiyor, ben yokken bu çocuğu kimden kazandın,” diye avarı kaçırdığı bile olurmuş... Babam da bu gördüklerinden olsa gerek, aynılarını annemin üzerinde tatbik etmişti yıllar yılı. Dedem gibi geçim sıkıntısı çekmese de zulümde ondan geri kalmazdı.

Amcam dedemin cenaze günü telefonda söylediklerini bize gözleri dolu dolu anlatmıştı. Nitekim o da dedem gibi her rolü iyi oynar, hakkını verirdi. Bu kaypak duygusallığın üzerinden çok geçmeden, babamı gömdüğümüz akşam sofraya gelen tavuktan bizim tabaklarımıza koymayıp ağzının ucuyla; “Çocuklar et çok pahalı, her zaman alamıyoruz. Bu akşam bizimkiler yesin, bir dahakine de siz yersiniz. Ha benim yeğenlerim?” dedi. Bir dahaki sefer hiçbir zaman gelmedi. O akşam tavuk aldığı parayı da babam öldüğünde, ölüsünü yıkatmak için imamı beklerken babamın cüzdanından aşırıldığını görmüştüm. Yoksa cebinde beş kuruş parası olduğu vaki değildi. Babam kazanırdı, bize de onun çocuklarına da bakardı. Fakat amca bey çok geçmeden babamın kurmuş olduğu düzeni, tırnaklarıyla kazıyıp edindiği her şeyi bir seneyi bulmadan alaşağı etti. Ne Maltepe’deki market kaldı ne okul servisi ne de oturduğumuz ev...

Yıllarca her gece uykuya dalmadan önce bunları düşündüm. Bir gece bile bunları hatırlamadan, kahr denen bıçağı bilemeden uykuya gitmedim. Kafamda kurdum, aldım, verdim, işin içinden çıkamadım. Ancak kendimi tükettim. Ayaz yemiş meyve çiçeğinden beterdim.

Yine bunları düşünüp uyumaya çalıştığım bir geceydi. Taksiyi durağa teslim etmiş, sabaha karşı eve gelmişim. Yatalı çok olmamıştı. Uykuya dalmak üzereydim ki telefonun sesiyle gözlerimi açtım. Yerimden doğrulmadan parmaklarımın ucuyla telefonu kendime doğru çekip cevap verdim:

-Efendim.

-Şevket Aktaş?

-Benim. Buyurun.

-Ben polis memuru Taner. Sizi amcanız Kâmil Aktaş için arıyorum... Başınız sağ olsun.

- Nasıl ölmüş? Nerede şimdi?

-Bu gece Hamamönü civarında karşıdan karşıya geçmeye çalışırken araba çarpmış. Cesedin üzerinden çıkan kimlikte Kâmil Aktaş yazıyor. Teşhis için Numune Hastanesi'ne gelmeniz gerek. Sizi bu sebeple aradım.

-Beni niye aradınız kardeşim? Bu adamın eşi, çocuk çocuğu yok mu?

- Siz aradığımız belki onuncu yakınısınız. Diğerleri ya telefonlarımızı açmadılar ya da sahip çıkmak istemediklerini söylediler. Sizden sonra arayabileceğim iki kişi kaldı, onlar da kardeşleriniz Metin Aktaş ve Songül Civan.

-Ölünce de başıma kaldı. Herife bak...Tamam, birazdan uğrayacağım hastaneye.

Telefonu kapattım. İçimde ne bir kin vardı ne de sevinç. Hissettiğin tam olarak nedir diye soracak olsalar uykumu bölen angarya bir işe canımın sıkılması diyebilirim. Ötesi değil. Kalktım. Tek başıma gidip onca soruyla muhatap olmak işime gelmedi. Vardiyaya gideceğini bildiğim halde Metin'i de yanıma almak istedim. Odasına girince akşamdan dibini gördüğü boş bira şişelerine çarptım. Çıkan gürültüyle birden yataktan sıçradı:

-Ananı sikeyim bomba patladı!

-Ne bombası lan? Kalk! Kâmil şerefsizi ölmüş. Tövbe tövbe... Şerefsiz olmasına şerefsiz de arkasından sövüp bir de günahını yüklenmeyeyim düzünün.

-Nasıl ölmüş abi? Kâmil hepimizi gömmeden nasıl ölür? Allah Allah!

-Hamamönü'nde araba çarpmış. Kimse de gidip teşhis etmek istememiş. İş senle bana kaldı. Kalk da gidip bakalım.

Taksiyi durağa teslim ettiğim için yayan kalmıştık. Hazırlanıp çıktık. İnce ince yağın yağmurda dolmuş bekledik. İşe gidiş saati olduğu için gelen dolmuşlar ağzına kadar doluydu. Ancak dördüncü dolmuşta yer bulduk. Hastaneye vardığımızda sabahın telaşı sokaklara taşmaya başlamıştı. Dolmuştan indiğimiz yeri şu önümüzde uzanan Talâtpaşa Bulvarı'nı ilk gençliğimde çok arşınlamıştım. Amcamın zoruyla üç yıl çalıştığım pavyon birkaç dükkân ötede bıraktığım gibi duruyordu. Orada komilik yaparken daha az aktarma yapıp yol parasından tasarruf etmek için iki üç kilometre önce iner buraya kadar yürürdüm. Keçiören'den buraya tek vesait kullanarak geldim. O zamanlar oradan buraya direkt dolmuş ya da otobüs yoktu. Benim ise amcamı çağırtmadan haftalığımdan kendime para ayırmam gerekiyordu. Bunun tek yolu da ancak dolmuş paralarından artırmaktı. Bu yollar, bu sebeple iyi tanır üzerinde gezinirken nasır tutan tabanlarımı. Şimdi ise amcamın son kez baş aktör olduğu bir sebeple yine burada, aynı yollardayım.

Hastaneye girince hizmetlilerden birine sorup morgun yerini bulduk. Görevliye durumu anlatınca ilgili polisi çağırdı, teşhis için Metin ile birlikte içeri giriyorduk ki son anda Songül, “Şevket Abi!” diye seslenip bizi durdurdu. Kocasıyla birlikte gelmişti. Evden çıkmadan Metin arayıp haber vermiş. “Ben de sizinle birlikte gireyim Şevket Abi” dedi. Benim, “Gerek yok, hemen bakıp çıkacağız zaten,” dememe kalmadan polis araya girip, “İki kişi bile fazla, gerekmez bacım. Az uzak durun şöyle,” diyerek Songül ile bizim enişteyi uzaklaştırdı. İçeri girince çekirdek çitleyen morg görevlisi yüzümüze bile bakmadan kalkıp çekmecelerden birini çekti, ölünün yüzündeki örtüyü açıp sandalyesine oturdu, çekirdek çitlemeye devam etti. Masasında çekirdek kabuklarından Dikmen'in bayırlarını andıran irili ufaklı tepecikler oluşmaya başlamıştı.

Önümde yatan adam amcam Kamil'di. Polis, “O mu?” diye sordu. Cevap verene kadar geçen birkaç saniyede gözümün önünden amcamın zulmünden bir an olsun uzak olmayan çocukluğumuz geçti. Metin ile bana Güvenpark'ta ayakkabı boyacılığı yaptırmayı, Seğmenler'de simit sattırması, Karanfil Sokak'ta mendil satmamız... Çoğu zaman yarı aç, yarı tok gezerdik Ankara'nın göbeğinde. Yanımızdan geçen takım elbiseliler, elleri kolları alışveriş poşetleriyle dolu kadınlar bizi görmezdi, dönüp yüzümüze bile bakmazlardı. Kar kış demeden bizi çalıştırdığı için bazen soğuktan ellerimiz çatlardı, kanardı. Yine öyle bir gündü, hiç unutmam, seksen yedi senesinin kışıydı. Tabiri caizse soğuk adamı yiyordu. Metin'in ellerinin üzeri soğuktan kızarıp şişmiş, çatlayan yerlerden akan kan ince ince bileğine yürüyordu. Gözlerinden sicim gibi yaşlar boşalarak, “Abi çok canım acıyor,” dedi. Yemek paramızı bile hasılâtın

azaldığını amcam anlar diye dikkatle harcardık. Yara bandı alsam akşam muhakkak eksik paranın hesabını sorar, yalnız bana değil kardeşime de bir araba dayak atardı. Metin'in saçlarını öptüm, akan kanları da elimle sildim. Ellerini biraz da Güven-park'taki kestaneci Vasfi Amca'nın tezgahında ısıttıktan sonra işimize döndük.

Ben geçen zaman içinde bir çırpıda bunları düşünürken polis ısrarla, "O mu, amcamız Kâmil Aktaş mı?" diye sormaya devam edince amcamın yüzüne doğru eğilip, "Ölmeyeceğim sandın değil mi lan?" dedim. "Sanmıştı, sanmamıştı bilmem," dedi polis. "Amcan mı değil mi birader?" "Amcam," dedim, çıktım dışarı.

Songül beni görünce hemen fırladı yerinden. Hastasından iyi haber bekleyen hasta yakını gibi bir hali vardı. Yüzüme bakınca yavaş yavaş o ilk heyecanı geçti. Ben de, "Evet, amcam," manasında başımı salladım. Bir yandan bir şeyler anlatmamı bekliyor, bir yandan da kolundaki bilezikleri kıyafetinin yeniyle saklamaya çalışıyordu. Songül mahcup bir kızdı. Kolunda taşıdığı küçük serveti her görüşmemizde çekiştire çekiştire saklama ihtiyacı hissederdi. Bu servetin müsebbibi Enişte Bey ile evlenmesine amcam aracı olmuştu. Ergenliğe girdiği günden beri her fırsatta onu evlendireceğini söyler, bizi yağmur çamur çalıştırır ama Songül'ü sakınırdı. "Yeğenimi baldırı çıplak biriyle de evlendirmem ha!" deyip, başlık parası kopartmak istediğini de her fırsatta açık açık söylerdi. Enişte tam da amcama göre bir avdı. Ailesi doksanlarda sağda solda fanatikleri olan sabık ilçe belediye başkanlarından birine yamanmış, inşaat işleri yapardı. Başkan Bey'in devri bittikten sonra onların işleri de eskisi gibi gitmedi. Ama yıldızları Metin ile benimki kadar da sönük değildi elbette. Ellerindeki yağ ile daha iki ömür boyunca kavrulabilirlerdi.

Songül'e, "Ben bu adamın dirisine katlanamıyordum, ölüsüyle de muhatap olmak istemiyorum. Metin Abinle düşünün taşının, nereye isterseniz oraya gömün. İsterseniz sahip çıkmayın, gömsünler kimsesizler mezarlığına," dedim. "Aman ağabey, biz yakışanı neyse o şekilde gömeriz. Yoksa cümle alem bizi konuşur..." diye lafa girmişti ki, "Hadi kızım, bildiğiniz gibi yapın işte, ben yokum," deyip uzaklaşmaya başladım. Metin, "Ağabey az daha kalsaydın, bari evrak işlerinde bana bir yol gösterseydin," dediyse de aldırış etmedim. Dışarı çıkıp bir sigara yaktım. Sigaram bitince de bulvara çıkıp gelen dolmuşlardan birine atlayıp eve gittim.

Akşam Metin'den Cebeci Asri Mezarlığına gömdüklerini öğrendim. Enişte Bey de etraftan gelecek, "Ölülerine sahip çıkmadılar," gibi lafları bertaraf etmek için elini cebine atıp epey masraf etmiş. Cenazeye pek insan katılmasa da mezarlığa gelen bir avuç insanı yedirmiş içirmiş, hocaların cebine herkese göstere göstere beş yüzer lira para koymuş, üç akşam peş peşe Hacı Bayram'da mevlit bile okutacakmış. Bizim eniştenin çevresinde herkes birbirini tanırdı. Cenazeye gelen az da olsa, orada olan

biten kulaktan kulağa yayılırdı. Elini cebine atmasa ötede beride konuşulurdu. Son zamanlarda da kodaman takımının Hacı Bayram'da akşam namazlarının müdavi-mi olmaya başladığını söylerlerdi. Bilhassa durakta camiyle arası iyi olan taksici arkadaşlardan duyardım bunu. Tüm bunları benden iyi bilen Enişte Bey kaz gelecek yerden tavuğu esirgemezdi tabi. Toplum içinde arz-ı endam edip o kadar para harcayınca kaç tane daire karşılığı arsa alacağını, kaç şirketten ihale koparıp voliyi vuracağını elbette iyi bilirdi.

Metin laf arasında, “Eniştem pek fırsatı olmayacağını söyleyip mezarın mermerini yaptırmayla benim ilgilenmemi istedi,” diye de bir laf etti. “İyi oğlum, tepe tepe yapın. Allah yerini ateş etsin,” dedim. Mezar meselesini daha o an unuttum belki de.

Aradan birkaç ay geçmişti, bir gün Cebeci’de mezarlığın önünden geçerken amcamı hiç hatırıma getirmeden şurada yatan eşe dosta bir dua edeyim diye düşündüm. Pek namazla niyazla işi olmayan bir adam olsam da mezarlıklardan geçerken dua etmeyi ihmal etmezdim. Her mezarlıktan geçişimde oradaki insanlar dua bekliyor-muş gibi gelirdi bana. Duamı ettim. Şöyle göz ucuyla mezarlık duvarına yakın kaç tane tanıdığım, hayatta iken sohbet ettiğim insanın mezarı var diye saymak istedim. Üstünkörü bir bakışla sekiz tane mezar saydım. Bu dünya üzerinde yaşarken tanıyıp bildiğim sekiz tane insan...

Mezarları saydıktan sonra az ötede bir ağacın dibinde bir mezar taşını inceleyen, inceledikçe şaşkınlık geçiren üç dört kişi dikkatimi çekti. Kulak vermeye çalıştım ama biraz uzakta oldukları için hiçbir şey anlamadım. Biraz daha yaklaşmak istedim. Yaklaşınca baktım ki insanların başına dikildiği mezar amcama ait. İnsanlar mezar taşına bakıp ya sabır çekiyor, “Tövbe tövbe, bu kadar da olmaz ki!” diyorlardı. İçlerinden biri de, “Çoluk çocuğu rahmetli mezarında küfür yesin istiyor herhâlde,” dedi. Taşta şunlar yazıyordu; “Kâmil Aktaş. 1940-2003. Rakıyı çok severdi. Ruhuna Fatiha.”

Kahkaha atmamak için kendimi zor tuttum. Metin yine yapacağını yapmıştı. Ben tasarlasam, günlerce plan yapsam bu kadar iyisi elimden gelmezdi. Mezarlıktan keyifle çıktım. Keyif almaktan da utandım ama amcamla ilgili yüzümün güldüğü tek anı buydu. Doya doya tadını çıkardım. Sen çok yaşa Metin!

**Ankara'ya Dair Öykü Yarışması'nda ödüle değer görülmüştür.*

Gençler Cumhuriyeti

Oktay Gülağacı

Ankara'ya ilk gelişim. Nedense aklımda başka özelliği yokmuş gibi sadece denizi olmayan şehir diye kalmış. Belki de denizi olmayan şehirlerde insanlar yollarını nasıl bulurlar merakımdandır. Yaşadığım kentte her zaman denize göre mevzilenirdik. Ya ona doğru gider, ya da ondan gelirdik...

İstanbul'dan gece yarısına doğru çıktık. Otobüs pek dolmamıştı. Bu iyiydi. Rahat sohbet edecek, rahat oturacaktık. Binenlere şöyle bir baktım, çoğu genç. Birkaç yaşlı vardı, onlar da en ön sıralara oturmuştu. İkinci kapıdan sonrası bize aitti, gençler cumhuriyeti.

Bunu düşününce gülümsedim. Yanımda oturan arkadaşım, kolumu dürttü, "Ne gülüyon yine Güney," dedi. Daha da sııttım, cevap vermedim. Zaten hep için için gülerdim.

Gençler cumhuriyeti. Şimdi nasıl anlatacaktım, bir de o mu çıktı deyip bir sürü teori yapacaklardı. Boş versinler, bu da benim sırrım olsun. Aslında sırlarımdan birisi olsun desem daha doğru olurdu ya, neyse...

Ekimin onu olmuştu ama yaz gibi sıcaktı. Uyumuşum. Uyandığımda Ankara'ya varmış, otobüs kahvaltı yapılacak mekâna doğru sokak aralarına girmişti bile.

Kahvaltıyı yutarcasına hızla yaptım. Birkaç boğulma tehlikesi bile geçirdim. Acelem vardı, buluşma saatimize kadar 3-4 saatlik ara vardı ve ben Ankara'da bazı yerleri görmeyi kafaya koymuştum.

Kahvaltı yerimizden Söğütözü Metro Durağı'na kadar yürüyerek metroya bindim. Önceden öğrenmişim. Tarım Bakanlığı durağında inerek 112 numaralı ring otobüsü, istikamet Altındağ.

Altındağ'ı hiç bilmezdim. Bir anı kitabından Altındağ'ın sarışın delikanlısını tanıdım ve o sokaklarda ben de dolaşmalıyım dedim.

Şimdi Altındağ'da sarışın delikanlı ile sokaklardayım. Onunla ilişki kurabileceğim tek mekan aklımda. Örnek mahallesi ve “Yıldırım Beyazıt Lisesi”. Sora sora bulurum elbet. Sokaklarda yürürken bir yandan da duvarlarda bir yazı, bir işaret görür müyüm umudundayım. Nerede! Bırakın duvarda yazıyı, duvar bile kalmamış, anlatılan gecekonducular büyümüş, yükselmiş ve başkalaşmış. 663. Sokak'ta dediler. Bu numaralı sokaklarda bana çok kolaycılık gibi geliyor. Kentleri ruhsuzlaştırıyor. Sayılı sokakları bile yazıyla düşünmek istiyorum. İşte alt yüz altmış üçüncü sokak, okul da tam karşımda. Tabi Anadolu Lisesi oluvermiş. Sarışın delikanlı kulağıma doğru eğiliyor, kentleri değiştirebilirler, hatta yok edebilirler ama biz genç kalanları unutturamazlar. Senin gençler cumhuriyetinde yaşamaya devam ederiz. İçimden sloganımı attım ve yine gülümsedim. Altındağ eylemim başarı ile bitmişti.

Gençler cumhuriyetinin bir başka aday üyesinin sokaklarına gitmeliyim. Of ara zamanın yarısını tükettim. Bu sefer taksiye binmeliyim, elim cebime gitti, yeterince param vardı.

Taksici hızlı giden yol var az biraz uzundur ama diye söze başlamıştı ki, “Beni Gençlik ve Güven Parklarının önünden geçirerek, hem de oralarda yavaşlayarak götür, acelem yok,” dedim. Aslında acelem vardı ama bu parklar tüm anı kitaplarında geçiyordu ve görmeliydim. Taksici de konuşkan çıktı. Gençlik Parkı'nın önünde durdu, parktaki anılarını anlattı. Şimdi size aktarmayayım, aramızda kalsın. Sırlarımı ekledim. İşte arkasında Atatürk Parkı var da, karşısında da Ankara Gar'ı varmış ta, falan filan. Saatiye baktığımı görünce hareket etti. Sırada Güven Park var. Orada pek anısı yok galiba, kocaman heykel var etrafında da bir sürü kabartma resimler ve arkasında minibüs durakları var deyip kısa kesti. Kaidede “Türk, Öğün, Çalış, Güven” yazısını okudum. Refleks işte yine gülümsedim.

Taksicinin Hoşdere'nin neresine gideceğiz diye sorusu ile gülüşüm dondu. Evet neresi, PTT'nin önüne lütfen dedim. Öyle okumuştum, ilk önce PTT'nin önüne, Aşağı Ayrancı'ya inen merdivenli sokağın başına gitmeliydim. Sonrasına bakacaktım.

PTT'nin önünde indim. Etrafta birkaç sokak var ama hiç biri merdivenli değil. Birkaç esnafa sordum, PTT ne kadar zamandır burada diye, kimse doğru bilgi vermedi. Ama 35 yıldır burada olmadığını anladım. Olsun. Hoşdere Caddesi boyunca yürüdüm. Gemi şeklinde bir bina da aradım, yine bir kitapta okumuştum Çin Büyükelçiliği diye. Onu da bulamadım. Geri döndüm. Bir meydana geldim. Kocaman bir kule, Atakule'ymiş adı, yaklaşıncaya öğrendim.

Artık arkadaşlarımla buluşma saatim yaklaşmıştı, yeni bir taksi için ise bütçem uygun değildi. Dolmuşa bindim, yokuş aşağı inmeye başladık, şoförün inecek var mı sorularından aklımda kalan sadece Kavaklıdere oldu, güzel iki katlı ev gördüm. Kocaman binalar arasında benim gibi sırlarla dolu duruyordu. Sonra vakit olursa uğrarım.

Kızılay'da dolmuştan indim. Sonrası tabana kuvvet koşar adım, Ankara Garı önü...

Düşüne düşünce koşunca yol da hızlı bitiyor. Garın önü bayram yeri gibi. İnşaat okuyunca Nazım'ın, "Yapıcıların yüreği / bayram yeri gibi cıvıl cıvıl, /ama yapı yeri bayram yeri değil." Dizeleri favorimiz oluyor tabi, aklıma düştü birden. Ama garın önü gerçekten bayram yeri gibi. Hem de barış bayramı...

Halay çekenlerin arasına katıldım.

Sonra bir güvercin havalandı, bir tane daha, onlarcası sonra yüzlercesi. Ekim ayı çok sıcaktı...

Ankara Melanjı

Gül Büyükbay

*“haritası parçalandı ellerimde gecenin, bir yitiriş değil
bu, sınırları tutamadım yerinde, gözlerime doldu sular;
şimdi zaman oynak bir gölge. nasıl başlasak geri dönmek
için? hüznükıran ardında saklanan kalbimle, artık, okyanuslara
açılmak geçmeli içimden. biliyorum. ama kavuşmalar ayrılıktır bazen.”*

Kaan İnce

Okyanusun yitirdiği bir şehre bambaşka coğrafyalardan gelmiş binlerce kadın ve adam denizi bitimsizce özlüyorduk ama jeolojik çağlar ötesinden o iyot kokusunu aldığımızı birbirimize itiraf edemiyorduk. Gaipten sesler neyse de kokular duymak bir başka delilikti sanki. Ankara bir durak değildi sonrasında nerede olursak olalım bizi birleştiren efsunlu bir sözcük, bir kalenderlik hali, çamurlarına bata çıka çeşmeden su taşınan günler, garip semt adları, Yüzüncü Yıl İşçi Blokları Isı Merkezi üçgen mimarisi, Samanpazarı’ndan alınan ikinci el süet montlar ve gramafon iğneleri, 90’larda sessiz ve derinden devrimciler... Henüz bu kadar tüketmiyoruz, bir kot bir hırka geçiyor günler hem de ne güzel geçiyor. Derinleşmeye zamanımız var, kitabevlerinde saatler geçirmeye, yeni bir müzik keşfedip kasedin plastik şeritlerini içimize alıncaya dek dinlemeye, memur eylemlerinde Kızılay’da asfaltta mukavva üzerinde binlerce insanla sabahlamaya, bir harikalar diyarına incekmiş hissi barındıran yarı bodrum ama arka bahçesinde sarmaşıklar olan çayhaneler. Ev arkadaşlarımdan biri “Balıkların gözyaşları denizde belli olmaz” yazıyor dökülen badanasından hayali haritalar yarattığımız duvara, bir kamyonun arkasında okumuş.

Sahi deniz nerede?

Aile evinden kaçmış *gecegezen kızlar** bazen beyaz bazen kara gecelerde ve evet fonda kıssa Ankara ayazı yazsa iğde rahiyası. Dünyanın hangi uzak ülkesinde gezersen gez korkmamanı Ulus'da gecegezmene borclu olduğunu bilirsin. Ulus ya da okyanus kıyısı sisli şehri Lima' nın Miraflores' i , farketmez *gecegezen kızlar* için.

O dönem okulda king oynamakta olan insanların bile politize olduğu bu yıllara gelmemişiz henüz. Özgür Gündem var haber alabildiğimiz bitmeyen kirli savaşı. Güvenlik şirketi var babası güneydoğuda polis olan sınıf arkadaşının abisinin ve bitmek bilmeyen sivilceleri. Şimdilerde büyük inşaat şirketleri, otelleri ve hokka burun sevgilileri. Radikal çıkıyor burun kıvırıyoruz, Radikal İki eh daha iyi, şimdilerde mumla arayacağımızı bilmeden. Önce Uğur Mumcu sonra doğum günümde Musa Anter öldürülüyor, tam stajdayım Sivas'la içimiz yanıyor ve hiç sönmüyor.

İstanbul'a gidersin sonra. Hangi üniversiteden mezun olursan ol işçi olarak gidersin, kendini beyaz yaka sanırsın, İstanbul ertelemelerin şehri olur, evet birgün Şeyh Bedrettin'in Sultanahmet'teki mezarına, Tevfik Fikret'in Asiyandaki mezarına gideceksindir. Ankara'da öğrencilikte belki biraz senin olan bedeninin diğer işçi bedenlerine karışıp amorf bir kütlenin parçası olmuştur, küçük ve yalnız hissettirir İstanbul ilk gidene. Kendini tanımlaman gerekir boyna o ihtişamın karşısında. Duygular karışır, seçemez kaybolursun girdabında sonra dengeni sağlarsın, unutarak tabi ve hissizleşerek. Neyse ki Beyoğlu vardır, tanıdık yüzleri görürsün Ankara'dan, tramvay durağına oturup bazen dünya bir sirk mi acaba diye hissetsen de biraz olsun kendin olursun.

Olumlu düşün ve kişisel geliş martavalları henüz çıkmamıştır hüzünden ölmeyi bilmeyenin ağız dolusu ve karından gülemeyeceğine inandırırdu Ankara. Çukurambar gecekonduların, toprak yolların, ODTÜ' ye giden eylemlerin semtidir, led henüz keşfedilmemiştir. Bir mühendis abi pavyondaki Filiz'e aşık olmuştur. O'nunla bir yaşam da kurar bir gün. Sınıf sınırları henüz betondan değildir sanki. Filiz, bize Çukurambar'daki evde alüminyum çaydanlıkta karanfilli çay ve patatesli yumurta yapar. Çaydanlık fokurdar, camlar bugulanır, camdaki harita pasifikte bir adayı imler. Ne diyeyim Ankara öyledir işte, hayalleri vardır. Tarhana çorbasının beş kez türevi alınabilir, hayaller yemeği de insanı da çoğaltır.

Yüzüncü Yıl İşçi Blokları'nda kanatlı at gibiyizdir onbeşinci kattan uçacak güçte, her sabah *Zaman Gazetesi* bırakılan karşı komşu, tarhana serer apartman boşluğuna, günaydınlaşır da ayılırız gerçek hayata.

Olgunlar'da sahaflar vardır o zaman her biri bir Bazarovdur mübarek, ayazda ateş yakarlar tezgahın arkasında. Alevlerin arkasındaki yüze mi aşık olmuşsundur,

yolsa Güvenpark'ın kıyısındaki çiçekçilerdeki gaz lambasının ışığında bir yüze mi? Karışır suluboya bir resim hafızanda, kontursüz, sınırsız geçişken renkler. Nergisler ve gelmemesi gereken bir yerlerden gelen deniz kokusu. Zaten kaybetmediğim şeyleri aramıştım Dikmen sırtlarında bir gecekondu. Gençlik de biraz kaybetmediğini aramak değil miydi? Çocukluğumda emektar babannemin çamaşır suyunun yaralar açtığı sert elleriyle ellerimi sıkıca tutup, beni AOÇ filine götürdüğü güne dair yaşlı filin zinciri, çamaşır suyu ve o mavi kartonun içindeki en beyaz dondurma birbirine karışıyor belleğimde. Yine o gaz lambalarının kıyısında en yakın dostun Marat Sade tiyatro oyununda delilerden birini oynayacaktır ve upuzun saçlarını kazıtır, Ankara ayazı kafasını üşütür kafasını ıstmak için hohlarsın, gülersiniz. Bilemezsin ki berbat bir hastalıktan saçları dökülecek yıllar sonra boğazın lacivert sularına.

Kadıköy Ümit Otel'de göğе uçar yirmisine dek dünyaya söyleyeceğini söylemiş Ankara şairi. Yine İstanbul göğüne yitiririz Ankara'nın kırık gözlüğünü bantla yapıştıran filozofunu. Aslında İstanbul'a göçen herkes bir yanını öldürür de kalır orada. Bizans'da kaplayacağın hacmin bedeli ağırdır. Ankara'da bir fil kadar yabancı ve yalnız olabilir miyiz bu dünyada?

Artık kaybettiğim şeyleri arama yaşına geldim. Ankara benim Ankaram değil ama anakarası Ankara olan şairler hala orada. Hatta onlardan birisi diyor ki kanatlı işçi bloklarını tırmanıp 15. kat balkonundan bakarsan güneş okyanusa bile bataabilir.

Minik bir not: Ankara şehri, ruh haline göre; Chet Baker, en eski Ezginin Günlüğü, Grup Yorum, Jethro Tull, Gary Moor ve Fikret Kızılok eşliğinde okunur.

**Gecegezen Kızlar, Tomris Uyar*

Ankara'da Başarısız Bir Pazar Sabahı

Atılgan Ulutaş

Bara gidemeyecek kadar yaşlı amcaların oturduğu birahâne de önüme konulan ilk bardağı nasıl gaddarca diktim. Bu ikincisi. Akşam olduğunu sanmayın, saat daha sabahın on'u. Sınavlarda başarısız olanların dargınlığından korkmalı. Vaktiyle Çin'de de böyle bir adam yaşamış; Chuan mıydı ne. Sınavdan çıkıp devlet görevlisi olamayınca koskoca imparatorluğu ele geçirmeye kalkmış. Az kaldı yapıyormuş da. Bu üçüncüsü.

Garsona parayı uzatırken suratına bile bakmadım. Küstahça bir çıkışım var ki nereye gitsem fark etmez. Karşıda çarşı izninde üç-beş asker. Dövseler, nasılsa ertesi güne kadar acı hissetmem. Dikleştım. Büyük bir rezilliği arzularcasına girdim aralarına. İkiye yarılıp geçmeme izin verdiler.

Çiçekçiler solumda kalıyor. Yetiyeceğim bir yer olsa bu kadar acele etmem. Merak ediyorum, takvimlerden Pazar günlerini çıkarsalar, onun yerine geçecek haftanın son günü yine böyle tedirgin edici mi olur? Simitçi kahvelerinde sevgilileriyle oturan esmer yüzlü adamlar. İzinli oldukları tek günü sonuna kadar sağlamak niyetinde ler. Fakirlikten tiksiniyorum. Bu sabaha rağmen büyük işler başaracağıma inancım tam. Mesela, Chuan.

Ziya Gökalp'e çıkar çıkmaz ayaklarım yampiri bir yürüyüş alıyor. Çöp yığının dan bir kedi fırlayıp ayağımın dibinden geçiyor. Sevmeye çalıştım, hemen kaçtı. Kendini sevdirmeyen kedilerden ve bebeklerden nefret ederim. O zaman istenmediğimi, korkutucu olduğumu sanırım. Arkadan gelenler var. Fiyakam bozulmuş olmalı. Ama o an dünya, utanacağım bir yer değil.

Merdivenlere basıp Karanfil Sokak'a vuruyorum. Ben yaşlarda birkaç genç; ellerindeki dergiler havalanmış uçuyor. Aralarına katılmak hevesi duyuyorum. Düşün-

mek zorunda kalmamak için harekete geçsem. Nasibim onlardadır belki değiştirmektedir. Şu köşebaşında ağaçlar gibi olmuş polisler. Bir odada hakkımda konuşmalılar. Tehlikeli demeliler benim için. Ama fikirlerine sadıktır da. Daha güzel bir dünya için mücadele ediyor. İçeri tıksak bile vazgeçmeyecektir.

Hüzünlü tembelliğim ağır basıyor. Ne varsa benimsiyorum. Büyük kitapçının önünden geçiyorum. Kapısında birilerini bekleyen saat gibi birileri. O saat bir dükkân açmak istiyorum. Memuriyeti küçümsüyorum. Ama öylesine bir dükkân değil. Önünde buluşmak için sevgililerin sözleştiği, şehri bilmeyenlere tarif edilen yollarda adından söz ettiren, yolcuların dolmuşçulara önünde inmek için seslendiği. İflas edip kapandığında bile yerine açılacak dükkân, daha yıllarca eskisinin adıyla anılsın. Ne satacağım?

Etraf kalabalıklaştı. Karanfil Sokak'ın ilerisi arabalarla yayaların paylaşım kavgasına sahne oluyor. Geri dönüp kitapçıdan radikal bir kitap alsam mı? Hayatı boyunca depresyondan çıkamamış bir yazarın yazılarını okumaya nasıl ihtiyacım var. Bir zaman sonra satırlar birbirine girecek. Ama bir-iki cümleyle olsun şu hâlimin benden öncekilerce de yaşandığını bilsem rahatlayacağım. 10 lirayı geçmemeli. Belki boş yerlerine bir şeyler karalarım. Bir şiir. Ülkemdekini değil, hiç görmediğim yerlerin yoksullarını anlatırım. Moritanya balık pazarı, Venezuela baraka evleri, Çin'de başarısız bir isyan; başında Chuan.

Şu kızı tanıyor muyum? Yanında bir başkası. Evlendiğini duymuştum. Heyecanlanacak kadar kendimde değilim. Yine de içimde kalabalık bir telaş. Rastlaşmamız başka türlü olacaktı. Olgunlar'da değil, Tunalı'da. Ben zayıflayacaktım; güneş gözlüğüm başımda takılı. Şimdiyse gözlerim akışmaya hazır iki damla gibi. Saçlarımmın çoktandır ne hâlde olduğunu bilmiyorum. Hayalimde kaç kere canlandırmıştım. Acaba duymuş mudur? Bir erkeği bu kadar çok düşünmekten utanırdım.

İşte şimdi karşında. Boşanmalar feci şekilde artmıştı güya. Durup bir sigara yakıyorum. Gelip geçenler bakıyor. Yalnız sanmamalılar. Gidecek yeri yok, dememeliler. Saatime bakıyorum, sabırsız. On bir. Sokağı kirletmeyeyim diye izmariti mazgaldan atıyorum. Yakışıklı mıydı?

Bir köşeyi döndüm. Sonra bir daha. Bu sokağın adını bilmiyorum. Canlı müziğe başlamışlar bile. İçlerinden birine girsem. Gitarcı çocuk istediğimi çalar mı? Ankara Rüzgârı'nı mesela. Bilmese daha iyi, eşsizlik katar acıma. Defalarca çaldırsam. Defalarca çaldırsam. Defalarca... Anlayışlı davransalar. Hâlime acısalar. Ondan yakışıklıymış, deseler. Üstelik sınavı kötü geçmiş. Üst üste bu kadarı da fazla. Onun için bir şeyler yapmalıyız. Suçlu değil ki o. Her buluşmamıza onu da çağıralım. Bir sabah

evine gidip annesiyle bir olalım, onu şakacıktan korkutarak uyandıralım. Sinirlense bile affedelim onu. Birlikte kahvaltı yapalım. *Boş yere ağlama, kalbini bağlama...* Böyle diyelim ona masabaşında.

Git git Meşrutiyet Caddesi'ne çıktığımda, yarın ayılacağımı bilerek birdenbire korkuyorum. Böyle başlıyormuş demek, ha?

Anlayamadım?

Bal gibi de anladın.

Birazcık anladım ama...

Ama'sı ne? Konduramıyor musun?

Daha orada değilim ben. Bütün gelenekler gibi sıcak, bütün gelenekler kadar iki-yüzlü akrabalarım yadırgayamayacaklar beni. Uçucu uçucu kokmayacağım. İşyerimdeki kadınların kocaları diyemeyecek, konuşma şu ayyaşla, diye, benden bahisle.

Önce bir işe gir de, bunları düşünmek sonraya kalsın.

Çalışıyorum.

Her sınavı yarısında bırakıp çıkarsan...

Akla uygun konuşma. Ayılacağım yoksa.

Peki peki.

Atatürk Bulvarı'na damladığımda elçilik binaları iki yanımda mağrur. İnsanları gibi kırmızı, rahat ve sarhoş suratlı bir tanesi kötü kötü bakıyor ben geçerken.

Yanılıyorsun, ey sefirlik. Ne filmlerinin ne müziklerinin payı var bu hâlimde.

İnanmıyorsun demek? Oysa bohemlik bize mahsustur.

Bohem değilim ben, rindim, rint. Bu yanındakiler de senin tayfadan mı? Hani ben her haritayı açışında önce ülkemi bulurum da, siz onun solunda kalırsınız.

Evet?

Öyleyse ayrılıyorum bu bulvardan. Ama benim ülkemde bulunduğunuzu da unutmayınız sakın.

Geldiğim yolun bir kısmını tekrarlayarak Selanik Caddesi'ni tırmanıyorum. Kar-

şımda tüm şehre bağdaş kurmuş bir câmi. Çok çabaladım, inançlı olamadım. Ama her inançsız gibi, benden başka herkesin dindar olmasını istiyorum. Herkes inançsız olursa başıma geleceklerden korkuyorum. Kızılırmak Caddesi'ni, Mithatpaşa'yla değiş tokuş ediyorum.

Yokuştan aşağıya kayarken, bu şehirden değilim. Beni düşünerek kurulmamış bu ülke. Dünyadaki yerimden koparsalar, yerine bir taş bıraksalar da olur. Ne yaparsanız yapın. Benim bir kısım hüznlerim var, ben onları tatmin edeceğim. Bunu gösterişli bulmayan herkesten nefret edeceğim.

Dönene kadar her şeyi halletmem lâzım. Şu adamın, şu şu, gözlüklü olan, neden yaşadığını. Karşı kaldırımdaki kadının, geçkince, tombul, çirkin, onun niçin pazarlık ettiğini. Berberdekilerin sıra beklemesini. Anlasalardı gelirlerdi belki ama, neden peşimsıra gelmediklerini.

Cebimde çalan telefonu açıp açmamayı düşünüyorum.

Neredesin oğlum? Nasıl geçti sınavın? Olsun, hadi eve gel artık, kahvaltıyı hazırlıyorum.

Düşünen ben değilsem de bir cevap geliyor aklıma. Ne zamandır dünyada olmadığım için dinlenen gölgem, ayaklarımın altında tortop olmuş, mahcup. Saat on ikiyi buldu bulacak.

Bulvar ışıklarından karşıya geçip Güven Park'taki dolmuş ormanına dalıyorum. İçlerinden rasgele birini seçip gidesim var. Evimin istikametinde olanını seçiyorum. Başım, camda bir rahatlık arıyor.

Parasını gönderemeyen var mı?

Akla uygun konuşma. Ayılacağım yoksa.

Avlu

Ayça Tiryaki

Derme çatma bir evin, daha beter durumdaki kapısı karşılıyordu çamurlu, pis yollardan geçip gelen insanları. Sadece çocukların ve kısa boyluların rahatlıkla geçebildiği, boyu bir buçuk metrenin üstünde olanların ise kafalarını eğerek geçmek zorunda kaldıkları bu kapının eşiğinden adımınızı atar atmaz, üç basamaklı bir merdivenden inerek varabilirdiniz bu avluya. Ne amaçla örüldüğü bilinmeyen yüksek duvarlarla çevriliydi bu avlu. Ne çalınacak bir eşyası ne kıymetli bir malı ne de bahçesinde meyve veren bir ağacı olan bu avluda bu duvarlar oldukça gereksizdi. Bu yoklukta kimseden bir şey korunmayacağına göre bu duvarları böyle yüksek örmelerindeki amaç perişan hallerini etraftan gizlemek miydi? Hoş; etraf dediğimiz yerin bir farkı vardı sanki onlardan! Belki de yoksulluğun tam içine kurulup da bir de manzara olarak kendilerinden hallice komşularının perişanlıklarını görmek istemeyişiydi bu duvarları böylesine yüksek ören kişinin amacı.

Ekim ayının son günleri; hava puslu, soğuk. Yerler ıslak, soğuk. Ağır bir hava kaplamış avluyu; yokluk, sıkıntı, huzursuzluk, güvensizlik, ağrı, hastalık, haset... Acıya dair ne varsa hepsi avlunun içine hapsolmuş da duvarları aşıp çıkmak isteyen bir bulut gibi kaplamıştı avlunun tepesini. Dört duvar, bir toprak zemin, bir gökyüzü içinde sıkışmışlık hissi gelip yapışıyordu dar boğazların bir araya gelmeyen yakalarına.

Avluya girer girmez pis bir kümes kokusu gelip çarpıyordu insanın suratına. Hem men girişte, sağda, evden de, kapıdan da daha beter durumda olan bu kümes, içinde üç beş tavukla derbeder bir halde ayda yılda bir vereceği yumurtaların hatrına, hâlâ avludaki yerini korumaktaydı. Kümesin az ilerisinde görende merak uyandıracak denli biçimsiz ölçülerde; bir kenarı diğerine kıyasla kat be kat uzun olan, tek katlı (çok katlı olsa 'ha yıkıldı, ha yıkılacak' diyebileceğimiz ama alçak tavanı yere yakınlığı yüzünden insanda zaten yıkılmış da bunlar kalmış hissiyatı uyandıran), eski uygarlıkların toprak altında kalmış harabeleri gibi tozun toprağın içinde zar zor

ayakta duran bu ev, üç kişilik bir aile için mahallelerindeki diğer evlere kıyasla oldukça büyüktü.

Kümesin ve evin sol tarafında kalan, yine evleri gibi uzun, ince, duvarlarla çevrili bu avlunun ortasında kocaman bir kazan kaynamaktaydı. On yıldır rüzgâr avlunun ortasında kaynayan kocaman kazandan çıkıp, acı bulutlarının arasında kendine zar zor yer bulan iştah açıcı muhteşem yemek kokularını da işte bu sıkışmışlığın içine hapsediyordu. Bu koku sadece bu avludan duyulabilen yoğun bir kokuydu. Acı bulutları gibi yemek kokuları da aşamıyordu yüksek duvarlarını avlunun.

Kazanın başında iki kadın; biri kapkalın pardesüsüne sarınmış, kazanın altında yanan odunların ateşiyle ellerini ısıtma telaşında, solgun yüzlü, alık suratlı, endamlı; diğeri ise saatlerdir yanan ateş sayesinde üşümek nedir bilmez bir halde sabahtan beri yaptığı yemeğin başında, kısa boyu, kanlı canlı yanakları, fıldır fıldır bakan kapkara gözleriyle diğer kadının zıddıydı sanki bu alemde.

-Konuştun mu; ne verecekler sana bunun için? diye soruyor üşüdüğü için sesi de kendi gibi titreyen kadın.

-Ne verecekler! Her zamankini verecekler yine! Bütün gün uğraş, didin, çalış; ne isterlerse aynen yap, iş para ödemeye geldi mi “Belkıs biliyorsun bizim de halimizi,” diyerek üç kuruşa muhtaç et bizi. Valla hakkımı helal etmiyorum Dicle; acizliğimizden yararlanıp nasıl kullanıyorlar bizi. Şuncacık paraya yapılacak iş mi bu!

-Aaa! Ne diyorsun Belkıs Abla! Deme öyle n’olur; geri al lafını!

Müthiş bir dehşet ifadesi gelip yerleşti kadının yüzüne. Yüzünün solgunluğu bir anda alevler içinde kaldı. Her zaman bu işleri ona bulan; eski komşusu, dahası köylüsü olan Dicle idi. Ödenecek paranın çok az olması Dicle için mühim değildi. Başlarda, Belkıs Ablasından gizli, kendine aldığı komisyon yüzünden duyduğu pişmanlığı, “Az maz; hiç, yoktan iyidir,” diye düşünerek, hem kendisi hem Belkıs Ablası için iyi bir şey yaptığına kendini ikna etmiş, zaman geçtikçe de buna gönülden inanmıştı.

-Aman Dicle, kime, neyi haram ediyorum? Sanki zorla yaptırdılar! Helallik haramlık bir durum yok. Bakma sen öyle konuştuğuma. Yoksa üç beş kuruş da olsa nereden geçecekti para elimize? Al işte; çocuk hasta oldu yağmuru yedi de. Kesildi gelen para. Şükür bu iş geldi de, akşama aşımız pişecek.

Bunları duyan kadının içi rahatlıyor. Bu helal haram konuları hep kafasının içinde dönüp duruyor; hatta o kadar çok dönüyor ki zamanla birbirine karışmış, içiçe geçmiş, sınırlarını koruyamamış iki kavram oluyor sadece. “Boğazımdan haram lokma geçeceğine acımdan ölürüm daha iyi,” lafını dilinden düşürmez; günde muhakkak birkaç defa söylerdi.

-Şükür tabi Belkıs Abla. Üç kuruş, beş kuruş. Helalin sonuçta. Dünyaları verseler bana, helal değilse valla almam ben abla! Boğazımdan haram lokma geçeceğine acımdan ölürüm daha iyi.

Ah Dicle! Ne bilirsin sen aç kalmayı, açıkta kalmayı. Ramazanda bile oruç tatarsın da ayılıp bayılma numaralarınla tek bir iş yapmadan tüm gün fosur fosur uyursun! Tok açın halinden anlamaz da sen hiçbir şeyden anlamıyorsun be Dicle! Kocanın yediği rüşvetleri, akşamları kuzu incik yanına sardığın zeytinyağlı sarmaların içine tıktırıp hopur hopur yersiniz, bir güzel geçirirsiniz boğazınızdan. Kocan karşına geçip, “Bu rüşvet değil, inanma elaleme,” dedi diye yani, hiç mi düşünmezsin be Dicle. Herkes eğri de, bir kocan mı doğrudur? Hadi sen kapadın gözlerini, tıkadın kulaklarını; bizi de mi öyle sanırsın ha Dicle? Biz görüyoruz, biliyoruz işte! Ne diye kendini inandırmak için bizi de ortak etmeye çalışırsın?

Dicle’nin kocası ne yapmış, nasıl yapmış, kimse akıl sır erdirememişti ama bir şekilde yolunu bulmuş, kolayca tutunmuştu göçtükleri bu koca şehirde. Nihayetinde köylerinden göçüp de devlete sırtını dayayıp memur olmayı başarabilen kaç kişi vardı. Tabi ağzı olan bir kılıf uydurmuştu bu şaibeli duruma. Kimi mecliste bir vekilin tanıdığının tanıdığının tanıdığını vesile olmasıyla, kimi *yüklü bir miktar para ödemesi* yaparak, Tapu ve Kadastro’da odacılığa başladığını söylüyordu. Nasıl girdiyse girmişti artık; bu konuda fikir ayrılığına düşenler, *nasıl iş gördüğü*; yolunu bulduğu konusunda hemfikir di; rüşvet verebilecek vatandaşları gözünden tanıyıp, kendi avantajını da alarak bu kişilerle memurlar arasında *aracılık* yapıyordu. Böylelikle maaşının kat be kat fazlası cebine giriyordu. Rüşvet alma konusunda acemi olan genç memurların korkularını kullanarak, *o işi* tamamen kendisi halledip, ne anlaştı-larsa o kadarını tuvalette gizlice memura verip, hem memuru, hem kendisini, hem de vatandaşı memnun ettiğine inanıyor; yaptığında yanlış bir şey olmadığını, “Sonuçta ben almazsam başkası alacak bu parayı,” diyerek kendine inandırıyor di.

Belkıs bir an kadının alık suratına dalıp gittiğinin farkına varıp irkiliyor. Ömrünü harcadığı, hayatlarını kökten değiştiren göçlerinin mutsuzluğunu, kadının eblek olduğu kadar sinsî görünen suretinde oynatılan bir sinema filmi gibi görüyordu. Sinema ekibi, oyuncular, filmin konusu, mutsuz sonu... Hepsi aynıydı, değişen tek şey zamandı.

Yıllar önce köyleri baraj sularının altında kalacağı için istemeye istemeye göçmüşlerdi başkente. Onları yerlerinden, yurtlarından eden devletleri elbet onlara yeni bir yer, yurt verirdi. “Doğa anamızsa, devlet de babamızdır; doğa bizi aç bırakmaz, devletimiz de açıkta bırakmaz,” diye diye önce Belkıs’ın kocası gelmişti Ankara’ya. Gece bindiği otobüste ilkin heyecandan gözüne uyku girmemiş, dikkatli bakınca nerede olduğunu anlayabilecekmiş gibi gözlerini pürdikkat dışarıya dikmiş, saatlerce

hayaller kurmuştu. Köydeki *yokluktan* hemencecik şehirdeki bolluğa erişeceğine, hayatın artık çok daha rahat olacağına olan inancı o kadar kuvvetliydi ki bunları düşünmekten asıl konuyu kaçırdığının farkında bile değildi. Köyünü özleyeceğini seziyor ama yıllar önce Ankara'ya göçüp iş kurmuş eş, dost, akrabalarının yaşadığı rahat hayata çok özeniyor, o hayatı kendisinin de yaşamaya hakkı olduğuna inanıyordu. Köyleri sular altında kalmasa daha kim bilir kaç sene (belki de hiçbir zaman) cesaret edip de göçemezdi. Ankara'dan gelen köylülerinin şehir yaşamını anlatışlarını vaaz dinlercesine, huşu içinde dinleyip kutsallaştırdığı büyük, koca şehre; başkent Ankara'ya!

Nihayet, gün ağarırken artık açık tutmakta zorlandığı gözlerini Kırşehir'e girerken daha fazla zorlayamamış, uykuya yenik düşmüştü.

Aslında;

O gece, o minibüsten bozma otobüste yolculuk ederken tuhaf duygular, anlaşılmaz hisler içindeydi. Ama heyecanı o denli yoğundu ki bunları duyumsayamadı.

Muavinin yeni yeni oturmaya başlamış tiz ergen sesi Ankara'ya yaklaştıklarını, çay, kahve servisi için koltukları dik konuma getirmeleri gerektiğini anons ederken;

Uyanıyor Fırat'ın balıkçısı gördüğü düştene; yaz gecelerinin dayanılmaz sıcağında durulamayan evlerin damlarından düşer gibi; çarpıyor vücudunun her bir zerresi sert betona, sarsılıyor vücudu acıdan. Uyanıyor Fırat'ın sırdaşı; derdini, sevincini, acısını, aşkını anlattığı, umutlarını, hayallerini sularına bırakıp akışını hayran hayran seyrettiği sessiz dostunun sessiz sırdaşı.

Köyüne bir daha dönemeyeceğini, küçükken top oynadığı yerde ne çocuğu ne torunu ne elalemin çocuğu; artık hiç kimsenin oynayamayacağını, ana-babasının evine girip de çocukluğa dönüşün verdiği o garip huzuru bir daha duyumsayamayacağını...

Fırat'tan; sesinden/sessizliğinden, mağrur duruşundan, akışındaki teslimiyetinden, dostluğundan, ağabeyliğinden, verdiği huzurdan; yani her şeyinden kopuk bir yaşama adım atmakta olduğunu...

Fark etti nihayet! Köyü ölümcül bir hastalığa yakalanmış da yakında ölecekmiş gibi hissetti o an. Ağır hasta köyünün son bir kez görmek için ziyaretine gitmiş, oradan dönüyormuş gibi üzgün, neşesiz, donuk bir halde gömülmüştü koltuğuna. Utanç kaplamıştı içini. Çocukça bir heyecanla Ankara'ya göçüp hayallerini gerçekleştirebilecek diye neşe içinde binmişti otobüse. Oysa şimdi içi yanıyor, köyü burnunda tütüyordu. Köyü ölecek ve sular altında kalacaktı. Bitkiye, buğdaya, balıklara can olan su; köyün mezarı olacaktı. Yazın damda kilo kilo kurutulan isotlar, kadınların

bir araya gelip yaptıkları cevizli sucuklar, tuttuğu balıklar, topladığı fıstıklar hepsi sanki yıllar öncesinde kalmış gibiydi. Yıldızlardan da uzaktaydı artık yurdu, yıldızları görebilirdi istese ama evini bir daha hiç göremeyecekti.

Otogara vardıklarında, içindeki heyecan yerle bir olmuş, kulağında muavinin son sesleri, isteksizce indi otobüsten:

“Yolculuğumuz sona ermiştir.”

“Yolculuğun sona erdi Fırat!” diye iç geçirdi, Ankara’nın sabah ayazı iliklerine kadar işlerken.

Fırat’ta bir balıkçı Ankara’da ne yapar? Savrulur durur oradan oraya, ne yapacak! Önce balıkçılarda çalışmaya başladı, verdikleri ücret o kadar azdı ki bir köylüsünün aracı olmasıyla balıkçıdan, balıkçı meyhanesine transfer olmuş, (hiç olmazsa bahşiş bırakıyordu bazı sarhoş müşteriler.) gecesi gündüzüne, gündüzü alkole, alkolü sigaraya karışa karışa, kazandığını alkole yatıra yatıra, elde avuçta ne var ne yoksa bir güzel bitirerek; hem kendini hem ailesini hem umutlarını; her şeyini tüketmiş, tükenmişti. Kimsenin sahiplenmediği, şefkat göstermediği, gün be gün dışlanan biri olarak topluma, aile kavramına, babalığa, kocalığa, kardeşliğe; hiç ama hiçbir şeye ait olamadan yırtık bir paçavraya yamayan daha beter bir paçavra parçası gibi koptu kopacak, düştü düşecek, kimse de farketmeyecek. Orada, yerde yapayalnız, pislik içinde, alkol içinde, sigara içinde, kafası bulanık, bir başına, bir başına olduğunun bile farkına varamayacak kadar kendinde olmayarak otuzuna varamadan hastalanıp ölecekti soğuk bir kış gecesi.

Soğuktan, rutubetten, yokluktan, sigaradan, alkolden, umutsuzluktan belki de en sarsıcı hissiyatı yaşadığı hayalkırıklığından... Neyden öldüyse öldü o gece. Oğlunun evde rahatça koşturup oyunlar oynayabilmesi için kendi elleriyle yaptığı, yaptıkça bitiremediği bu koskoca evde. Bir köşede duran döşek, diğer köşede oraya hiç ait değilmiş gibi duran patronunun meyhaneyi yenilerken verdiği mutfak dolabı; hepsi bu. Mağara yaşamları gibi en temel gereksinimler için bulunmuş çareler dışında hiçbir şeyin olmadığı bu evdeki eşyaların var olma amacı insan hayatını rahatlatmak, kolaylaştırmak değil de; insana fakirliğini, yalnızlığını, çaresizliğini her gün, her saat yüzüne vurmaktı sanki.

Sabahına eve doluşan konu komşu uyumakta olan çocuğun yanında iki kelimeyi bir araya getirmekten aciz, hem çocuğa hem bu yaşında dul kalan Belkıs’a acıma duyguları içinde boğuşurken bir an geliyor, sessizlik tüm bedenlerini sarıp sarmalıyor. O an uyumakta olan çocuğun nefes alış verişleri o sessizliğin içinde dolduruyor odayı. Bu boşluğu yırtan nefes sesi bomba etkisi yaratmışçasına bir an oluyor, hepsi aynı anda işi gücü, içlerindeki tüm kaygıyı, sıkıntıyı, kederi, huzursuz duyumları,

etrafın tüm çirkinliğini, kötü diye adlandırılan ne var hatta ne yoksa her şeyi bir yana bırakıp uyumakta olan çocuğun yüzüne bakakalıyorlar. Baktıkça uyumakta olan gül cemaline çocuğun masalsı bir rüyanın içinde buluyorlar kendilerini hatta. Çocuk tüm üzgün yetişkinleri sadece uyuyarak etki alanına; o çocuksu masal diyarına çekiyor. Ortalarında görülmeyen bir güç bir magnetik alan yaratmışcasına, hepsi tek tek düşüyor Alice'in Harikalar Diyarı'na düştüğü gibi. O an ne gam ne kaygı; hiçbir şey kalmıyor içlerinde. Ne babasının öldüğünü bu çocukcağıza nasıl söyleriz sıkıntısı ne bu kadın bir başına, bu hasta oğluyla ne yer ne içer kaygısı... Hepsi elele vermiş, çocuğun dipsiz rüyasına düştükçe düşüyor; düştükçe hafifliyor; hafifledikçe kayboluyorlardı da o soğuk odada, koca odaya zar zor sığan uykusuyla beraber bir tek çocuk kalıyordu.

Düşünün içine birdenbire düşüveren yetişkinlerin patırtısıyla bir an uyanır gibi oluyor çocuk. O an büyü bozulmuşcasına tekrar sıkıntılı hayatlarına dönüyorlar, gözlerini çocuğun yüzünden alıp birbirlerinin bıkkın yüzlerine çeviriyorlar. Dertlerine dert katılmış gibi, içlerindeki sıkıntının biraz daha arttığını hissediyorlar.

“Ah! Ne güzeldi çocukluğumuz!”

Daha yedisinde kaybetti babasını çocuk. Gelip yerleştikleri bu yerde ne yazın gilecek bir nehir ne tepesine tırmanacak ağaçlar vardı; tozun toprağın içinde, taşların kayaların, yerden bitme gecекonduların arasında top koşturup bir de evde annesinden azar işitirdi her gün üstünü başını batırdığı için. *Ah çocuk, buğday tarlalarında, boyunu aşan başakların arasında koşturacağına... Fırat'ın kenarında koşa koşa suya atlayacağına...*

Babası evlerinin inşasını uzattıkça uzatmış, zaten narin bir bünyeye sahip çocukları kışın dışarda soğuktan hastalanmasın diye boş da olsa büyük bir ev yapmaya çalışmıştı. Yedisinden on yedisine, şu zamana kadar geçen bu on yılda, koca evde annesiyle beraber her Allah'ın günü küçük de olsa ısınan bir eve taşınmayı dilemişti. Bir de düzgün bir işinin olmasını. Ama hassas bünyesi buna engel olmuş, ne zaman hastalanıp iş yerinden izin alsa, üç beş seferden sonra yol vermişti işverenleri. Çareyi karton toplamakta bulmuştu, kendisiyle aynı işi yapanlardan çok daha az para kazanıyordu çünkü birkaç saat sonra ayaklarında derman, kollarında güç kalmıyor, toplayabildiği kadarının parasını alıp evine koşturuyordu.

Boyunu aşan çöp kutularının arasında kağıt, karton, teneke kutu; geri dönüştürülebilir ne varsa bu dünya üzerinde; bunları toplamak için mi geldin sen bu koca şehre? Şehirde yaşayanların çerine çöpüne muhtaç olacak hale getirenler; kaybettiğin zamanı geri dönüştürülebilecek mi sanki çocuk?

Babası öldüğünde annesi evde ne var, çoğunlukla ne yoksa hiçbirine el sürmemiş,

çocuğunu alıp alt kotları sular altında kalmış olan köyüne geri dönmüştü. Annesi o daha çocukken ölmüş, babası bir başına yolunu, suyunu, elektriğini kendi getirdiği evinde (köyün yarısının sular altında kalmasıyla götürdüğü) bir başına yaşamaktaydı. Daha çok ölmeyi beklemekteydi aslında. Binbir emekle atalarının, kendisinin, evlatlarının toprağını sürüp cennet bahçesine çevirdiği o verimli Fırat'ın çevresinde hektar hektar serilmekte olan fıstık ağaçları suların altında kaldıkça yaşamaktan da elini eteğini çeker olmuştur Belkıs Kızın babası. Devletin arsalarına biçtiği üç beş kuruşu köyden göçen evlatlarına harcamış, o güne değin bereketli bir yaşamı olan adam bir anda yokluk nedir, yaşar olmuştur. Kızı da peşinde oğluyla gelince tabi ne paylaşılacak doğru düzgün bir sofraya, ne barınılacak sıcak bir oda bulabilmişti. Bunları bulamadığı gibi tüm gün babasının söylenmelerine maruz kalıyordu. Söylenebilecek birini bulmanın heyecanı içindeki adam yıllardır durmadan kendi içinde tekrar ede ede ezberlediği sözlerini rahatça saçıyordu etrafa. “Ne dam bıraktılar ne dört duvar; aldı götürdü bu canına yandığının suyu her şeyimizi! Ne fıstık ağacı kaldı geriye ne kefal ne alabalık. Varlıktan yokluk doğurdular. Anayı babadan, kardeşi kardeşten ayrı düşürdüler. Attılar bizi bir kenara; ne duydular ne dinlediler ne gördüler halimizi. İçim yanıyor kızım, içim yanıyor! İçim yanıyor da söndüremiyor Fırat bu yangınımı. Ah Fıratım, ah! Yıllarca bana su verdin, aş verdin, sade benim değil tüm sülalenin, tüm köyün rızkını verdin şimdi ne diye boğarsın bizi o güzelim sularınla can Fıratım!”

Bir hafta geçmeden geldiğinden daha umutsuz, daha mutsuz, daha çaresiz dönmüştü artık öleceği yere Belkıs Kız.

Döndüğünde Dicle'nin bulduğu müşteriler için düğünlere şenliklere sipariş üzerine yemek yapmaya başlamıştı. O yoklukta avluyu kaplayan muhteşem yemek kokuları çocuğun aklını başından almış, başlarda annesi sanki bir kap da olsa çocuğuna verse müşteri anlayacak da parasını vermeyecek sanıp hem kendine hem çocuğuna eziyetler etmişti. İlk siparişinde yaşadıklarını her yemek yapışında hatırlamış, bir daha da asla çocuğundan esirgememişti kazanda kaynayan yemekleri. Kocasının kırkı çıkmadan ilk siparişini hazırlamak için aldığı koca kazanı avlunun ortasına yerleştirmiş, altını topladığı odunlarla ustalıkla yakmıştı.

Avlunun tam ortasında cayır cayır yanan bir ateş var; ateş söndükçe odun atıyor kadın, harlıyor ateşi, daha bir yanıyor oğlu, daha bir yanıyor ciğeri; kadının. İçine akıttığı gözyaşları söndüremez ki bu ateşi. Bu ateşi yakan kendisi! Bu ateşi yakan avludaki üzüntü. Bu ateşi harlayan, avludaki üzüntü yoğunluğundan kendisine pay almayan, bu ateşi söndürmeyen, bu acıyı paylaşmayandır.

Kimsenin haberi yok çocuğun içindeki ateşten; her daim kor alevler gibi canlı canlı yanan..

Kimsenin haberi yok kadının içinde bulduğu cehennemde hem şeytan hem kurban olduğundan. Belki bazı gözleri keskin olan insanlar vardı; çok çok uzaklardan, sanki bilinmeyen diyarlardan bir duman çıktığını görüyorlar ama bunun oraya düşen ateşten çıkan duman olduğunu kestiremiyorlar; ya da bu bilgiyi göz ardı ediyorlar. Duman kendiliğinden var olabilir miş gibi, ateşten çıkmak zorunda değilmiş gibi, ateşin varlığından bihaber: “Bu bize zarar veremez, çok uzaklardan çıkıyor bu duman,” diyorlar. Görüyorlar ama ne fayda! Ateş olsa da bize kadar gelmez, söner kendiliğinden sanıyorlar belki de. Halbuki tam aksine o ateşi her gün binlerce insan közlüyor sönmüş ciğerlerinin içinde kalan son nefesleriyle, bıkkın iç çekmeleriyle... Ağızlarını her açışlarında önlerine set çekilmiş baraj suları gibi akmaya hazır halde duran tükenmiş, bezmiş, umutsuz kelimeler, cümleler, ahlak, ağıtlar dökülüyor, döküldükçe bu ateş harlanıyor, büyüyor, önüne gelen ne var ne yoksa yakıp geçiyordu.

Fakirlik değildi canını yakan. Tüm dünya böyle yaşasa belki canı bile yanmazdı. Adil değildi hayat; üvey evlatlarıydılar hayatın; öz evlatlarıyla yanyana büyüyen. Anneleri, gözlerinin önünde öz evlatlarına merhametli ve şevkatli davranırken, tüm ilgisini, sevgisini onlara vermişken onları bir türlü kabullenemiyor, başına çok bela olmasınlar diye köpeğin önüne kemik atar gibi üç kuruşluk, ciğeri beş para etmez ilgisini şöyle bir gösteriyor sonra yine öz evlatlarıyla beraber o sıcak, güvenli hayatına dönüyordu. Öz evlatlarıysa onlardan haberdarlardı hatta onları görüyorlardı ama kendi rahat hayatlarının içine o denli gömülmüşlerdi ki görmezden gelmeyi tercih ediyorlardı. Kimileri onlar için biraz üzüntü duyuyor, kendi üzüntülerini gönül ferahlığıyla takas etmek için karşılıksız olarak yardımlarını esirgemiyorlardı. Onlar için üzüntüden kurtulmak bu kadar kolaydı işte!

*Yardım etmekle olacak iş mi?
O yangın söndürülse,
Ertesi gün başka bir avluda,
yine aynı yaşantılar tekrar etmeyecek mi?
O yuva kurtarılsa o yangından,
Diğer yanan yuvalara
haksızlık olmayacak mı?*

Çocuğun üzerinde çok eskilerden kalma olduğu belli olan kahverengi, üzeri kilim motifli, sağ dirseği yırtık, kolları iplik iplik olmuş, burnundan sürekli akan sümüklerini sile sile parlak ve sert bir hal alan kol manşetleriyle kendine biraz büyük gelen bir kazak vardı.

*Yetmezdi seni soğuktan korumaya
üzerindeki o kazak.*

Eğer,

avlunun ortasında yanan o ateş olmasaydı.

Bir çocuğun yüzünde hayatınız boyunca görmediğiniz o karmaşık yüz ifadesine bakın; en büyük yeri kaplayan ifadenin ne üzüntü ne acı ne nefret olduğunu göreceksiniz.

Şaşkınlıktı çocuğun yüzüne, koyun gözlerine yapışmış ifade. Büyüdükçe şaşkınlığın yerini nefret ve öfke alacaktı. Kim kızabilir şimdi bu çocuğun erişkin haline?

Annem

yemek yapıyor.

Ama bana yaptığı yemekten vermiyor.

Annem

bana yemek vermiyor.

Ah nasıl da ters doğa kanunlarına! Nasıl da uyumsuz bir içgüdü bu! Nasıl tepe-taklak bir yaşam!

Buram buram et kokuyor şimdi tavanı hüzün bulutlarıyla kaplanmış olan avlu. Aç olmayan insanın bile aklını başından alacak mis gibi tereyağlı pilav demlenirken...

Sabahları bir çay bile demleyemez olmuşken...

Komşunun verdiği bozulmaya yüz tutmuş yoğurttan yaptığı çökelek ve günler öncesinde yapmış olduğu kuru ekmeklerle karnını doyururken...

Üç gündür;

Şimdi bu yaptığı yemekleri sünnet düğününe yetiştirme derdinde acele acele iş görürken kadın...

Ah çocuk! Anlayamıyorsun değil mi? Evinizin bahçesinde annen yemek yapıyor ama sen hiç yiyemediğin gibi bir de insanın aklını başından alan o muhteşem kokulara maruz kalıyorsun! Anlayamazsın şimdi bunu çocuk, çocuk yüreği anlayamaz bu kötülüğü. Büyüdükçe masumluğunu kaybedeceksin, o zaman anlayacaksın işte, kötülük de var iyilik de var çocuğum. Ama şimdilik tüm acılar sizin yuvanızda ikamet ediyor. Kimse gelip de biraz acı evlatlık edinip rahatlatmıyor sizi. Yalnızsınız küçüğüm. Avlunuzdaki kalabalıkla beraber yapayalnızsınız.

Annesi karıştırmakta olduğu kazandan başını kaldırıyor; yemeğin dumanından zar zor seçiyor ileride ona bakmakta olan çocuğunun kırgın gözlerini. Annesi orada

değil artık, bu dünyadaki cehenneminde, yapayalnız... sanıyor kendini... Halbuki çocuğu da orada, o cehennemin tam ortasında, kırgın gözleriyle durup annesine bakmakta...

Avluda müthiş bir üzüntü var. O yıkık dökük paslı demirlerle yere sağlamlaştırılmaya çalışılmış, ahşabı çürük kapıdan içeri girer girmez, açlıktan gözü dönmüş akbabaların leş kokusunu kilometrelerce öteden duyup anında leşin etrafında bitmeleri gibi avludaki üzüntü bulutu da üzerinize saldırır, ne olur al beni buradan, burda çok fazla acı var, çok sıkıştık küçücük avluda, al bizi götür başka yerlere, başka yüreklerle. Bu kadar çok acıyı sadece narin bir yürek ve onun ana yüreği taşıyamaz. Al bizi, götür başka yerlere; ferah kalplere. Hafifletsinler biraz bu ana oğulun yüreklerini. Al bizi çıkar bu hapsolmuşluktan! Burası çok küçük, bu kadar acı için çok küçük bir yer. Ne olur al bizi, savur bu koca dünyaya; paylaşır bizi. Biz yok olamayız; ne ölü-rüz ne doğarız. Biz hep vardık, iynin vücut bulduğu an biz de vücut bulduk, beraber düştük evrenin rahmine. Mutluluk benim siyam ikizim; ayıramazsın bizi, birimizin hayatı diğerine bağlı. Biz mutlulukla beraber uyum içinde yaşıyorduk. Şimdi can yoldaşımızı bizden fersah fersah uzaklara savurdular; kopardılar. Ne olur kurtar bizi bu hücreden. Biz sığamıyoruz bu minicik avluya! Başkaları da alsın acıyı, herkes payına düşeni alsın. Atom bombası gibi sıkıştırılmış enerji misali, patlayacağız burda, tahribatı çok büyük olacak, her şey yok olacak; ne hüznün kalacak ne mutluluk ne acı...

Bir Ankara Sevdası

Canan Yarar

Sabahın kör saatinde çalan alarm değil telefondur. Bugün cumartesi, alarm da çalmazdı ki zaten! Arayanın Ulaş olduğunu görünce ağzımdan kaçış veren küfre tövbe ediverdim. Allah değil, Ulaş ağzımın orta yerine çakardı duysa. İki kelimesiyle! Daha ben tek söz edemeden patlatıverdi yeni dalgasını:

“Öğlen seni almaya geliyorum.”

“N’oldu oğlum? Ümran teyze mi yoksa? ... Deme bak!”

“Hım, pideler biraz soğur ama kusura kalmazsın artık. Lan ağlak! Annem ölse seni almaya niye geleyim? Çağırمام bile. Kadının toprağını da rakıyla sulamaya kalkarsın, sonra rahmetli Rüştü dedem çarpar, işi Allah’a bırakmaz!”

Bu rakı hadisesini de unutmamış. Hiçbir şeyi unutmuyor ki çömüş! On altı, on yedimizdeyizdir o zamanlar. Bizim dükkanın önüne serilmiş, Ankara’nın o zamanlar kurak olan yaz mevsiminde kavruluyorduk. Sabah kravatı-gömleği, eteği-kurdelesini cetvelle çizilmiş gibi evden çıkanlar, akşam yaka paça dağılmış, soluk portreler gibi dönüyorlardı evlerine. “Oğlum, biz de mi böyle solacağız? Sabah sekiz akşam beş, takım elbise kravat mı olacağız Ulaş? Bu şehir gibi kuruyup kalacak mıyız? İstanbul’un gözünü seveyim. Şimdi burada bir deniz olaydı..”nın devamını getiremeden ben güleç suratıma bir tane patlatıverdi. “Senin Gölbaşı’na gitmişliğin yok, ne İstanbul’u yavşak! Kalk lan deyyus, gidiyoruz,” dedi. Sonraki her yılın altı mayısında gittik Karşıyaka’ya.

Bizim köyde cenazeden sonra içilir. Ben de hakka yürüyenin ruhu şad olsun deyip iki kadeh rakı dökmüşüm devridaim olanların toprağına, çok mu? Neyse bunları dışımdan tekrar edecek mecalim yoktu henüz. Önemli olan soruyu sordum:

“Lan nereye gideceğiz?”

“Atları sevmeye,” deyip kapattı telefonu.

Rüştü dedenin sesi çınladı kulaklarımda, “Ulan kerhaneci, senin yüzünden bu oğlan da gelmiyor camiye! Hep sen yaptın bunu böyle, bir de şu çolak baban, bilmiyom mu ben.”

Ulaş Ankara Demirlibahçe’den çocukluk arkadaşımdı. Biz Çorumluyuz. Babam ilkokulda ikmale kalınca devam etmeyip bırakmış ortası sonu demeden. Kolunu kıyma makinesine kaptırınca, dedemden kalma kasap dükkânını satıp Ankara’ya göçmüş. Ben daha süt bebebymişim. Hep merak edermiş başkenti, bir de Ata’nın kabrini. Böyle anlatırdı mahalleliye de. Esas derdi, “Bizi ayrı gayri bilmesinler,” kapımızı penceremizi “Kızıl başlar deyip indirmesinler,”di. Bildiği anca köyde duyup, duymazdan geldikleriydi. Bir kilo sarı leblebiyi rakıya basıp atanın kabrine gitmiş ilkin. “Sen en iyisini bilirsin ya, bu bir de acılısından ki sorma adam,” diye diye lüpletmiş cebindeki leblebileri. Annem ev hanımlığına terziliği ekleyip mahallenin sünneti, kınası, düğünü ne varsa giydirmiş eşrafi evinden. Hanımının nakış kutusunda biriktirdiklerine, yarım kolunun müsebbibi dükkânın parasını da katıp mahallenin köşesindeki dükkânı tutmuş babam. Annem kimi zaman ayağına, kimi zaman benim başıma kıcıma dolanan kumaşı, boncuğu, kurdelesini ne varsa renk renk ayıracağı rafları düşlerken babam oynayamadığı yıllara inat topları, ıstakaları, tebeşirleri dizip, “Nasıl olmuş adı gibi servi boylum benim?” deyince tava gelmiş. Dükkânın adı “Ata Bilardo Salonu” olsa da mahalleli “Çolak Ali’nin Yeri” diye belleyip söyledi hep.

Rüştü Dede içeri zinhar adımını atmadan ne zaman kapıdan böyle höykürse Ulaş çoktan tuvalete sıvışmış olur, bense elimdeki ıstakamla birlikte hazır ola geçer, Rüştü Dede bizim köşeyi dönünceye dek öylece kalakalırdım. Ulaş arkamdan gelip, sırtımdan sıvazlarken, “Cemo oğlum, dedem albay mı lan benim? Adam orduya değil camiye çağırıyor. Öğretemedim gitti sana kaçıp koşmayı. Çok çalışmamız gerek çook,” diye iç geçirip anlatmaya başladı.

“Babam ve tayfası da bizim gibi dedemden kaçak göçek, ganyan bayisine giderlermiş. O vakitler de mahallede yokmuş bayi. Bazen Cebeci’deki, büyük yağız abilerin imdadına yetiyeleceği zamanlarda hazır gitmişken Kurtuluş’taki bayilerde oynarlarmış. Yenimahalle’deki hipodrom tribünlerini keşfedince de müptelası olmuşlar. Bir gün dedem bunları otobüs durağında yakalayıp da, ‘Nereye gidiyorsunuz oğlum?’ deyince birisi, ‘Atları sevmeye,’ deyivermiş korkudan. Öbürü atların nerede ve nasıl yetiştirildiğini, türlerini anlatmaya girişince babam iyice saçmalayıp, hadiseyi At Pazarı’na bağlamış. Rüştü Dedem bir yana hep kaçıp koşmak zorunda

oldukları yıllar geldiğinde iş yarıştan kupondan çıkıp garip bir at sevdasına dönüşmüş bizimkilerde. Ceketle buluşurlarsa bil ki bayiye değil hipodroma gidiyorlar... Oğlum senin kafalar bunlar anla artık, rakı kadehlerini iç cebe koyuyorlar! Senin pet şişede sek taşıdığın gibi.”

Ulaş’ların ailesi kalabalıktı. Dede Rüştü’yle Hayriye Teyze, Nevşehir’den göçmüşler. Yedi çocukla birlikte taşını tuğlasını karıp kurmuşlar evlerini. “Bir gecede olmamış oğlum, çok çekmiş, çok uğraşmış bizimkiler,” derdi Ulaş. “Hem ben sen gibi miyim, Ankaralıyım Cemo! Burada doğdum, burada büyüyorum. Burada da ölürüm inşallah,” diye gerinirdi. İlk zamanlar anlamazdım onun bu Ankara sevdasını. Başkentte doğmanın artistliğine verirdim. Demirlibahçe sakinlerinin çoğu gibi onun aile eşrafı da memurdu. Okul çıkışı Ulaş da diğer torunlar gibi Rüştü Dede’yle Hayriye Teyze’nin evine yollanırdı. Mahallede çoluk çocuk nüfusumuz bol ve huyumuz da “Biri gitti mi on tanesi de peşine düşer bunların” olduğundan evlere girmemiz yasaktı. Kırtasiyesi, bakkalı, manavı, pastanesi, yufkacısı ağırlardı bizi sokaklarda. Birimizin annesi pazara giderken, ötekinin halası halı çırparken, hepimizi yoklardı gözleriyle. Bizler aramızda konuşurken de birbirimizin evlerine girmemiştik henüz. Neler döner durur hanelerde bilmezdik. En büyük meselemiz, tuf tuf borusunu iki üç kata çıkarabilmek için gereken kibrit kutuları, en büyük korkumuz da, külah yapma derdine yırtı yırtı ortası biten defterlerimizin hesabını evde dürececek olanlardı.

Bir gün Hayriye Teyze torunu Umut’a sünnet kıyafeti diktirmeye gelmişti bizim eve. Annem ağzı sıkılığı, yeri geldiğinde de değil lafı dolandırmak, söze bile gerek duymayan beden dilindeki dobralığıyla bilinirdi mahallede. Sanki yalnız giysilerini değil, kendisine anlatılan sırlarını, sıkıntılarını da dikerdi annem mahallelinin. Hayriye Teyze yerinde duramayan Umut’u, annem de mezurasını çekiştirip dururken ağzının bağı çözülürdü Hayriye teyzenin.

“Senin oğlan mülayim maşallah. Bizim evde horanta çok biliyon. Ulaş’ı zapt edemiyom artık. Ümran’ı da, geberesiye sendikasıydı, İbo’su Uğur’uyla o gavur arkadaşlarıydı, beygiriydi derken bezdirdi bizim Mıstafa. Rüştü de herkese hır, bir Mıstafayla bu oğlana mır. Kahrı Ümranlan bana kaldı hep. Böğrüm yanarken az mı ele güldüm, kapıya dayanan polise ben bilmem kimdir dedim kendi oğlum için. Gör sen kimi önce böyle tık-tık yapıyor, beriki tık-tık-tık kapıya. Dedi, ‘Böyle şifreli çalarlar anne biz sanasın diye, açma sakın.’ Yakalanınca da rahat durmadı. Nevşehir’den abim, yengem, çoluk çocuk geldilerdi bir gün. Bir kutu lokum getirmişler. Rafyasını paketini açıp yemeye koyulmuş bizim sıracalılar. Ellerinden kaptığım gibi püskülünü kağıdını, yepyeni ettim gerisin geri. Mamak’a, mapushaneye götürdüm. Sonra ne duyayım Mıstafa’dan. Bunlar arkadaşlarıylan ortalığı birbirine katmışlar.

Eksik lokumları askerler yemiş hemi... ‘Yavрім’ dedim, ‘Böyleyken böyle oldu’. ‘Sus anne,’ dedi, ‘Ses etme hiç sen şimdi.’ Sustuydum. Oğlan da ona çekecek diye korkuyom.”

Hane kapısından içeri böyle kulak misafiri olmuştum Ulaş’ın. Hayriye Teyze’nin anlattıkça ferahlayacağına, yeniden yaşıyormuş gibi can çekişini hiç unutmadım. Bir de annemin, “Bütün bunlar aramızda. Ağzından tek bir kelime çıktığını görüp duymayayım,” manasına gelen göz kırpışını anlayıp okuma bayramı gibi sevinişimi.

Lise yıllarında Ulaş’la birbirimizin evlerine de girer çıkar olduk. Ulaş’ın bu sabah bir dize gibi patlatıverdiği “atları sevmeye”yse, bilardo salonunda anlattığı öykünün, evlerinde kaldığım o ilk gece taçlanan hatırasıdır.

Ümran Teyze Eskişehir’e bir arkadaşının kardeşinin düğününe gitmişti. Ulaş’ı hafta sonu sınavlarımıza çalışalım diye götürmemiştir yanında. Mustafa Amca’nın meramını da o meşhur gecede öğrenecektim. Cuma günü okul çıkışında Ulaş’la akşam için sözleşip dağıldık. Rüştü Dede’nin oğlu Mustafa’nın öyküleri kulağına çalındıkça, bir de biz Ulaş’la işi kan kardeşliğine vardırıncı, işkillenmeye, huzursuzlanmaya başlamıştı. Allahtan, ismi gibi servi boylu annem o gün yalnız tava gelmekle kalmamış, yıkılan hayalini babama karşı ömrünce kullanabileceği bir koza dönüştürmüştü. Babam ne zaman bir arıza çıkarmaya, homurdanmaya ya da annemin bir istediğini ikiletirken yıldırmanın yolunu aramaya kalksa, annem buzdolabı raflarına dek taşan boncuk kavanozlarından birini eline alıp salları ya da kumaş toplarını babamın kucağına bir kaş hareketiyle bırakıverirdi. O sabah da babam, “Akşamı boş ver oğlum. Gün neyinize yetmiyor. Yarın sabahdan git, çalışın, akşamına da dön evine,” deyince, annem dev dikiş makinesinin pedalına asılıp kısa bir patinaj attırdı. Kuyruğuna basılan kedi misali cırlayan baskı ayağı bir süre sustuktan sonra yoluna tıkrır tıkrır devam etti. Babamın açık kalan ağzından bu heybetli Köhler için Almanya’daki baldızına mümkünse mark olarak ödediği taksitler misali bölünen bir “a-a-a-h-h-h” çıkabildi.

Elimde komşuları dolanıp duran bizim emektar emaye kapta annem böreği, sırtımda elime hangisi geçtiyse itelediğim defterlerin üzerine konurduğum pijama ve dış fırçam, sıkılırsak oynarız diye arada ekranı donsa da idare eden tetrisimi sıkıştırıldığım çantamla bir üst sokağı üç kez mola vererek varabildim. “Oooo Cemil bey hoş geldiniz. Şöyle buyurun bakalım,” diyen Mustafa Amca, “Oğlum evden mi kaçtın yoksa? Bak kaçarken böyle ağır yükün olursa hızlı koşamazsın,” deyip kakhahayı basıp yanağımlı okşadı. Rüştü Dede’nin günahını alırsak, öte dünyada da hazır ola geçmenin ve Ulaş’ın çenesinin şerrinden korkup atıldım hemen, “Yok Mustafa Amca. Rüştü Dede’den kaçmıyorum. Defterlerin hepsini koyunca... Bir de işte pija-

mayla dış fırçam...”

Mustafa Amca’nın az önce konfeti gibi saçılıp uçuşan neşesi, palyaçonun gözyaşı ironisine dönüşüvermişti ki Ulaş gökten iner gibi bitiverdi antrede. Sırtımı sıvazlamadı. Bir parça eti çimdiğiyle kopardı sanki. Yine ne halt yediğimi tam anlayamadan ve Ulaş’ın çenesinin şerrinden yırtamayacağımı anlayarak salona doğru seğirttim. İkili koltuğa, yolda bükülen sırtım şeklini yeniden bulabilsin diye atıvermişken kendimi, “Paşam kendi koltuğun gibi yayıl tabi de, çalışmamız gerek” diye hadi’ledi Ulaş. Üçgenin iç açısından Mecaz-ı Mürsel’e derken akşam üstüne doğru ayaklı başlı uyuyakalmışız. Üç sıralı dın-dın-dın, iki tanesi de aralıkla çalan zil sesiyle fır-ladık yataktan.

“Geldiler” dedi Ulaş.

“Götürmeye mi yoksa yine?”

“Nereye kimi götürmeye oğlum? Aradı ya iki kere annen. Çolak amca’yı köyden çağırılmış senin amcalar.”

Yüzümde korkudan beliren nasıl bir ifadeyse artık Ulaş ilk defa laf sokmadan açıklamaya devam etti.

“Meraklanmayın bir tarla meselesi dedi hani. Bakarsın bir dükkânınız daha olur oğlum, fena mı? Babana söylesek de şu ganyan bayini açsa bari. Te postanenin oraya yürüyoruz babamla. Aman ha, vazgeçtim, tü tü dillerime! Bu sefer Servi Teyze anlatıyı kısa tutacağım diye Mualla Abla’nın etekleri gibi kısacık kesip mahalleyi yakar atar alimallah.”

Ulaş’ın konfeti neşesi Mustafa Amcanın gibi duvara çarpmamıştı neyse ki. O, babamlar beni almaya geldiler diye korktum sandı. Ben bu sefer ne yaptığımı anlayıp, Hayriye Teyzenin anneme verdiği sırrın dikişini söktüm diye altıma kaçırıyordum az kalsın. Annem mahalleyi değil, şu yaşımda benim totomu yakardı Kav marka kibritleri peş peşe tutuşturup. Sabah iyi ki Rüştü Dede’nin günahını almamış aldirtmamıştım da, sevabı Hızır gibi yetişmişti işte. Kalkıp Ulaş’a sarılasım geldi ya bu sefer de rahatlamanın verdiği gevşemeden korktum. Bir yerimden çıkacaktı elbet namussuz! Tutamadım, gözlerimden boşalıverdi sular. Varsın Ulaş, “ağlak” diye takılsındı yıllarca ama “sidikli” lekesini silemezdim pipimden şu yaştan sonra.

Gelenler Ulaş’ın “babam tayfası”, Hayriye Teyze’nin “Mıstafa’nın gavur arkadaşları” dediği İbo ve Uğur Amcaydı. Ulaş çokça anlatmıştı ya anlatılanı görmeyince insan filmini de oynatamıyordu kafasında. Onlara verdiği kıymeti de göstermek

istercesine Ulaş tanıştırdı bizi.

“Bak bu coğrafya bilgisini edebiyatıyla yarıştıran İstanbullu İbo Amca. Bu da kısaca ne zaman ortalık dağılsa toparlayan, az lafiyla çok işler başaran avukat Uğur Amca.”

Gururları okşandıktan sonra annem babam nasıllar, okul nasıl gidiyor, memleket neresi faslını sündürmeyen bu tayfanın, bir daha hiç unutamayacağım filmi başladı. Karşı duvarı boydan boya saran kitaplığın önündeki koca masa dururken orta sehpanın üzerine serilen gazeteler üzerine kondurulan meze paketleri açıldı. Tam ortaya bizim emayede annem börekleri, yanına da yokluğundan bir hayli istifade edilmekte olan Ümran Teyze’nin domates soslu köfte-biber kızartması konuldu. Rakılar tokuşturulurken İbo Amca ceketinin iç cebinden cüzdanı gibi çıkardığı dünya fiziki haritasını dört hamlede açtı. Tutkal niyetine annem böreğinin harcını parmaklayıp yapıştırdı haritayı karşıdaki kitaplığın alnına, başladı anlatmaya. Dağları, ovaları, yolları ve akan suları dinlemedik de çıktık, indik, yürüdük, yüzdük sanki. Sonra haritanın arka yüzünü çevirip, bu sefer ülkelere geçtiğinde, Mustafa Amca atıldı sahneye. Fransız aydınlanmasından Haiti devrimine, Güney Amerika’dan Sovyetler’e derken Mustafa Amca’nın müfredatı, İbo Amca’nın haritasını tutmadı. Zaten ne ol-duysa da Sovyetler’e gelince oldu. Artık ne saydıkları isimleri, ne ülkeleri, ne de “fraksiyon”dan sonraki terimleri takip edebiliyordum. Utanmasam bir kadeh de ben dolduracaktım. Onlar içtikçe ben sarhoş oluyor, Semazenler gibi kendi yaşamımın ekseninde dönüyor, döndükçe varlıkla hemhal olup ermişlere karışacağıma, dağılarak savruluyordum. Türkiye topraklarına vardığımızda harçla tutturulmuş haritadan sapıp tayfanın yollarından, yıllarından gitmiştik bu kez. Karşıyaka’da Ulaş’ın tanıştırdığı Deniz’in, meğer Ulaş ismi de dâhil bir derya olduğunu öğrendiğimde son bir gayret, başkalarının sırlarıyla kendine âdeta kefen ören annemle, yarım kolunun hırsını genç delikanlıların toplara vuruşunu izleyerek çıkarmaya çalışan babamla, kendi köyümüzün şiarında bile ikmale kalan ömrümüzü sarsmak istedim. Ulaş’ın şamarı, onun Ankara sevdasını babamın kabir ziyareti gibi “artist” sanan hâlimde bir kez daha patladı.

“Şişşt Cemo kalk oğlum kalk! Çöreklenip kaldın yine koltuğa. Gel kahve yapalım. Rakı benzinleri gibidir, gittikçe açılır hiç susmazlar. Uğur Amca sana da yapıyorum bir az şekerli?”

Sahi ya, Uğur amca vardı bir de! Baktım, sofraya niyetine kurulan orta sehpanın üzerindekiğini yana kaydırmış, bir gazeteyi bir de elindeki kuponu işaretliyor.

“Geliyom Ulaş,” diye seslendimse de gidemedim ardından mutfağa.

Bu sırada İbo ve Mustafa Amca'nın didişmesi bambaşka bir boyutta, almış başını gidiyordu. İbo Amca kitaplıkta aranıp taranıp kınından çeker gibi havaya kaldırdı bir kitabı.

“Bu kitabı bu dünyada iki kişi anladı. Birisi yazarı, öteki de ben”.

Bir iki yıl sonra okuduğumda tanıştım. O gece dönerken dağılan varlığıma komşu dönüşerek yabancılaşan bir Gregor Samsa¹* varmış. Mustafa Amca da kitaplığı karıştırmaya başlamıştı ki Uğur Amca elindeki yeşil eriği tam ortalarında duran masaya tokmak gibi fırlattı. Erik pinpon topu gibi seke seke yeri boyladı.

“Birisi bankada muhasebeci, öbürü desen...cık cık cık! Şu gençlerin sınav hazırlığına katkımız olsun dedik, cacık ettiniz işi lan. Hani? Nerede kuponlarınız? Güya yarına hazırlık yapacaktık. Mustafa sen bir Gazi Koşusudur tutturup Ümran'ı gönlü kırık göndermedin mi elin şehrine? Ulaş oğlum koy şöyle kahveleri. Cemil sen de gel bakayım yanıma. Halis Karataş mı Fuat Çakar mı?”

“Çakar.”

İki kelimesiyle!

“Tamamdır bu iş. Sen öyle diyorsan öyledir Cemo can. Haydi yatın siz. Yarın sabah erkenden gidiyoruz.”

Onlar açıldıkça ben sığ sularımda boğulup kuruyordum. Bir yerimden çıkacaktı elbet namussuz! Gözlerimde değil, sesimde buharlaşıverdi son damlam da.

“Nereye?”

Cümleten selamladılar:

“Atları sevmeye.”

1 * Franz Kafka'nın Dönüşüm adlı öyküsünün ana karakteridir.

Bir Gurbet Duygusu

Saliha Yazgaç

SSK iş hanının ikinci katında basık ve loş bara gelmiştik. Başka şehirler görmek başka hayatlar tanımak için arkama bakmadan ayrıldığım Ankara'ya döneli birkaç ay olmuştu. Okula da tekrar başlamıştım, yarım bıraktıklarımı artık tamamlayacaktım. Yanımda benden birkaç yıl genç üniversiteden yeni arkadaşım vardı. *Steppenwolf*'un *born to be wild*'ı son ses çalıyordu. Yılların eskitemediği şarkının etkisiyle esrimiş ruhlar dans ediyorlardı. Pencere kenarında ayakta dikilerek biralarımızı içebileceğimiz bir masa bulmuştuk. Sıkış sıkış ortamdan keyif alarak biralarımızı yudumluyor, etrafı izliyorduk. Derken arkadaşım beni eliyle dürtüp bağırarak, “Şu tiplerde ne kadar eskidi değil mi?” deyivermişti. Uzun kumral saçları beline inen, daracık bir kot ceketle İspanyol paça pantolon giymiş, zayıf, otuzlarında bir erkek ve sevgilisi gibi geniş paça pantolon giymiş, uzun, kıvılc saçlı, kısa boylu kadını işaret etmişti.

“Onların mı tipleri eskimiş, yok yaa.”

“Evet, eskidiler valla,” dedi kız.

Ne denli şaşırdığımı çaktırmadım. Arkadaşım ideallerimi, en sevgili tiplerimi tarihin çöplüğüne göndermişti bile.

“Uzun saçlı adamlar, kot ceketler, İspanyol paçalar, kumral, uzun, dağınık saçlar eskimez,” dedim. Dedim demesine de bir hüznün bulutu çöküvermişti üzerime.

“Aman sen de, zaman değişti. Bak şimdi her yanda ekranlar, kablolar, telefonlar. DJ'ler yapacak devrimi,” dedi. Bana bakarak gülüyordu.

Bir anda her şeye geç kalmışım gibi bir duygu sarmıştı içimi. Aşka da devrime de geç kaldık diyenleri anlayıvermiştim. Gözlerim pencereden dışarı, sokağa doğru kaymıştı; ilk gençliğimin akıp geçtiği sokaklara.

Bir sevgilim vardı. Buralarda birlikte sürterdik; yollarda öpüşürdük. Sokak köpeklerini ve çocukları severdik. Sevgilimin sakalları göğsüne kadar inerdi; kıvrıcık saçları da kulaklarının hizasında iyice kabarık. Çocuklar kabasakal diye dalga geçer sokaklarda. Yaygaracı veletler çok askıntı olmasınlar diye yanlarından geçip gittikten sonra koyuveririz kakhahamızı.

Parasızlık sorun değil, yoksulluğa alışığız. Otostopla gezip arkadaşlarımızın evinde kalıyoruz. Kalacak yerimiz olmadığında ya da borç para almak için bir arkadaşımızın iş yerine uğradığımızda temiz, makyajlı, tıraşlı yüzlerin meraklı bakışları üzerimize düşer. Onların korkulu rüyalarıyız çünkü ara sıra başlarına kaldığımız olur Eryaman’da, Batıkent’te bazen de Bülten Sokak’ta. Onların gözünde işsiz, parasız, çirkiniz, zaman denizinde ağır ve kaygısız sürüklenen pespaye serserileriz. Nasıl olacak bilmiyoruz ama çalışmadan yaşamayı hayal ediyoruz. İnsanlık onuru bunu gerektiriyor çünkü bazı kitaplardan böyle şeyler okumuşuz.

Sakarya çiçekçilerinin budayıp attığı çiçeklerin güzellerini seçip saçıma takar sevgilim. Banklarda oturmaya bayılırız. O banklarda bizim gibi takılanlarla ceplerimizdeki bozuklukları toplayıp ucuz şarap alırlar. Sonra gazete kâğıdına sarılmış şarap şişesini elden ele geçire geçire Sakarya’yı tavaf etmeye başlarız. Çiçekçilerin önünden SSK İş Hanı, barlar sokağı, Mithatpaşa, TED Koleji Parkı biraz orada demlenip yeniden Meşrutiyet’e sonra Atatürk Bulvarı, belki İzmir Caddesi’ne de geçmişizdir ve üstgeçitten yeniden Sakarya’ya çıkarız.

Dünya döner, biz döneriz. Dön baba dön. Dönüşümüzün ikinci ya da üçüncü turunda Sakarya’nın delisiyle karşılaşırız. O da döner durur dönme dolap gibi Sakarya’nın etrafında. Uçuk şair, öfkeli entelektüel, şizofren ressam hep birlikte gezeriz. Sonra nasıl olduğunu anlamadan kendimizi bir barın masasında kösmüş buluruz. Sakarya, kazanılmamış bir muharebenin meydanı çünkü bazı savaşlar asla kazanılmaz, der öfkeli entelektüel. Devralınmış dertlerin ortağıyız. *Oğuz Atay*’ın barın duvarına çerçevenip asılmış resmine bakarız. Bir de *Bob Dylan* çalmaz mı, “One more cup of coffee...” Yoksulluğu devirmek için devrimci, babamıza olan öfkemizden dolayı özgürlükçü, tutunacağımız tek şey olduğu için aşka mecbur olmuş çocuklarız. Gitmeyi kurarız bu şehirden sonra gider bir arkadaşın evinde kalırız.

Sakarya o zamanlar bir kavşak. Tiyatronun, kitapçıların, lokallerin, sendikaların, özgür üniversitenin olduğu, öğrencilerin, devrimcilerin, yenilikçilerin olduğu kadar kaybedenlerin, ayyaşların, berduşların da birbiriyle karşılaştığı bir kavşak. Sakarya Caddesi boyunca kitapçılar var. Yeni Sahne Devlet Tiyatrosu var. Hepsi kapanmış. Birkaç senede ne çok şey değişmiş burada. Koskoca devlet tiyatrosunu kapatmışlar. Ne demeye kapatmışlar anlamadım. Şimdi yerinde süper market var. Her yer ayak-

kabıcı, terlikçi, çantacı. Bir de telefoncular. Yetmezmiş gibi caddenin ortasına doğru taşmışlar sağlı sollu. İçerideki dükkân kadar alan insanların banklarda oturduğu orta yere doğru iyice uzamış. Alışveriş dünyasının saldırısı altında her yer. O sokaklarda gezerken, o banklarda otururken, şaraplarımızı içerken satmadan ve savaşmadan, sevişerek yaşamının imkânını sorgulardık. Zaten bizde öyle yapardık, durmadan sevişirdik. Kurtaracaksa dünyayı aşk kurtaracaktı, *Sartre* ve *Simon de Beauvoir* 'lar olacaktık. Evlenmeyecektik, çocuk doğurmayacaktık, memur olmayacaktık, komünler kurup birlikte yaşayacaktık. Doğanın çocukları, toplumun serseri âşıklarıydık.

Eskimişlik duygusunu ilk hissettiğim o han bile kalmadı şimdi. Yine de her fırsatta Sakarya'ya geliyorum. Sakarya'nın etrafında yürüyorum, yürüyorum. Artık kaybedilmiş bir muharebenin harabesi canım Sakarya. Aradığını bulamamış bir insanın huzursuzluğuyla, bir kayıp duygusuyla baş başa kalıyorum. Çiçekçileri geçince ortadaki banklardan birine oturup düşünüyorum. *Düş Sokağı Sakinleri*'ni çok dinlerdik o günlerde: "Zaman durdu. Bir gurbet olmuşken Ankara yüreğimde..." Şimdi tam da öyle hissediyorum işte. Ankara'yı düşününce bir gurbet duygusu çöküyor içime. Kafamı kaldırıp baktığımda binaların eskimişliğini görüyorum. İçim cız ediyor. Şimdi ki Türkiye'nin inşaat çılgınlığını düşününce, *itirazım var* diyen şarkılardan *kafamda kentsel dönüşümler* diyen şarkılara geçtiğimizi düşününce ah diyorum, burayı, buraları da yıkacaklar! Kalbimin ilk ve en güzel heyecanlarını yaşadığı bu yerde dımdızlak, avuntusuz kalakalıyorum. Sakarya bir iç avluymuş bize ve bu düş sokağının sakinleriymişiz meğer. Şimdi ne o düşler kaldı ne de o mekânlar. Etrafımda falınıza bakalım diyen yeni genç kuşaklar. Yılların eskitemediği ne var ki diyorum kendime; belki de en geç eskiyenimiz şarkılar: *Oh sister*, diyor *Bob Dylan*, *zaman bir okyanus ama o da bir kıyı da sonlanıyor işte*.

Cankara Kankara

Erkan Solmaz

“Amirim bir şey arz edeceğim.”

“Söyle Cengiz.”

“Amirim, bizim Mahmut’a bir haller oldu.”

“Ne oldu?”

“Amirim, önceki hafta ulusal kimlik, özgürlük, ırkçı saldırılar, eş başkan, kayyum gibi laflar etmeye başladı.”

“Eee...”

“Geçen hafta da güzel günler göreceğiz, aynı gemide değiliz, yoldaş, emekçi, grev, sömürü gibi şeyler,’ dedi. ‘Söz, yetki, karar dedi, halk,’ dedi.”

“Niye, ne oluyor bu adama?”

“Bugün de emek, barış, özgürlük deyip duruyor. Savaşa inat barış hemen şimdi,’ diye diye söyleniyor.”

“Ne oldu lan bu adama, muzır kitaplar mı okuyor yoksa?”

“Yok amirim, Mahmut yapmaz öyle şeyler. Sadık bir polistir o.”

“Eee, ne oldu peki? Nereden duyuyor böyle şeyleri?”

“Amirim şey diyorum, Mahmut’u bu mitinglere göndermeseniz bir süre.”

“Niye ne ilgisi var?”

“Amirim, geçen hafta HDP, daha önce TKP, CHP, bugün de buraya gelince herhalde bozuldu adamcağız.”

“He lan, doğru diyorsun valla, onu AKP mitinglerine gönderelim artık.”

“Ak Parti amirim.”

“Tamam lan tamam, Ak Parti...” diye konuşuyordu polisler, biz önlerinden geçerken.

Dün akşam İnşaat Mühendisleri Odası’nın eğitim salonunda hazırladı beni Sevgi, çocuksu bir neşe içindeydi arkadaşlarıyla. Kumaşımı maviye boyadı, üzerine de “Savaşa İnat Barış Hemen Şimdi” yazıp renk renk çiçeklerle süsledi. Sabah da rulo yapıp attı omzuna ve düştü yola. Polislerin önünden geçerken uzun zamandır görmediği İdil’le konuşuyor şimdi:

“Çok ilginç ya, bu kadar polis var ama arama yok. Ne işler dönüyor acaba?”

“İlk defa bir mitinge aranmadan giriyorum.”

“Alıştık tabii her seferinde, olmadı mı aranıyoruz. Sen dün geldin değil mi?”

“Evet teyzemler burada, gelmişken göreyim dedim.”

“Gezdirdiler mi seni? Bugün dönme, akşam kaleye çıkalım.”

“Dönmem lazım Sevgi, gezdik zaten, kaleye de çıktık.”

“Nasıl, beğendin mi?”

“Kale güzel de şehir soğuk geliyor bana hep.”

“Soğuk deniz gibidir burası, girince üşürsün ama yaşadıkça ısınırsın.”

“Yok öyle değil, her taraf asık suratlı bina dolu. Hepsi ben kocamanım sen ufaksın, ham eder yutarım ha, der gibi duruyor. Bir tek belediyenin kedili sembolünde gülümseme var; o da belli belirsiz.”

“Herkes yüzleri gülsün, diye gelir buraya aslında, bak yurdun her yanından binlerce insan var, biz niye toplandık bugün düşünsene.”

“Ufuk yok ama ufuk... Ufku sınırlanmış şehrin, göz geçemiyor daha uzağa. Kalın duvarlı, derin temelli ağır devletler, çakarlı konvoylu mobil devletler, içlerinde de kalın takım elbiseli çatık kaşlı devletçikler hepsi bu şehirde.”

“Bir de bu devletçiklerin bolca temsilcilikleri var tabii...”

“O da şehre dair başka bir özellik zaten. Ha! Bak, Veysel vardı ya hani, tanışmıştın.”

“Dayısı vali olan?”

“Evet bak hatırlıyorsun.”

“Unutmak mümkün mü, kısacık görüşmemize rağmen defalarca söylemişti.”

“Evet o işte... Geçen yıl tayin oldu buraya, imar müdürlüğünde çalışıyor. İlk taşındıkları gün evin önündeki sokağa park ederken, adamın biri yanaşıp, canım arabanı çek oradan, demiş. Canım senin babandır, doğru konuş, paylamış adamı bizim Veysel. Hiç sevmez tanımadıklarından canım lafını duymayı.

‘Ne diyorsun oğlum sen.’

‘Oğlum da senin babandır.’

‘Kes lan, çek arabanı!’

‘Ulan sen benim dayım kim biliyor musun?’ demiş bizimki, tabi sırtı sağlam ya... Öteki sormuş meydan okurcasına:

‘Kim ulan senin dayın?’

‘Vali, Manisa Valisi.’

‘Ee, sen benim hala kızı kim biliyor musun?’

‘Kim?’

‘Bakan yardımcısı... Hadi yaylan bakalım...’

Düşmüş süngüsü, çaresiz çekmiş arabayı Veysel...

Ertesi gün de dairede memurla tartışmış: ‘Şu dosyaları müdüre götür.’ demiş vali yeğeni. ‘Ben niye götürecektim, kalk sen götür’ diye terslemiş adam.

‘Doğru konuş götür diyorum sana.’

‘Götürmezsem ne olur lan?’

‘Ulan, sen benim kim olduğumu biliyor musun?’

‘Bilmiyorum kimsin sen?’

‘Bak asabımı bozma dayıma söylersem yazık olur sana.’

‘Hadi oradan, ben asıl amcama söylersem sen o terfiyi rüyanda görürsün.’

Sesi içine kaçmış Veysel’in: ‘Senin amcan kim ki?’

‘Müsteşar, senin dayın kim peki?’ Söylememiş, kalkmış kendi götürmüş.”

“Pek hırpalanmış adam gelir gelmez.”

“Bitmemiş ki aynı günün akşamında da polis çevirmesine takılmış.

‘Ehliyet ruhsat.’

Bizimkinin akli fikri dayısında, ‘Sen bilmiyorsun tabii benim kim olduğumu.’ demiş polise, polisin umurunda değil.

‘Evraklarınız beyefendi.’

‘Bak dayıma söylersem vallahi Hakkari’de alırsın soluğu.’

‘Kımmiş lan dayın?’ Polis çıkmış artık ileden.

‘Manisa Valisi.’

‘Peki, ben seni kayınoya söylersem ne olur?’

‘Senin kayınon kim?’

‘Adalet Bakanı... ıkar ehliyeti ruhsatı yoksa vallahi attırırım içeri.’

Paça paça çıkarıp vermiş, muayene eksik tabii, yemiş cezayı. Bir daha da kimseye dayısından söz etmemiş...”

“şehre hızlandırılmış oryantasyon eğitimi olmuş zavallı Veysel için.”

“Buralar hep bakan, mşteşar, başkan dolu. Elini sallasan onlara, sallamasan ya-kınlarına değiyor, benzemiyor tabii başka yere. Kimin kim olacağı belli mi burada? Ah Veysel hem sen polise ne diye dayılanıyorsun? Polislerin de işi zor Sevgi, dn yine bir polis vurulmuş Diyarbakır’da, hem de hamile eşinin yanında.”

Sevgi elindeki gazeteyi gösterdi, “Evet bugün gazetede de var haberi, çok acı gerçekten.”

“Bir bitmedi şu terör, geldik gidiyoruz, yaş elli oldu, hala aynı, her gün kan her gün gözyaşı.”

“Bitmez İdil, biter mi hiç?”

“Bitmez mi? Bitmezse niye buradayız biz? Bitsin diye bağırıp çağırmıyor mu-yuz?”

“O başka, zaten tek umut bu insanların bitirmekteki kararlılığı ama başka bir hale geldi artık bu işi. Fena kurumsallaştı. Terör zamanla hem teröristlere hem de terörle mücadele eden hkmetlere muazzam imknlar sağlıyor.”

“Nasıl oluyor o?”

“şunu diyorum, mesela devleti yöneten iktidarsan, iç politikada sıkıştığın her an terör sana yeni alanlar açıyor; terör varken içeride iktidarı ktlemek, iktidara karşı olmak nasıl bir hainliktir, ne büyük bir günahtır değil mi? İnsanımız vergi kaçırır,

yasak dinlemez, kanun takmaz, fırsatını bulsa her haltı yer de devletine karşı asla cesaret edemez böyle bir günaha girmeye. Şimdi sırası mıdır bunun? Çünkü gün, birlik olmak günüdür.”

“Bir olalım iri olalım diri olalım, diyorsun.”

“Bak ne güzel bellemişiz... Bir de şu var, biliyorsun, her sektör hele de bizim inşaat, dönem dönem krizlere giriyor, perişan oluyoruz ama farkında mısın, savunma ve güvenlik sektörleri hiç etkilenmiyor bu krizlerden. Yatırımcıysan sırtını güvenlik ve savunma sektörüne dayayacaksın, işlerin hiç bozulmaz terör oldukça.”

“İhtiyaçlar hiyerarşisi tabii, güvenlik hep zirvede.”

“İşte o yüzden güvenlik hep sorun olarak kalmalı... Gündemde terör varsa; grev gibi, iktidarı protesto gibi, muhalif basın gibi gayri milli ve gayri ahlaki hareketler yapılabilir mi hiç? Yapılsa da kolayca yasaklanır. Baksana şu mitingi bile nasıl öcü gösteriyor işine gelmeyenler. Devletin bekası için milletçe birlik ve beraberliğe...”

“En muhtaç olduğumuz böylesi günlerde...”

“Bravo bak nasıl bildin cümlemin gidişini.”

“Bilmez olur muyum, bunu duymakla geçti ömrümüz.”

“İşte böyle günlerde hiç yakışık almaz bu tip talepler. Bir de terör örgütü tarafı var tabii; terör örgütüysen işin o zaman daha kolay; yaptıklarından herhangi bir sorumluluğun yok, seni seçmiş değiller, sana oy vermiş değiller, insanlar seni niye eleştirsin? Senin onlara karşı bir sorumluluğun, bir söz vermişliğin de yok. Kim sana ne diyebilir? Tek beklentin, yeni insanların sana katılması ve saflarının diri tutulmasıdır... Elbette bu ancak tarafların iş birliği ile gerçekleştirilebilir. Terör de mücadelesi de birbirine muhtaç, terör olmadan mücadele, mücadele olmadan terör olmaz.”

“Tavuk yumurta ilişkisine döndü bu.”

“Öyle tabii, ama burada önemli olan şey ilk iş. İlk iş kim yapacak? İlk iş, ilk terörü veya sebebi organize etmek, sonrası kolay zaten. Bu iş için hükümetler tabii ki büyüklük yapar. Süreç geliştikçe ilk iş de sebep de kimin yaptığı da unutulur, gider. Gün artık yeni terör eylemleri yapma ve terörle mücadele etme günüdür...”

Eğer örgütsen... İdil şöyle yürüyelim, arkadaşlar orada. Buluşup birlikte gideceğiz Sıhhiye’ye.”

“Sevgi gel önce şu davul zurnanın tarafına gidelim. Çok iyi çalışıyorlar.”

“Peki... Uzaktan iyidir aslında davulun sesi...”

“O, tadını bilmeyenler için öyledir, gel sen... Örgütsen diyordun.”

“Eğer örgütsen, pek makbul bir iş ortağsın zaten pazarda. Karşı ama dost gibi, dost ama düşman gibi olan uzak yakın tüm devletlerin gözdesi olursun birden. Bazen seninle mücadele eder gibi olurlar, bazen birlikte mücadele eder gibi. Hem silahları vardır bu devletlerin, testlerinin yapılması gerekir. Ee, nerede yapacaklar, nerede sergileyecekler ürünlerini?”

“Ben de mi?”

“Tabii ya, sen ne güne duruyorsun? Test için harika düzeneklerin var, en uygun saha, en ucuz laboratuvar sende. Fuarlar, mavili kırmızılı yalandan tatbikatlar senin elde ettiğin pazarlama etkisini gösteremez. Sen sahicisin, diğerleri vasat kalır yanında. Bazen de bu devletlerin silah depolarının boşaltılması gerekir. Yeni nesil silahlar yerleştirilecek yerlerine. Eskiler ne olacak? Bazen hibe ederler, bazen de pek uygun koşullarda sen satın alırsın. İşin iş; sen de savunma ve güvenlik sektörünün baş aktörlerinden biri oldun böylece.

Örgütsen aynı zamanda bir ihtiyaç örgütleyicisin, potansiyel müşteri yaratansın. Kendi değerini bilmeli ucuza tav olmamalısın. Çatıştığın devletin seninle mücadele edebilmesi için elbette antiterör donanımlarına ihtiyacı olacak. Sen yoksan böyle bir ihtiyaç da yok, silah tüccarı devletler çok iyi bilir bunu. Unutma, camlara taş atan çocuk çalıştırmayan camcı, ancak rüyasında görür mahalledeki evlerin kırık camlarını. Sen o haşarı ve camcısına sadık çocuksun artık. Böylece hem sen kazanırsın hem de camcı devlet.”

“Tezgâh hep böyle sürer mi? Mahalleli anlamayacak mı camcının dümenini?”

“Bazen işler sarpa sarabilir tabii. Demokrasi, diyalog, barış gibi nahoş kelimeler dökülebilir bazı dillerden. Dikkat etmen gerekir, böyle durumlarda zemin birdenbire kayabilir altından. Uyanık olup hemen işe girişmelisin. Her şeyi hele de o ilk işi hep de hükümetlerden beklememek gerek. İlk işi yaptıysan şöyle okkalı bir tokadı yaptırmış sayılırsın şu bizim gibi, hani diyorlar ya, kendini bilmez barış romantiklerine, naif analar ağlamasınçılara. Ee tabii biraz gizliden gizliye olacak bu işler. Bazen sektördeki rakip aktörler bile oyuna dâhil edilebilir. Çünkü her şey sektörün bekası içindir.”

“Ya ölen canlar?”

“Elbette terör ve terörle mücadele döngüsü için bazı bedeller ödenecektir. Kınalı kuzular, aslan parçaları, bazen kundakta bebeler, yılmaz dirençleri ve sarsılmaz inançları ile özgürlük savaşçıları, bir yanda şehit, diğer yanda etkisiz hale getirilmişler olacaktır. Kayıp canları için, için için yanan analar, yakılan ağıtlar, eşler, çocuklar olacaktır tabii. Olacak ama tolere edilebilir kayıplar olarak bakılacak bunlara. Öyle ki anneler, babalar, ölen yavruları için ağlamayı bile kendine yediremeyecek hale ge-

tirilir. Böylece hem terörle mücadele eden devlet adamları hem de terör örgütlerinin yöneticileri böyle moral bozucu ağlak sahnelere maruz kalmaktan kurtulmuş olur.

Her şey terör ve terörle mücadele için olduğunda silahları alan da satan da aldırان da sattırان da mutlu olacak, ölen huzurla ve kahramanca ölecek, öldüren de kahramanca ve huzurla öldürecektir. Böylesine sürdürülebilir ve her derde deva bir icattan vazgeçilir mi sence? Bu nimet çarçur edilir mi?”

“O nimet ömrümüzü tüketti ama.”

“Birileri de o nimet sayesinde var, o nimete hizmet için can atıyor; baksana, bugünkü gazetede gördün mü? Reis dedikleri organize suç örgütü lideri Rize’de ‘Teröre Hayır’ mitingi yapıp oluk oluk kan akacak, demiş. Teröre hayır ve oluk oluk kan... Nasıl ama?”

“Ne perhiz ne lahana turşusu... Ay şiştım vallahi... Gel kız şu halaya girip havamızı dağıtalım.”

“Hiç kaçırır mısın halayı, okulda da böyleydin sen. Bir dakika pankartı şuraya koyalım önce. Pankart çok güzel oldu İdil, okuldaki gibi yine birlikte taşıyacağız?”

“Harika,” dedi İdil. Sonra beni ve gazeteyi az ilerideki ağacın altına bırakıp halaya katıldılar...

Ellerinde pankartlar, ellerinde pankartlar

Gidiyor bu çocuklar, gidiyor bu çocuklar

Bu meydan kanlı meydan, bu meydan kanlı mey

*

10.04.00

*

Savrulan gazete yere düştüğünde manşetinin hemen üstündeki tarih 10 Ekim 2015’i, karşıdaki garın saati ise 10.04.03’ü gösteriyordu.

Ambulans azdı, sedye azdı, bol olan; çığlık, kan, göz yaşı ve biber gazıydı... Ayakta kalabilenler açıp sedye yaptılar beni, az önce omzunda olduğum Sevgi şimdi üstümde yatıyor ve koşturuyoruz...

İdil az ötede başka bir pankart örtülmüş üzerine ardında ise “Gaz sık!” talimatına uymayan Mahmut amiriyle tartışıyor: “Siz benim dayım kim biliyor musunuz?”

Collum Femoris¹

Süleyman Kalman

Bazen aniden farkına varır ve dersin ya hani, “Ne işim var lan benim burada,” diye...

Atatürk Bulvarı’nın kıyısında Çankaya’ya doğru uzanan büyük apartmanlardan birinde şık ve rengârenk giysili, bakımlı ve makyajlı, hemen hepsi orijinal rengini unuttuğu saçlarıyla biraz evvel kuaförden çıkmış, eşlerinin statülerinden kaynaklı hiyerarşiyi kendi aralarında hiç unutmadan hareket eden onlarca kadının arasında öylece yabancı ve sinik bir köşeye büzülmüş oturuyordum.

Tıp fakültesinde beşinci sınıfa başlarken sırf avarelik yapmak, sırf özgürlük hissini tatmak için okuldan kaçtığımız günlerden birinde bir heves Heykel’in çevresine sıralanmış giysi mağazalarının birinden okulun verdiği harçlığa ya da artık almamıza az kalmış maaşımıza güvenerek taksitle satın aldığımız koyu gri, kentin havası gibi kasvetli, ağırbaşlı ve iç karartıcı uzun paltom üstümde ve eğreti oturuşumu örtme çabasında Dostoyevski romanlarından fırlamış herdaim mutsuz bir kahraman huzursuzluğuyla iliştiğim köşede birilerinin benimle ilgilenmesini bekliyordum.

Hayatta kızkardeşi ve dahi bizler dışında kimsesi olmayan “teyze”, hepimizin teyzesi, bir biçimde yazgının bir araya toplayıp, bizimle kaderbirliği yaptırdığı kadıncağız, bir gün yine bakkala ekmek almaya giderken, tam da beraberinde mahalle ile ilgili yeni yeni havadisler getirecekken, kentin göbeğine yüzyıllar önce kurulmuş “hem var, hem yok” mahallemizin otomobillerden bihaber daracık sokaklarında, zaten az gören gözleriyle sanki bütün o davetsiz arabalar kendi üzerine gelip, onu ezeceklermiş gibi kıyılara köşelere sığınmışken, birdenbire, pat diye yere düşmüş ve adımını atamamış bir daha ileriye.

Ardından hemen hemen onun yaşlarında başka iki ihtiyar kadın; anneannem ve

komşu Hacer Teyze onu hemen bir taksiye bindirip mahallenin yamacındaki Numune Hastanesi'ne götürmüşler. O Numune Hastanesi'dir ki yıllarca bir sürü yoksula, garibana, hatta geceleri içip, sıçıp, birbirini kesen ite-kopuğa ve hatta Anadolu'nun her köşesinden kopup gelmiş, dermansız, devasız bir sürü hastaya kol kanat germiş, çare olmuştur.

Sonradan bu iki yaşlı ve ümmi kadının bir koşu müthiş bir beceri ve soğukkanlılıkla teyzeyi hastaneye götürme sahnesi gözümün önünde canlandığında boğazıma hep bir şeyler takıldı, hep bir isyan duygusu, hep keşke orada olsaydım ya da artık elim ekmek tutaydı pişmanlığı.

Ve teyzenin çekilen kalça röntgeninde saptanan collum femoris kırığı. Yani uyluk kemiğinin boynunda kırık.

Zor koşullarda yarı aç yarı tok yaşanan izbe evlerde geçirilen günlerin, gecelerin, belki rahmetli kocanın çektiği eziyetlerin yadigârı, gerçekleşmeyeceği için zaten kurulmamış hayallerin, ayak uçlarına basılarak sessizce geçilmesine bile tahammül edilmemiş kahpe bir dünyanın sonunda ona layık gördüğü bu idi herhalde.

Teyzenin yürüyebilmesi için ameliyat olması, kırık bölgesine bir protez konması gerekiyordu.

Ancak yıllarca başka hayatların peşinde didinip durmuş teyze pek yerinden kalkmıyor ve sanki yılların koşturmacasından sonra bu yeni durumdan şikâyetçi olmuyor ve değişmesini istemiyordu.

Sonuçta ben bir çıkar yol arıyordum, bu ömrü boyunca çok az doktor görmüş, ortaokulda onu götürdüğüm Anafartalar Polikliniği'ndeki doktorun yaptığı baryumlu yemek borusu-mide grafisini ve söylediği, "Sende ya ülserden ya da kanserden kuşkulaniyorum," şeklindeki abartılı öntanıyı hayatının en önemli hadisesi yapmış ve sosyal güvencesi olmayan bu kadıncağz için bir tıbbiye talebesi olarak ne yapabilirdim? İnsani sorumluluk yanında bir de mesleki sorumluluk hissediyordum ona karşı.

Genciz ya delikanlılık da var, pek de öyle ülkeyi, dünyayı adamakıllı tanımıyoruz. Her şeyi çözebileceğimizi, halledebileceğimizi düşünüyoruz. Yani sahte bir omnipotens² (pek de seviyoruz o zamanlar bu Latince terimleri, olduk olmadık yerde kullanıyoruz işte). Onun için pat ortopedinin iki numaralı hocasının yanına gidiyorum. Bir numara zaten hem dekan, hem de ulaşılmaz gibi. Hepimiz korkuyoruz ondan. Yanına hem salavatla giriliyor hem de çıkarken beraberinde nazarlık babından bir disiplin cezası da mutlaka iliştiliyor yakanıza.

Hoca hep ifadesiz, hep donuk suratlı... İçimden bu adam hiç gülmüş müdür ya da ağlamış mıdır diye soruyorum. Anlatıyorum ona, böyle böyle bir teyzemiz var, kimsesi yok, sigortası vs. de yok, diye. Kafası kim bilir nerelerde? Bakanlıklar'daki muayenehanesine gelecek randevulu hastalarını mı, özel hastanede yapacağı ameliyatı mı ya da yeni satın aldığı yazlığının taksitlerini mi düşünüyor ne? Pek dinlemiyor beni ya da söyleyeceği söz, başından belli de, dinliyormuş gibi yapıyor. “Bizim hastanede olmaz o ameliyat, dışarıda şu kadara yaparım,” diye de son noktayı koyuyor. Söylediği benim o ana dek işitmeye ya da telaffuza pek alışık olmadığım bir rakam.

Duraksıyorum biraz. Ne diyebilirim? Tıbbiyelilik, deontoloji vs. gibi yüceltilmiş ama genelde içi pek dolu olmayan kavramlar şöyle bir geçiyor gözümün önünden.

Hoca işine gücüne dönüyor, ben de hani derler ya, kös kös okula.

Pek bahsetmiyorum bu konudan kimseye. Ne yani hocayı mı kötüleyeyim? Asıl kendime kızıyorum, böyle uygunsuz bir istekle onun karşısına çıktığım için.

Hayatı tanımanın, üst üste gelen mağlubiyetlerden ibaret olduğunu ve adı konulmamış bir kast sisteminin mensupları olduğumuzu yaşayarak anlamaya devam ediyorum.

Ama pes etmek yok. İşte onun için Bulvar'daki bu büyük apartman dairesinde bu koket hanımların arasındayım. Burası, o zamanlar iktidarda olan, ülkenin her yerine egemen, anlı, şanlı partinin -ki şimdi adını sanını hatırlayan kalmamıştır- kadın kolları gibi bir yer. “Papatyalar” denilen bu hanımlar devrin başbakanının karısının hampaları. Şimdi “sosyal sorumluluk projeleri” denilen yaldızlı işlerle, reklamlarını yapıyorlar. Belki de, ülkeden bir şekilde, ihaleyle, ucuz krediyle şunla bunla sağdıkları paraların “cüzi” bir kısmıyla hayır işleri yaparak, günah çıkarıyorlar.

İçlerinden biri nihayet ve üstünkörü benimle ilgileniyor. Anlatıyorum durumu. Sanırım muhtardan bir belge ile tıbbi raporları istiyor. Ama çok da istekli ve ilgili gelmiyor bana. Pişman da oluyorum oraya gittiğim için yabancı ve uzak gördüğün bir yerden merhamet dilenmek sahtekârlığı gibi.

Eve geliyorum. Süngüm biraz düşük. Bakıyorum anneannem, kendi de yaşlı ve hasta olmasına rağmen, hiç yüksünmeden kuş gibi bakıyor kardeşine. Teyze, “Ben o büyük ameliyata dayanamam,” diye ağlıyor, korkuyor. Bana da vebali üzerime kalır diye bir çekimsellik yüklüyor.

Sonra dekübit ülserleri denen, aynı pozisyonda uzun süre yatan hastalarda oluşan

bası yaraları oluyor teyzede. Ama bunların da çeşitli merhemlerle, yatış pozisyonu ve yatak değiştirerek üstesinden geliyoruz.

Velhasıl teyze ameliyat olmadı ve biz de bir daha bu konuyu açmadık.

Anneannem dört yıldan fazla bir süre bir gün bile of demeden kardeşine elinden geldiğince baktı. Bundan hiç yakınmadı, serzenişte bulunmadı. Kardeşliğin destanını sessiz sedasız ama onurlu bir tavırla yazdı.

Bana gelince okulu bitirip, şehirlerin şehrinde, mecburi hizmete gittiğim, kimseler bilmesede bozkırı, bozkırdaki başkentimi, yorgun ve yaşlı mahallemi, arapsabunu ve kenef kokularının mücadelesi ettiği kerpiç evleri marazi bir hasretle özlediğim sıradan günlerden birinde, teyzenin bu dünyadan göç haberini, telefonun öbür ucundaki hüznü ve titrek sestenden aldım.

Recaizade Sokağı'ndan Rıhtım Caddesi'ne doğru şehrimde gidecek otobüslere yürürken tüm bu yaşananlar ıslanmış gözlerimin önünden geçiyor, teyzenin giderek küçülen bedeni, çaresizliği ve kimsesizliği içimde bir şeyleri bileliyordu.

¹ Uyluk kemiği boynu

² Her şeye gücü yetebilme

Gibi

Doğa Cihan

“Tekrar başın sağ olsun,” diyerek kapattı telefonu yıllardır sesini duymadığım dayım. Bilmem kaç sene evvel anneannemin vefatında hasret gidermişim dayımın nikotinli sesiyle. Başımın sağ olacağı kadar tanımazdım anneannemi. “Tekrar başın sağ olsun,” ağzımdan dökülen son sözlerdi benim de. “Kahpe felek, dayımla aramı yapacak diye aldı babayı,” dedim. Gülümsedim. Babam ölmüş. Gülümserken yüzümüzde 17 adet kas çalıştığı bilgisi çıkageldi beynimin pas tutmuş dehlizlerinden. Gülümsemem yok olduğunda 17 kasın da rahatlamasını ayrı ayrı hissettim. Başımı kaldırdığımda varoluş sebebini unutacak kadar pis bir camda yansımamı, belki de yanılısamı, gördüm. Anladım. Babam ölmüş.

Babamın cenazesi için Ankara’ya gitmem gerekiyordu. Onu son gördüğüm zamana tekabül ediyordu Ankara’yı görüşüm. Üniversite yıllarımda bir sabaha karşı henüz sokak lambaları sönmeden vedalaşmışım ikisiyle de. Günler, aylar, yıllar... Hepsi el birliğiyle kazsa da kuyunu, şu sabaha karşılar kadar dipsiz bir derinlik oluşturamıyor insanoğlunun ruhunda. Sinsi gibi, benden koparacaklarına muhtaç gibi geldi o son sabaha karşı. Nihayetinde de deprem gibi bir tartışma baş gösterdi, en okkalısından 10 Richter. Küfürler, kıyametler. Babam ettiği küfürlerin üstünden geçiyor, ben ise altında eziliyordum. Tansiyon 18’e 10, asabımız dokuzu beş geçiyordu. Yalnızca yumruğumu sıkışım var hatırımda gerisi yekpare karanlık. Bir de baktım babam yere serilmiş, Ankara ayaklarının altında. O vakit anlaşılmıştı, iki adam sığamadık bir şehre. Beceremedik işte... Ben de aldım voltamı. “Hadi eyvallah!”

Peder bey ile aramız hep bir alacalıydı Ankara gibi. Yanlış bir kanı var tabi toplumda, rivayet odur ki Ankara’nın rengi gri. Dışardan bakınca belki sıkıcı, tekdüze, bomboz bir gri. Oysa bilen bilirdi ilişkimizi, bir siyah bir beyaz bulanmıştı birbirine.

Tüm o kasvetli griliğin sebebi ak ve kara. Meğer diyalektiğin başatıymış Ankara.

Betonun sarıp sarmaladığı bir vahaydı sanki babam. Sertti, güçlüydü, ne badireler atlatır bu denirdi. Çatlakları vardı tabi benim hatırımda kalan. Çatlakların sebebi de onun hatırında kalanlardı zaten. Buralar da öyleydi işte. Kaskatı ve çatlaklı binalar ürkütse de insanı, henüz tam olmamışlığın verdiği bir umudu da beraberinde sunardı, cumhuriyetin ilk yılları gibi. Öpsen çatlağından dudağın kesilir. En bitap anında ise yine arkanda belirir. Bu şehrin binaları tıpkı babam gibidir.

Ankara'nın havası suyu bir de babamın huyu. Nasıl da benzerler birbirlerine, sanırsın siyam ikizi. Babamın farkı ise boynundaki doğum lekesi.

Karlar düştükçe ağladığın ve şehrin ismini küfürlerle andığın bir kış yaşanır burada. Donmuş ellerinle bir tırabzana tutundun mu mesela, derin yapışır kalır alimallah. Önce ufak bir ürperti sonra derin bir sızı. Babamın saızı gibidir Ankara'nın ayazı. Yazın ise ne giysen ateşten gömlek, yoktur bu şehrin izanı. İcabında gömleği ters giydirir, delirtir yani insanı. Güneşin değdiği yerlere küçük iğneler batar. Babamın öfkesi gibidir iğneler. Zamanla hoşuna gider, sağaltıcı bir acı. Seğmenler'de bir ağaç altıdır bu acının ilacı.

Zıt adamdı işte babam, bir öyle bir böyle. Ankara da öyle değil mi, yazıyla sözüyle.

Örneğin memur şehri derler Ankara'ya pek sıkıcı ama öyle değildir işte, çeşit çeşittir insanı. Kurulup Güvenpark'a izlersen etrafı, hemen fark edersin yarını yokmuş gibi yaşayan genç bakışları. Diğer tarafta ise bugünü sevebilmek için yarını gözleyen nostalji aşıkları.

Babam da memurdu ayrıca, ne var yani. Yok mudur sanki memurun eskisi, yenisi, yaşlısı, delisi? İçi kıpır kıpırdı işte ama sarkmıştı derisi.

Var mıdır Ankara gibisi?

Buğulu camdan aşağı doğru süzülen damlacık saçlarımı okşuyordu. İrkilerek ama sakın bir edayla gözlerimi açtım. Ankara'ya gelmişiz görüyorum Anıtkabir'i. İniyorum otobüsten gözlerim mahmur. Sabaha karşı bir vakit yaktım sigaramı henüz sokak lambaları sönmeden. Şöyle bir baktım etrafıma kesik kesik. Asfaltın rengini gökyüzünden aldığı bir Ankara sabahı. Hava on üç derece, hissedilen yalnızlık. Ceketimin derinlerine sotelediğim sigara paketimi aradım, buldum. Ardından çıkardım son nefesiyle sigarama hayat verecek çakmağımı. Dumanımı üfledim göğe doğru.

Körpe bir bulut gönderdim iki dudağımın arasından havaya. Baba...

Karşıyaka Mezarlığı dediler, oraya gömülecekmiş babam. Karşıyaka... Öteki taraf... Fazla mı anlamlıydı yoksa Ankara'nın patavatsızlığı mı? Derin düşüncelere dalmak ile hafif bir tebessüm arasında bir medcezir hali. Kolay olanı seçtim. Babamın gömüleceği yere geldim. Saat 2 yönünde yatırmışlar babamı. Kibleymiş orası. Peder beyin kibleşi Sakarya Caddesi diye bilirdim hep. İçime içime güldüm yine. Bugün de gülesim mi vardı ne? Ufak da olsa vicdani bir huzursuzluk duman olup tütünce içimde, aldım küreği elime. İki avuç toprak ile vicdanımı pansumanlarken bir haykırış koptu, ardından gözyaşları. Annem koyverdi kendini. Böyle durumlarda ne yapılır bilmem ki. İlk kez ölüyor babam. Ardından bir gürültü daha sonrası gözyaşları. Ankara koyverdi kendini.

Yıllar önce bu şehirde gözlerimin maruz kaldığı son görüntü yerde yatan babamdı. Şimdi ne farkı vardı? Çıkıp bir hava alsam anlar mıydım farkı? Oksijenin böyle turnusol bir özelliği var mıydı?

İndim ben de Kızılay'ın ıslanmış sokaklarına. Yer yer su yer yer insan birikintileri. Kızılay kalabalık bugün. Sağa sola seğirten insanlar. Ne bu acele yahu, hepiniz nereye? Yoksa herkes babasının yanına mı gidiyordu, almışlar mıdır haberi? Peki, ben nereye?

Sabahtan beri mideme doğru düzgün bir şey girmemişti. Yarım paket kısa Camel... Sanırsın dumanıyla boğmadım da ciğerimi bütün bütün yuttum hepsini. Midem sigaralar için F tipi cezaevi. Karanfil Sokağa doğru ilerledim. Eskiden annem dükkân dükkân gezerken babamla ergen çiftler gibi birbirimizi tanıdığımız bir muhallebicimiz vardı bu sokakta. Ben babamın çaya atmadığı şekerleri kıtlatırken o da siyah beyaz *Cumhuriyet* gazetesine gözlüğünün üstünden sert bakışlar fırlatıp içli içli sigarasını üflerdi. Gazetede okuduklarından hiçbir zaman hoşnut olmuyordu. Memleketin babamı kederlendirdiğini Köksal Pastanesi'nin cam kenarındaki yuvarlak mermer masasında öğrenmiştim. O da benim sigara kokusunu hiç sevmediğimi yine aynı yerde fark etmişti. Şimdilerde ise nargile kokuyordu sokak buram buram. Ben kokunun efsunuyla ağır adımlarla ilerlerken kafelerin önündeki değnekçiler, "Buyur abi arka bahçemiz var," diyerek güzel bir masaya park ettirmek istiyorlardı beni. Oralı olmadım. Nereliydim? Olgunlar'da bildiğim iyi bir simitçi vardı. İşte oralıyım. Öğrencilik zamanlarımızda geceyi sabaha bu simitçide bağladık. Beş liraya üç Ankara simidi bizim için muğlak bir günaydın gibiydi. Simidin dışı sert, taş gibi. İlk ısırışımla simidin sertliğini kırdığımda üstündeki susamlar azat edilmişçesine bırakırlardı kendilerini. Sonrasında ağızımızda dağılmaya başlardı canım Ankara simidi. Anlayacağınız dışı pek bir katıydı ancak hamuru yumuşak, içi nahifti. Ah be

baba... Bırak da düşünmeden yiyelim şu simidi.

Vakit geçmek, ayaklarım ise nereye yöneleceğini bilmiyordu. Konur Sokak'ta bir iki bira yuvarlayayım dedim. Ben soğuk havalarda daha da severim bu mereti. Ankara'yı buz keserken soğuk bira da boğazımı kessin isterim. Lise zamanları bıyıklar yeni terlemişken çok geldik Konur'a. Sakarya Sokak'ta babamla tesadüf eyleriz de ufak çaplı bir göz harbine tutuşuruz diye korkardım. O yüzden havaya atmıştık okumuzu da buraya saplanmıştı, yerleşkemiz burası. Tıkış tıkış apartman barlarının kendine has bir düzeni vardı. Labirent gibiydi ya da iki dubleden sonra bize öyle gelirdi. Apartmanlar sanki darbeden çıkmıştı, metruk haldeydi. Duvarlarına kazınmış şiirler ise devrim gibiydi. Devrim varsa biz de vardık. İzbe binaların kuytu köşelerinde kız arkadaşımızı öpme ihtimalimizi fıçı biraların dibinde sanardık. Babam acaba hangi hayallerini bırakmaya gelirdi şişenin dibine? Sakarya'da kim bilir kaç baba vardı ihtimaller denizinde bir yudum suya muhtaç, içtikleri rakı gibi, Ankara gibi. Belki de ölmekti kalan tek ihtimal, Müzeyyen Senar'ın da dediği gibi.

Hava iyice karardı. Ay dahi saklanmış bulutların ardına. Yeni ağlamış bir çocuğun parlamış gözleri gibiydi gökyüzü. İlk kez görüyordum böylesini. Yıllarca babam görmesin diye başımız eğik yürüdük bu sokakları. Eminim ki babam da gözleriyle kaldırım taşlarını sayarak kat ediyordu aynı yolları. Kim bilir ne gökler geçmişti üstümüzden, kafamızı kaldırıp bakamamıştık.

Yerler hâlâ ıslaktı. Sakarya barlarının pek bir renkli ışıkları kaldırımdaki sudan yansıyıp gözümü alıyordu. Bu şehir ise bugün beni benden alıyordu. Dün de babamı almıştı. Ama işte gitmişti artık babam ve elimde kalan bu şehirdi sadece. Son kez gördüm babamı. Konur'da içtiğim biranın dibinde Sakarya'da bir su birikintisinde yeni ağlayan bir çocuğun parlayan gözlerinde.

Gara doğru yol almaya başladım. Gece olunca taze yetim tilki olarak dönme-yi umuyordum kürkçü dükkânına. Ankara'nın bilmediğim تنها sokaklarından bir kestirme devşirmeye koyuldum. Ortalığın buz kestiği, terkedilmiş bir sokak. Kimi kimsesi var mıdır bilmem. Benim var mıydı artık? Bilmem. Sessizliklerin birbirine karıştığı bir kakofoni kulağımda dalgalanıyordu. Yersiz sessizliği bozarak kısa bir an bağırdım. "Babaaa!" Kimsesiz sokaktaki kimsesiz dükkânlardan tek tek yankılandı. "Babaaa! Babaaa! Babaaa!" Şaşırdım, öylece kalakaldım. Koca şehir de bir gecede babasız mı kalmıştı? Tüm şehrin mi yitmişti yani babası? Sokakların da benim gibi büyük müydü acısı? Ne yapılması gerektiğini biliyordum bu sefer. İlk kez ölmemişti babam. Tek ve tok bir sesle bağırdım yine. Başımız sağ olsun Ankaraa!

Ankaraa! Ankaraa! Ankaraa!

Kaçmanın Baltası

Usame Yördem

“Yitirdim kendimi, kendi içimde.”

Nazım Hikmet RAN

Bana eski bir ağrıyı yepyeniymiş gibi sunup duruyor Ankara. Bunu fark ediyorum her defasında. Van’dan ilk ayrılacağım gün de öyle oluyor ve kapıda annemin gözleri yakalıyor beni. Upuzun bir boşluğu sürdürüyor içimde. Yanında yengem, amcam, babamın umarsız gözleri, havanın alçacık bir rüzgâr dokundurması ve içimde bir şeylerin büyücek hıncı. Kendi kederimde boğuluyorum. Ölgün, soluk. Bariz kalıyorum. Anlamsız bir şeyi andırıyorum, koridordaki aynada gördükçe kendimi. Bu ben miyim diye sormadan edemiyorum. Ben miyim sahiden bu? Gitmek konuşacağım diyordum senelerdir, gitmek ve bir daha dönmek konuşacağım işte. Olanca hıncın altını eşeledikçe gündüz kuşağında televizyonda gözükten psikologların travma hadise örnekleriyle özdeşleştirir buluyorum kendimi. Bir evin kasıntı tarafını kuşanıyorum ya ondan olsa gerek, diyorum. Ola ki yerini yadırgayan bir çocuk, evinde de deplasman gibi huzursuz, ondan sanıyorum. Malum; yaşıntılar insanla birlikte büyüyormuş ve kötüyse yaşıntılar yaşayan kimse ötekilerden daha çok büyüyormuş.

Birkaç ağır cümleyi yuvarlayıp üstlerine, geride bırakıp onca yaşanmışlığımı bir an önce gitmek istiyorum bu şehirden. Kasveti omurlarıma değin ilişen, varılsı bir olmamışlık duygusunu daha fazla taşımak istemiyorum çünkü. Aylar öncesinden aldığım bir otobüs biletini iptal edip uçak bileti alırken Ferit Melen’den Sabiha Gökçen’e beni taşıyacak gök yarıcı bir araca ilk defa binmenin de apayrı bir lezzeti olacağını tahayyül ediyordum kaç zamandır. Genzimde yeniliğin o tırtıklı cazibesi, hayatın tımtırlıklı kollarına rağmen yeni bir şeyleri deneyecek olmanın o benlik

besleyici tarafını duyumsuyordum nicedir. İşte vakti gelmişti.

Dört defa boşaltıp üç defa doldurduğum valize bakıyorum gitmeden son bir kez daha. Odanın duvarlarında gezinen gözlerim solgun bir Ankara posterinde imleniyor. Kızılay'ın 80'lerden kalan bir görüntüsü kazanıyor zihnime, beni çağıran bir şey oluyor içimde, kımıl kımıl bir şey. Upuzun bir boşluğun kolları geçiyor boğazıma: valizin. İçime benzettiğim bir hiçlik bir arada ve öyle özenli geliyor ki gözüme. Doğrusu yadsımıyorum. Üniversite tercih sonuçlarının olduğu ekranda Eskişehir'i gördüğümde içimdeki ölgün kelebeklerin yeniden tutundukları bir tabiatı görmüş-tüm, birkaç ay evvelinden. Köyden ötesine gitmeyen biri için hele ki geride başlanan hayata yetişebilmek ve koşabilmek için daha fazla efor kaydetmesi gereken ben, yeni bir yerde yaşama fikrini sürdürdüm önce zihnimde. Nasıl olacağını düşündüm uzun uzun. Yani yollarda annemsiz ve babamsız yürüyebilmenin yani birkaç mekanı keşfetmenin yani yalnız kalmanın bende nasıl duracağını düşündüm. Ergenlik dedikleri o çıkmaz sokağın sonunda bekleyip hep bana benzeyen ve hep beni andıran çocuklarla geçen lise yılları iyi ve güzelmiş gibi geçtikten sonra yeni bir yer fikri tahmin edilir ki sıcacık bir etki yapıyor insanın buza dönen zihnine. Isınıyorum ben de. Kapalı havada ısınmak pek güzel doğrusu.

Gitmeye yakın odadan çıkıp da koridorda yavaşlatıyorum adımlarımı. Bir an önce çıkmak istesem de biliyordum ki gidince bir parçam kalmış olacaktı. Babamın bakışlarına sonradan çökmüş olan onulmazlık, beni bir süre daha yalpalatıyor o an. Kucaklayacağım bir anı arıyorum usumda. Bulamıyorum. Bazen aradıklarımızı bulamadığımız, ulaşamadığımız oluyor diye, normal karşılıyor ve pek üstelemiyorum. Karşılıklı duruyoruz babamla koridorda, susku doluyor aramıza. Bir duvar yükseliyor, anlamsız bir hiçlikte. Bir an önce evden ayrılmak, bir an önce yeni bir ev edinmek fikri sarıyor beni yeniden. Tek tek sarılıyoruz kapı eşiğinde. Amcamla, yengemle. Annem sona bırakıyor kendini, uzun uzun sarılmak adına. Uzun uzun ağlıyor, uzun uzun sarılırken. Tek tek vedalaşıyoruz, helalleşmek geçmiyor ama aklımdan, bir daha geri gelmeyi, dönmeyi istemesem ve döneceğimi bilemesem bile.

Evden babamla çıkıyoruz, beni bırakası tutmuş babamın. Belki de benden kurtulmak istediğine emin olmak istiyor, diye yorumluyorum bu isteği ben. Beni havaalanına minibüsle bırakan babam, bir araba sahibi olamamış olmanın alt metnini iliştiyor olacak yüzüne. Yine. Orta refüjde kaskatı gözleri bir anlamın içini boşaltıp duracak böylece. Yeni mesajlar eski ses tonuyla okunuyor onun yüzünden. Yan yanayız ve bir minibüste hiçbir şey olmamış gibi sıradanız. Yarım saatin sonunda havaalanı kavşağında inerken yolun karşısına geçmeye çalışıyoruz, çevre yolunda bir araç bize çarpıp da elimizdeki valizi dağıtmadan ve gazetelere trajikomik bir manşet sunmadan. Karşıda bizi upuzun bir yol beklediği fikri, ışıkları geçer geçmez

bizi rahatsız ediyor yine. Sonradan oraya eklenmiş değildi, ya yol hep vardı ama rahatsızlığı sonradan belirdi içimizde. Van'ın kasvetine birkaç dakika daha tahammül etmem gerektiğinden olsa gerek daha hazırlıklıyım ben babamdansa. Babamın göz altlarında beliren morlukları ilk defa fark ettiğim o an, zihnimde bir karmaşayı ve bulantıyı aynı anda kamçılıyor. Arada kalıyorum, bir şeylerin arasında. Bilmediğim bir şeylerin. Ola ki ötekilerin.

Havaalanına varmamıza birkaç dakika kala “Giresun’a gittiğimde buna benzeyen bir valizle gitmişim,” diyor babam, kavislendirip dudaklarını. Bir konu açmaktaki başarısızlığını fark ediyorum ben yine. Valizin eski bir hali canlanıyor göz önümde, aynı valiz olsaydı filmlere konu olurdu diye geçiriyorum içimden. Bir şeyler konuşmak zorunda hissetmeseydi keşke kendisi, diyorum. Sırf bundan susuyorum. Çünkü cevap vermek acıyı uzatmaktır bu diyalogda. Tanımını yapamadığım bir duygu yakalıyor beni, eksik tarafımdan oyalamaya çalışıyorum kendimi. Son birkaç dakika diye diye motive ediyorum işte. Babamla paylaşabilecek hiçbir şey bulamamanın acısı uzun bir sessizlik olarak beliriyor tekrar be tekrar, havaalanı önünde. Paylaştığımız yegâne şeyin bir sessizlik olmuş olması kelimelere ihtiyaç duymamamıza yol açardı hep. “Bir ortak noktada buluşmanın maharetine sahip babalar da vardır belki de dünyanın bir yerinde,” diye yazıyor bir kitap. Okuyorum. Anlamıyorum.

Umutsuz bir vaka olarak kendimi düşünürken hep böyle olacaktı duygusuna kapılıyorum hemen o an, o sessizlikte. Sözelimi; başka yerlerde de aynı şeyin olacağı geçiyor benim aklımdan. Pısrık, sivilceli, suskun biri olmak tahmin edilir ki pek kabul görmüyor. Kabul görmemeye alışkın saymış olsam da kendimi, bir ucundan çıktığım haritanın ortalarında bir yerde, geniş bir düzlükte, bucaksız bir karasallıkta, bozkırda, bir yere ait olabilmemiş gibi de gelmiyor değil hani.

Birkaç adım sonra iyiden iyiye önündeyiz giriş kapısının. Havaalanına girmeye yeltendiğimde, babam hem günlük hayatta hem de gece yatarken giydiği ve dizleri yamalanmış kumaş pantolonunun cebine attı elini. Cebinden para çıkaracağını düşündüm nedense. Oysa o bir kâğıt parçası çıkardı cebinden. “Bunu al, ne yapacağını yazdım,” diyor. “Uçağa bindikten sonra açarsın, okursun. Ankara’ya birkaç defa gittiydim, halen Eski Ankara’ysa, öyle kaldıysa doğrudur yazdıklarım. Şayet değilse sor, muhakkak sor, sakın kaybolma.” Hayatta hiçbirimiz eski halimizle kalmıyorken, daha dünkü kişiden bile farklı biri olabiliyorken yıllar önceki Ankara’nın, babamın hatırladığı ve tarif ettiği şekliyle kalmış olacağını nedense düşünmüyorum. Ama yine de uğraşmış olacağından ve gidecek olmamdan olsa gerek katı ve yuvarlak bir keder kurcalıyor içimi. Havaalanı ve otogarın bir anda yüklediği anlamlardan biri sarıyor beni, göz kenarlarım da nemleniyor diye karşı çıkmıyorum. İkiye katlanmış kâğıdı cebime koyuyorum. Ardıma bir kere dahi bakmadan içeri girme isteği geçiyor içim-

den. Yapamıyorum. Babamla göz göze geliyoruz, sarılacağını bekliyorum nedense. Sarılmıyor. Yalnızca elini uzatıyor, avuç içlerimiz birbirine bakarcasına tutuşuyor ellerimiz. Tokalaşıyoruz yalnızca. Sonra sırtımda bir iki tok tokat atıyor, yolumun açık olmasını temenni ediyor olmasına yoruyorum ben bunu. Ardımda bırakıp onu içeri giriyorum, elimde valiz, cebimde kâğıt parçası, içimde ölü bir ağırlık.

İçeri girince geniş bir güvenlik önlemi karşılıyor beni. Rutin işlemler olabileceğini bilmiyorum tabii ben. Alışkın olmamanın ve dışta kalmanın o yalnız tarafı sür-tüyor içime. Kemerimi, cüzdanımı, bozuk paralarımı, telefonumu çıkartıp bir plastik kutuya koyup hareketli x-ray cihazından geçiriyorum. Ardından kendim de ayaklı, kutu gibi x-ray'den geçiyorum. Bir ses ötmüyor, kalın bir ses geçmemi söylüyor. Hareketli x-ray cihazından geçen kutuyu alıp masaya bırakıyorum. Eşyalarımı kuşanıyorum yeniden, bunca güvenlik kontrolüyle check in dedikleri işlemi yapmak için sıraya giriyorum. Valizimi teslim ediyorum oradaki görevliye. Kendimi garip-siyorum o sıra, kendimi garipsiyorum. Bir anons ardına Ankara yolcularını salona çağırıyor ipince bir ses tonu. Kalabalığı takip ederek yolumu buluyorum. Kimliğimi uzatıyorum, kimlikteki kendime benzetmeye çalışıyorum suratımı. Bir gülme iste-ği beliriyor içimde, nefes alıyorum geçiyor. O kontrolden sonra salona alınıyoruz. Bir mehil sonra uçağa alınmalar, yine sıra ve art arda uçağın içine girişler. Kapıda iki hostesin karşılayan yüzü. Gülümseyen yüzleri makyajla uyuşuk. Ferah bir esinti vuruyor yüzüme, kapısından geçer geçmez uçağın ya, karıncalanma geziniyor bede-nimdeki her tüyde. Dikenleniyorsun sanırım, diyorum kendime. Hostesin ve koltuk üstüne yapıştırılan numaraların yardımıyla buluyorum yerimi ve oturuyorum.

Uçak havalanacakken kâğıdı açıyorum. Eğri büğrü bir yazı: “Oğul,” diye başla-yan. Karışık ve iç içe geçen cümleler devamında. Henüz okumadan kendini ele veri-yor kağıttaki yazıların önemsiz dizimi. Zihnindeki kalıbı bir yana bırakıp bir düzen olması gereğinden cayarak okumaya devam ediyorum: “Evvelinden oraya bir var, sağ salım. Ardına havaalanından Ulus’a geçiver. Muhtemeldir ki eskisi gibidir oralar ya, o vakitler Havaş, Elko neyin vardı oralarda, hemen havaalanı önünde. Bin on-lara da geç Ulus’a yakın bir yere. Ulus’ta daha ucuzdur oteller, ötekilere gücüm...” durmuş burada babam, yazarken durmuş olmalı, fark ediyor ve nedense içime de doğuyor bu. Üstünü çizmiş çünkü “gücüm” diye yazdığı kelimenin. Çizilmiş çizil-mesine ama tam karalamamış sözcüğü, kâğıdı yırtmaktan korktuğundan olsa gerek. Yanına yeni bir sözcük ilâştirmiş, karaladığı sözcüğün. “Gücün” yazmış. “Ötekilere gücün yetmez,” olmuş cümlelerin okunmasını istediği tarafı. Yeni sözcükten itiba-ren okumaya başlayacakken, göz kenarlarımda bir ıslaklık beliriyor. Tuhafsıyorum, babamın bu sözcük seçimini. Böyle bir adam olmayı neden seçmiş ki babam, diye sorgulamayı bırakalı çok olmuştu ya, yine de üsteleyesim geldi o an. Gümbürtüyle

yükseliyorken uçak ve havalanmışken artık biraz biraz, böyle bir düşünce filizleniyor içimde. Kısa bir süreliğine kalıyorum öylece. Ortasındayım, üçlü sıradaki koltukların. Sağımdaki koltukta başörtülü bir kadın. Solumda yaşlı bir adam. Pencere kenarını kadına verme nezaketi yapmış ya adam, hostes yerleri ve kemerleri kontrole gelince belirtiyor bunu. Bir şeylerin gizli kapaklı kalmasını istemiyor çünkü kimse. Kadının olduğu taraftaki camdan bakıyorum, masmavi göl biz yükseldikçe küçülüyor ve o küçüldükçe içimdeki kıpırtı büyüyor. Bir korkum olsa o an, adını yükseklik koyarım, hiç şüphesiz.

Artık yeterli miktarda havalandığına emin olan uçağın burnu sabitlenince, kemer ikaz ışıkları sönüyor. Kemerimi gevşetiyorum. Hiçbir işe yaramayan, hiçbir işin ucundan tutmayan, annemi işe güce koşturup evde pinekleyip kalan babamı geçiriyorum zihnimden. Önceki yaz, çalıştığım tantunicide biriktirdiğim para olan gücümü az çok kestiren adam olan babamı. Acaba ona haksızlık mı ediyorum diye bir an kendimi suçlamak geçiyor ya içimden, rahatsız bir uzvummuş gibi atıyor o sıra kalbim: güm güm güm.

Okumaya devam ediyorum kağıdı. “Orada da pazarlık et,” yazıyor, önceki cümlelerin devamında. “Hemen kabullenme fiyatı. Bir gece kalacağın hepi topu ya, o yorgunlukla gitme Eskişehir’e diye Ulus’ta kalmanı salık veririm. Gözlerinden öperim aslan oğlum. Baban...” Birkaç cümlemin bana bir hayat borçlu olduğunu fark etmem, yaklaşık on beş dakikamı alıyor ya, o farkındalıkla ne yapacağımı bilmiyorum. Kalıyorum öyle. Kaskatı. Takatsiz. Bir süre uyusam iyi olur, diyorum. Kapıyorum gözlerimi. Uykuya dalmaya yakınken, yanımdaki yaşlı adamın horultuları bölüyor uyuklamamı. Sonra hostesin neşeli yüzü belirliyor, sandviç ve çay dağıtmaya gelirken.

Yanımdaki kadın kremalı bir kahve rica ediyor. Yaşlı adamı dürtüklüyorum, bir şey isteyip istemediğini öğrenebilmek için. Gözleri araladığında ters ters bakıyor bana, hayır anlamında sallıyor kafasını. Bense bir sandviç, bir çay, bir su istiyorum, çok şey istemiş olmanın utancını örtbas edebilmek adına hostesle göz göze gelmeye çalışarak.

Önceki ilkbaharda annemin taksitle aldığı sürgülü telefonumdaki müziklerden birini başlatırken, sonradan müptelası olacağım bir şiiri dinlemeye başlıyorum, Esenboğa’ya inişe geçeceğimizi belirten kaptanın sesi doldururken uçağın içini. “Ankara’ya öyle yakışır ki kar...” diyor şair, içimin bir köşesinde yeni bir ürperti doğuyor. Garipsiyorum. Bir yerden ayrılmanın da bir mevsimi var gibime geliyor, yeniden kemer ikaz ışıkları yandığında. Kemerimi sıkıyorum, koltuğumu dik, masamı kapalı bir konuma getirerek yere çakılacak gibi inişe geçen uçağın korkutuculu-

ğuna ayak uydurmak adına.

Esenboğa'da inerken kapının önündeki otobüs firmalarının adlarını okuyorum camlardan, sıra sıra: Havaş. Belko Air. Babamın Elko dediği firmanın Belko olduğunu fark edince bir gülme tutuyor beni. Babamın bilmezliği, nedense mutlu ediyor beni. Cehaletini yüzüne vurabileceğim bir şey mi, bir koz mu geçmişti elime de acaba ondan mı böyle, bilmiyorum. Gülesim geliyor sadece.

Uçaktan indikten sonra valizimi bekliyorum, dönerli valiz kompartımanında. Herkes gibi gelen valizin benim olabileceğini beklerken ve yersiz bir heyecana kapılırken, duvara sabitlenmiş bir ekrandaki alt yazıda, birkaç kişinin karıştığı bir kaza olduğu yazıyor. Ölümünün olduğunu belirtiyor, sonraki alt yazı. Güzel havalarda kimse ölmüyormuş gibi geliyordu bana önceden. Ne garip, diyorum kendime.

Valizimi alırken yaşamak güzel şey doğrusu diye düşünüyorum, uzayan yollarda. Adaş diyorum kendime, bak böyle böyle yaşa, ezberi ve kitabı olsun her şeyin, fena mı? Öteki kendim gayet iyi yanıtlıyor sorumu. Böyle yaşamak için bir plan yapacağımı söz veriyorum kendime. Babama benzememek için de istiyorum birazcık bunu. Böylece havaalanı önüne çıkınca fark ediyorum ki, kültürel boşluklarım, upuzun bir yolculukla tanıştırmış oluyor beni. Üniversite'ye gidiyorken ve henüz büyüdüğümü sanmıyorken. İlk başları ilçedeki evden havaalanına, oradan öteki havaalanına, oradan otogara, oradan öteki şehre, oradan travmayla öğrenci evine dek uzayan bir rotam oluyor zihnimde. Vesaitler değiştikçe yalnızlığım çoğullaşıyor. Acıyor da bu, haliyle. Kaçamak bir deyişi olsa hayatın ya da apansız bir sonucu, fena mı olurdu diye sorasım geliyor. Susuyorum sadece.

Bindiğim otobüslerden biriyle Ulus'a yakın bir yerde iniyorum. Ola ki tren garı civarları. Tanıdık bir yabancılik sarıyor beni. Ankara gri bir resmiyetle barındırıyor içinde beni. Kapalı bir hava, açık yüzlü insanlar, sıra sıra. Yabancı hepsi. Benim de onlara olduğum gibi yabancı. Garın önündeki simitçiden bir simit alıyorum. Böylelikle bir soru sorma hakkım olduğunu varsayıyorum. Kalacak bir yer aradığımı, ucuz bir otelin yakınlarda olup olmadığını soruyorum. Elleriyle bir yerleri gösteriyor, Dışkapı diyor sonra, oraya gitmemi söylüyor.

Simitçinin tarif ettiği yerleri bulamayacağımı bilsem de ellerinin hizalandığı yöne doğru yürüyorum. Adımlarım, zoraki ve aksak. Yaklaşık iki saat boyunca oturduğum uçak koltuğundan sonra bindiğim otobüste de oturuyor olmaktan olsa gerek sürükler gibiyim bedenimi. Attığım son birkaç adımın ardından bir caminin önünde buluyorum kendimi. Caminin köşesindeki taksici, otellerin olduğu bir arka sokağa gidebileceğimi söylüyor. Oraya gidiyorum ben de son gücümle.

Bir otel görüyorum sonra, içeri giriyorum. Tek kişi kalabileceğim bir oda kirallıyorum, bir geceliğine diyorum. Sabah odadan çıkmam gerektiğini söylüyor otel kâti-bi tam üç kere. 304 numaralı odanın anahtarını veriyor. Odaya çıkıyorum. Camı kırık odanın. Eski bir oda. Rüzgâr salınıyor hep. İçeriye dolan ürperti geziniyor bedenim-de. Ayaklarıma garip terlikler geçiriyorum, kâğıttan mı nedir bilmediğim. Beyazlığı yitmiş biri boy, biri yüz olmak üzere iki havlu yatağın üzerinde. Tüplü bir televizyon, kolu kırık bir balkon kapısı, ufak bir komodin, bir yatak dolabı istiflenmiş odanın içinde. Gözlerimi kapıyorum, yatağa uzanır uzanmaz. İçim geçiyor, uyuyorum.

Uyandığımda akşam üstü olduğunu görüyorum. Balkona çıkarken acıktığımı fark ediyorum. Bir banyo yapıp yemek yemeye çıkmayı geçiriyorum aklımdan. Suyu açıyorum, soğuk. Bağırıtlarla yıkıyorum. Dışarı çıkıyorum kurulandıktan ve gi-yindikten sonra. Uzun bir kalabalık geniş ağızlarla yanımdan geçip gidiyor. Ulus çarşısına doğru sürüklüyor adımlarım beni, cebimdeki paranın etkisinden olsa gerek. Biriktirdiklerim özgüven katıyor ya bana, pek tuhaf. Arka sokaklarında denk geldi-ğim bir dürümcüden tavuk ayran paketliyorum. Otelin olduğu sokaktaki tekel büfe-den de bir sigara, bir çakmak alıp da oteldeki odama dönüyorum. Bir iştahla yemek yiyorum. Uzanıyorum sonra. Ekranda karıncalı bir yayın. Yeşilçam filmlerinden biri. İlgimi çekmiyor.

Günlüğü elli kiraya kiraladığım bu yerde Kaan İnce'yi düşünüyorum ardı sıra. Otel odasında ve Ankara'da. Yükseklik korkumdan yavaşamıyorum pek balkon de-mirlerine ya, içeriye yakın düşünmesi daha rahat hissettiriyor. Sanki balkon yıkılsa bir anca önce kapıdan odanın içine atabilecekmişim gibi kendimi. O hissi veriyor yakınlık. Sırtımı kapıdan yana duran duvara yaslıyorum bundan, bir sigara yakıyo-rum sonra. Karşımda birkaç minareli cami, güneş batmaya yakın fena hissettiriyor bu şehir diyorum. Yalnız olduğumu çarpıyor yüzüme, bir imdat geçiyor dil altım-dan. Zihnimde buraya hep yalnız gelip hep yalnız gittiğim yolculukların olabileceği ihtimali dönüyor nedense. Bir defa da biriyle olmaz mı diye soruyorum kendime, sigarayı yutar gibi çekerken. Sonra çiseliyor yağmur. İç çekiyorum. Telefonum ça-lıyor, duymazdan geliyorum. Korkunç bir duygu sarsıyor beni: kudurtucu tenhalık. Telefonum susuyor. Ben susuyorum. Şehir susuyor. Kuş cıvıltılarının yerini, seyyar satıcı seslerine bıraktığı saatleri geride bırakırken koca şehirde yalnızca ben yalnız uyuyacakmışım duygusu kaplıyor içimi. Fena oluyorum.

Telefonum bir daha çalıyor. Bakıyorum: Fidan. Van'dan bir şeyim. Ne olduğunu bilmediğim bir şeyim. Kendimin de onun neyi olduğunu bilmediğim bir şeyim. Tav-sıyorum. Bir mesaj yazıyorum kısacık: "Döndüğünde hep aynı yerde beni bulmak istiyorsun Fidan," diyorum mesajda ve belirtiyorum da asıl meselenin bu olduğunu ve bunun da iyi olmadığını. Kötücül olan da bu. Zarar veriyor bu. Kısacık mesajımı

hemen okumuş olduğundan olsa gerek ki yine arıyor Fidan. Cevap vermiyorum. Bu zamana dek peşinden koşturup da hiçbir şey olmamış gibi davranmasına sayar belki bu cevapsızlığımı, diyorum.

Televizyondaki ekranda bir yarışma programı başlıyor. Birtakım söylenmeleri bırak diyorum kendime. Telefonum çalıyor: annem. “Vardın mı?” diyor. “He,” diyorum kısacık. “Tamam, dikkat et kendine,” diyor. “Sen de.” diyorum. Kapatıyoruz karşılıklı. Annemi, babamı geride bırakıp medeniyete açılan yola çıkmak, öyle garip duygular duyumsatıyor ki, telefonu kapattığım anda. Yeniden fark ediyorum. Söz-gelimi buruk, heyecanlı ve telaşlı bir geçiciliği kaptırmak istemeyen biri gibi oluyorum. Ayrımsadığım yalnızlık, beni sarıyor. Bir fotoğrafa sonradan gelip yerleşmişim gibi hayata da sonradan gelmişim ve o hayatın içinde sırtıyorum gibime geliyor. Düşünedururken uyuyakalıyorum.

Sabahına uyandığımda gara geçiyorum ya, öncesinde otel katibine anahtarı teslim ederken, yüzüme uzun uzun bakıyor resepsiyondaki ayna. Yalnız bir poz veriyorum, silik çıkıyorum biraz. Çıkıyorum oradan. Adım adım adım. Adım atıyorum. Aslında kendimi sürüklüyorum, ardımda valizim. Zihnimde babam, annem. Bir istasyon görevi gören şehir bir geçiş noktasından başka bir anlamı da dolduruyor içime: yalnızlığı. Ayrımsıyorum gene gri ve resmi bir uzaklığı. Ankara’da olmak hiçbir yerde aynı anda olmamak gibi hissettiriyor. Pek tuhaf. Garın önündeki otobüslerle AŞTİ’ye gidiyorum. Trenlerin daha pahalı olacağını varsayıyorum nedense iç muhasebemde. Doğu’dan gelmenin mağlubiyeti beraberliğe dönüşüyor AŞTİ’de. Sonra oradan şehir içi ve dışına ayrılan yollar. Uzuyor. Benim aklımda bir düşünce kısalıyor. Bir yerde bitmek arzusu dolanıyor içime. Baş şehri yalnızlığın burası mı yoksa? Soruyorum kendime. Öteki kendim belki diyor.

Bazen diyorum sonra, adımlar sonra, nefes aldıktan sonra, öylece bir süre kaldıktan sonra: “Acaba edebiyatın ve sinemanın, kısacası sanatın bir yansıması mu bu iç burukluk, bu hiçbir şey olmayacakmış gibi hissettirmekler?”. Bir kasvet iliştiriyor yine. Bir sigara yakıyorum. İçime üfleyesim geliyor dumanı. Genzimde bir tahribat. Omuz silkiyorum, bilmiyorum diyorum kendime. Malum “Ankara’dayken her yer özlenir,” diyor sinema ve “Ankara’yı sevmek, şehirde sevillecek tek şeyin Ankara olduğunu bilmektir,” diyor edebiyat. Esasında yanılmalarını istiyorum bunu söyleyenlerin, hak verirken üstelik, yine de yanılalım istiyorum hepimiz. Adım adım adım sonra. Peşimde valiz. Benden önce bir yere varmanın heyecanına kapılmış gibi geliyor bana. Valizle konuşmak iyi bir karar mı gibi gelse de önümde duran otobüs kararımı unutturacak kadar telaşlı frenliyor. Ayaklanıyorum. Adım adım adım sonra. Biniyorum. AŞTİ’ye doğru uzuyor yol, oradan da Eskişehir’e. Apansız günler sonra.

Eskişehir’de garip diyebileceğim bir şeyler olmuyor nedense. Beklentilerimi karşılamayan bir üniversite hayatı ve yalnızlığım bir süre daha ilerletiyor zamanı. Günleri geçiriyorum. Sonra haftaları. Ayaları sonra. Ayları devirdikten sonra bir telefon: amcam. “Ankara’ya geliyoruz, sen de oradan gelirsin.” Tamam yazmaya bile üşendiğim bir hareketsizlik içinde, yine de gitmem gerekiymiş gibi yalnızca t ve m harflerini yan yana yazıp gönderiyorum, mesajı yanıtlayarak. Belli bir tarih olunca daha hızlı geçiyor günler. Bir anda amcam ve yengem geliyorlar. Eskişehir’den Ankara’ya geçiyorum ben. Tedavi için hastaneye gidiyoruz amcam, ben ve yengem. Karnı şiş yengemin ve yengem onunla hastane kapısında beklememden ola ki şaka yollu “damadım olacaksın,” sen diyor. Gülümsüyorum, amcam kederli bir görüntüde o an. Karnı burnunda ne demek, az çok kavıyorum. Çakışık bir ağrı buluşturuyor orada bizi, aynı yerden gelip de aynı yere gidecek olmanın adına hayat diyorum içimden. Vakit duvarların arasında geçmek bilmiyor nedense. Duvarların dilini öğrenmenin vakti, diyorum içimden.

Hastaneden çıktıktan sonra Dikmen taraflarında yengemin bir akrabasının evine doğru gideceğimizi söylüyor amcam. Yürüyoruz, yan yana ama çok uzak. Bentderesi’ne giderek hazin karanlığı kravatlı hayal ettiriyor bana tepedeki evler. Üst üste dizili hayatların başka bir tarafı nüksediyor hatta içime. Baktıkça garipsiyor insan. Baktıkça garipsiyorum ben de. Bir minibüse binerken, tedirgin bir uzvum varmış da orası şişiyormuş gibi geliyor. İki tam, bir öğrencinin kaç para olduğunu sorduktan sonra iki tam, bir öğrenci parası uzatıyor amcam.

Saatler peş peşe geçtikten ve Dikmen’e yakın bir kavşakta indikten sonra yürüyoruz yine. Adım adım adım. Birer birer. Eve varıyoruz. Uyuyoruz. Öncesinde daha başka şeyler umuyorum ben. Yatiya kalmanın farklı bir anlamı olacaktı gibi. Ne bileyim okey partileri. Sözelimi çeşitli oyunlar, kıssalar, fıkralar falan yani. Yanılıyorum. Yamuluyorum da. Uyuyoruz, bir anda üstelik.

Sabahına bir bağırtıyla uyanıyoruz ya. Gözlerimizi açtığımızda alnında biriken boncuk terleriyle “İlhan,” deyip amcamı çağırıyor yengem. “Ola ki vakti.” diyor. Ne hikmet ki, doğum yapacağı tutuyor o sabah. Toparlanıp çıkıyoruz bir anda. Bir taksi çeviriyoruz. İçine sıkışıp hastanenin yolunu tutuyoruz. Amcamın gözleri, taksimetreden ayrılmıyor. İndiğimizde en son o iniyor arabadan.

Hastaneye vardığımız bir tekerlekli sandalyeyle taşıyoruz yengemi. Doktor birkaç saat sonra kapıda beliriyor, bizi yerleştirdikleri odanın. “Acil ameliyat,” diyor beyaz önlüklü, sıska hemşireye. Apar topar alıp götürüyorlar yengemi. Saatler hızla geçerken kapıda amcamla dikiliyoruz sıra sıra. Düşünceli yüzü duvardaki sus işareti yapan hemşirede imli. Bense şaka olduğunu bilsem de nedense kız çocuğu demesini

bekliyorum doktorun. Oysa “nur topu gibi bir oğlan,” diyor doktor saatler sonunda, terli alnını mendille silerken. “Şükür,” diyor amcam gözlerini afişte duran hemşirenden ayırmadan. Bir süre duruyoruz amcamla. İçeri girebilirsiniz, komutunu veriyor hemşire. İçeri girerken “adı Fehim, olsun,” diyor amcam yengeme. Babamın ismini vermiş olmalarını garipsiyorum ben. Garipliğimi fark etse de fark etmemiş gibi davranan amcam “abime söz verdim, ondan Fehim.” diyor bende filizlenen soru baloncuklarını patlatarak birer birer. Yengem, “Ankara’da doğdu, bari Anka ismi de olsun da iki ismi olsun,” diyor. İki isim, iki farklı hayat yaşatır diye bir yazı okumuş olabileceğimi sanıyorum ben. Amcam kafasını sallıyor. İçimden “hoş geldin Fehim Anka,” diyorum ben de. Babamın ismini taşıyacak olan kuzenime bakıyorum, hüviyeti beliriyor göz önümde:

Doğum yeri: Ankara. Bahtın kara olmasın kuzen, diyorum kendi kendime.

İçimden bir ses “huyu benzemesin,” diyor. Ne çok ses varmış meğer içimde, ayırımsıyorum. Odadan dışarı çıkıyorum. Hastane bahçesinde bir sigara yakıyorum. Yengemle göz göze gelmişiz gibi kapıyorum gözlerimi. Buradaymış gibi hani. Hastane duvarlarına bakıyorum, çok şey anlatıyorlar bana. Bense susuyorum sadece. Damat şakası, şimdi daha gülünç olacak gibime geliyor. Susup içime konuşuyorum. Sonra bir sessizlik. İçime doğru birkaç adım. Tıp tıp tıp.

Susmuşken ve duvarlara bakıyorken bir mesaj sonra annemden: “Acil ara.” Arıyorum da. Dönüş yapınca anlatıyor, “baban biraz rahatsızlandı,” diyor, “hastaneye kaldırdık, haberin olsun. Sakın telaş etmeyessin...” İçimde bir sözcük devriliyor, babadan yapılagelen. Bir taşla birlikte yuvarlanıyorum. Yokuş ağzındayım ve kendimi itiyorum. Durmadan dönüyorum. “Tamam,” diyorum sadece anneme, sesime bir telaşı ilüştirmeye gayret göstermeden. Kapıyorum sonra telefonu: şak.

Telefonu kapadıktan sonra ölü düşünüyorum babamı. Nedense ölü düşünen bir yanımda varmış, fark ediyorum. İçim, beni kötücüllüğe itiyor. Meylettiğim yerde, bir toprağı hınçla atıyorum sıra sıra dizilen mezar tahtalarının üstüne. Gözlerimi kapadıkça azalıyor, mezarın başındaki kalabalık. Her göz kırpışım, birkaç kişi eksiliyoruz. Sonunda ben, annem, amcam, yengem, kuzenim Fehim Anka. Onlara da gidin diyorum bakışlarımla. Susarak gidiyorlar. Susarak gitmelerini izliyorum ya. Baş başa kalıyoruz sonunda babamla. Bir toprak aramızda. O altında, ben üstündeyim toprağın. Sadece susuyorum. O da susuyor. Sadece susuyoruz. Her zaman yaptığımız gibi. Bir mecburiyet aramıyorum ben. Babamsa rahatsız. Öyle geliyor bana. Bir konu açası varmış gibi geliyor. Üstünde toprak ama işitiyorum sesini, sormak için soruyor: “okul nasıl gidiyor?”

Aklıma bir dize geliyor ya, o sıra. Şairin dediği gibi “babayla bozuk her çocuk, hoyrattır elbet aşklarına.” Ansıyorum. Gözlerimi kapıyorum, sigaradan bir nefes daha çektikten sonra. Çıtalı uçuruyorum şimdi. Saçlarım kısacık. Küt bile denemeyecek. O denli. İçimde ağrı. Küt. Babamdan yapıma bir çocukluk dolanıyor ayaklarım. Bıraksa uçacaktım gibi geliyor. Hastaneye doğru yürüyorum sonra. Adım adım. İçeri girip de amcamların olduğu odaya girmeden kapıda duruyorum. Amcamın kucagında yeğenim, yengem yatakta uzalı. Bir aile fotoğrafına tanık oluyor gözlerim, ileniyorum mu yoksa imreniyorum mu anlayamadığım bir duygu buluyor beni. Sonradan bozuluyormuş da her şey, öyle sanıyorum. Babalar sözgelimi; sonra sonra bozuluyormuş gibi.

Bir şeyler yazmam gerekiyor hissi sonra. Bir anda. İç sesimin sesi bu: “bir şeyler yazman gerekli.” Ama ne olduğuna dair bir fikrim yok. Hasta kayıttaki asık suratlı heriften birkaç dosya kâğıdı ve bir kalem alıyorum. Odanın önündeki sandalyelerden birine oturuyorum. Kağıdı duvara yapıştırıp “KAÇMANIN BALTASI” yazıyorum büyük harflerle sayfanın en üstüne, sayfayı ortalayarak. Duruyorum. Düşünüyorum neler yazabileceğimi. Bir mektup fikri beliriyor içimde. Babama bir mektup. Arkasındaki şehir kısmına Ankara yazabileceğim ve yıllarca görüp de yine dönüp bu hastane odasına zihnimi sürükleyebileceğim. Öylece bir mektup yazıyorum ben de babama. Upuzun olmasa da oldukça geniş. Yalnızca başlığı olan sayfaya bakıyorum bir süre. Birkaç saniye sonunda başlığı karalayıp yeni bir başlık yazıyorum: SABAH LARI KAÇMANIN BALTASI. Karalamak yerine başına “SABAH LARI” sözcüğü ekleyebileceğimi fark etsem de tam ortalayamamış olma ihtimali beliriyor, iyi ki karalamış diyorum kendime. Öteki kendim “biliyorum, ona hiç yollamayacağız bunu. Hep kapalı bir zarfın ardına kalacak bunlar,” diyor. Hak veriyorum. Gözlerimi kapıyorum ve bir yazı yazıyorum havaya zihnimden:

SABAH LARI KAÇMANIN BALTASI

Baba,

Sana çok kızgınım Büyük bir hayal kırıklığına uğrattın beni ölümünle. Evet ölmekle bir hata yaptın işte. Çok kızgınım bu yüzden sana. Ölmeyip de hep hayatta olacaktım ve ben de hep senden nefret edecektim gibi geliyordu bana. Yanılmışım. Biliyorum, evet senin suçun değil bu ama yine de senin suçunmuş gibi davranışım geliyor. Bir yükü yüklenmektense o yükün altında seni ezmek cezbediyor çünkü beni. Bir şeyin de sorumlusu ol istiyorum çünkü. Böyle kolayca gitme. Öl istersen ama bir anda gitme. Yitme işte hemen. Azar azar olsun istiyordum ben. Gidince eksik bırakmayasın istiyordum.

Önceleri her gün öleceğin günü tasarlıyordum, doğruya doğru. Ama şimdi ama şimdi baba, şimdi başka. Ölmeyi düşünmek ölmek anlamına gelmiyordu zihnimin kıvrımlarında ya. Şimdi bir anda böyle olması yani ölüyor olman garipsetiyor nedense. Evet o tasarı fikrine bakınca aklım başımda değilmiş gibi geliyor olabilirim sana ama o iş öyle değil. Kendimi test ediyordum aslında. Nasıl karşılayacaktım ölümünü, bunu görmek istiyordum. Ama senin yaşıyor olacağını bilerek gerçekleştiriordum bunu. Öyle istiyordum. Bir konforu vardı bunun, bu alışkanlığın. Her an ölebilecekmişsin gibi ama hiçbir zaman da gerçekleşmeyecek gibi geliyordu çünkü bu bana. Yaşıyor olmanın rahatlığı vardı belki de kim bilir. Gitmeyecektin, üstelik giderek bunu gerçekleştireceğin. Gidecektin ama gidecek gibi gitmeyecektin işte baba. Buna inanıyordum ben. Belki de buna inandırdın sen. Ardından beklememi istedin. Uzun uzun beklememi. Uzun uzun üzülmemi. Bunu istedin değil mi? Hadi öldün artık itiraf et. Bu muydu sahiden istediğin bu muydu baba? Ben senin ölümünü görüp de o ölüm haberini yine gelip sana vermeyi geçirdim aklımdan baba...

Diyyordum ki kendi kendime babam diğer babalar gibi gitmeyecekti. Sırf ben inanıyorum diye değil ama ne bileyim işte, insan bazen olağan şeylerin kendi başına geleceğini düşünmüyor işte baba. Ama yine de geliyor, yine de geliyor başa ve çekiliyor başa gelen. Ben bu yükün altında kalacaktım bir süre ama sen gelip teskin edecektin beni. Karşına geçecektim sonra. “Baba bak,” diyecektim. Ölüne bak. Ölüme bak. Aynı şeyi kastettiğimi anlayacaktın o zaman baba. Ölenlerin bir şeyleri anlayabildiğini söylerdi ya amcam dedemi gömdüğümüz o gün. O şeylerden biridir belki de bu. Anlarsın sen baba, o şeylerden biri mi bu? Anlarsın baba, iç geçirip bakarsın uzun uzun. Aslan oğlum dersin, aslan oğlum. Susardık sonra, upuzun susardık. Zaten başka bir şeyi beceremiyoruz ki baba.

Gececeğim sonra karşına. Nah böyle duvar gibi. Duracağım ayakta. Kaskatı. Sımsıkı. Bir şey çarpsa savrulacak geri. Öyle taşlaşacağım ki. Evet bir şey. Sözgeli mi yazgı. Oradan bir tane tez yayılma. Uzun ve derin bir nefes alış. Ne yapacağımı bilmezceyim. Haberi veren annem olacak bana, ağlayacak. Put gibi kalacağım ben, bana öğretti olarak sunduğun ve tapındığımız bir susku putu olarak. Sana benzememeye çalışarak karşılayacağım bu haberi. O zaman sana benzetecek annem beni. Sana benzememek de bir benzeti dolduracak böylece içime. Kendimi senden daha çok suçlamış olduğumu göreceğim böylece.

Seni apar topar gömeceğiz. Acelen varmış da öte tarafta bir yere varacakmışsın gibi hani. Kurtulacağız böylece senden. Bir yükten. Bir mecburiyetten, bir engelden kurtulur gibi olacak bu. Annemin ağlayışları azalacak. Gülüşler gelip yerleşecek birkaç günün sonunda. Kırkın dolmadan kırk bayram girecek eve. İçimde kaskatı bir şey kırılacak. Seni çok özleyeceğim.

Sonra çıkıp seni gömdüğümüz yere geleceğim. Mezar taşına baktıkça seni görür gibi olacağım. Sen de bana bakıyorsun gibi gelecek hatta bana. Sesleniyormuşsun gibi belki de. Kim bilir. Yaslan oğlum diyeceksin. Yaslan oğlum. Belki dünyaya. Belki insanlara. Belki kendi hayatıma. Belki mezar taşına. Herhangi bir şekilde herhangi bir yere. Yaslan oğlum. Sırtımı verdiğim mezar taşının dilini bana sen öğreteceksin baba. Yaşamının dilini de ölümünle bana sen öğreteceksin baba...

Oğlun

Gözlerimi açtığımda, amcam beliriyor tepemde. “Uyuyordun, uyandırmadım.” diyor. İçim geçmiş de onu tarif ediyor bana. Telefonumu çıkarıyorum cebimden, annemi arıyorum, babamı soruyorum. “İyi,” diyor annem. “Gayet iyi, toparlandı.” Yüzüm ekşiyor o an. İçim eskiyor. “Ölseydi, daha mı iyiydi?” diye soruyor iç sesim. Cevapsız bırakıyorum onu. O an fark ediyorum işte, tanımını yapabiliyorum artık o duygunun: ezilmişlikmiş meğer. İçe doğru dönerken karşılaştığım bir ezilmişlik bu. Elimden kayıp da yere düşen kâğıdın ön yüzünde karaladığım başlık okunuyor:

KAÇMANIN BALTASI.

Kuğulu'da Bir Gün

Esmâ Zafer Ertan

“İşte buradasın!” dedi kadın, aynadaki görüntüsüne.

“Anka..! Yıllar yıllar önce son heceyi içine gömüp bu şehri bırakıp girmiştin. Sarp kayalıklardan, karlı dağlardan, geniş bozkırlardan, dipsiz göllerden, engin denizlerden geçerken bir an bile ardına bakacak zamanın olmadı. Kimi zaman küçük bir serçe gibi telaş içinde yuvana dönüvermek istedin, kimi zaman yolda rastladığın allı turnalarla sılana selam yollayan boynu bükük gurbetçi gibi uzak ufuklara bakan garip oldun, kimi zaman da kartal gibi vakur, keskin gözlerle kaf dağının ardında olanı bulmaya cesaret ettin. Seni uzaklara çağıran sesin ardında geçen uzun zamanlardan sonra buradasın işte. Şimdi Anka gibi küllerinden yeniden doğabilecek misin? Tamamlayacak mısın yarım kalanı?”

Bakışlarını aynadaki görüntüsünden kaydırıp gerçek bedenine çevirdi. Tüylü kumaştan yapılma alaca renkli uzun hırkasının içinde adeta bir kuş bedeninde gibiydi. İpliklerin birbirine yapışmış, topaklanmış yerlerini gagayı andıran ince uzun parmaklarıyla tarar gibi yapıp düzeltmeye çalıştı. Sonra gövdesine oranla küçücük görünen pençeleriyle tüylerini sevdi. Yavaş yavaş kollarını kaldırdı, indirdi... Aşağı, yukarı... Aşağı, yukarı... Aşağı, yukarı... Yorgun kuş, başını kaldırıp tekrar aynaya baktı. Havada süzülerek uçmaya, eksik olanı almaya hazırdı artık.

Otelin asansörünü beklerken yarım asır önce Kızılay'dan Kuğulu Park'a bir an önce varmak için Bakanlıklar yoluşunu nasıl da hızla çıktığı günleri anımsadı. Birkaç adım öncesinde Akün Sineması'nda oynayan film afişine bakmak, yanındaki panodan gelecek filmin ne olduğunu görmek... Aynı heyecan yine bedenini sarıyordu.

Kızının girmesi gereken tiyatro sınavına beraber gelmişlerdi. Kendi ısrarıyla parkın hemen yakınında bir yerde kalmayı seçmişlerdi. O nedenle gitmek için bu kez

önünde tırmanması gereken bir yokuş yoktu. Hoş artık Akün Sinemasının yerinde yeller estiğini de biliyordu. Parkın yakınında kalmaktaki ısrarı belki eski haliyle sevdiği şehirdeki değişimi hemen görmek istemediğinden belki de özlediğine bir an önce kavuşuverme isteğindendi. Yıllar süren ayrılığın ardından banklarda oturup etrafı izlemek, sadece içinde bulunduğu anı yaşamak istiyordu. Geçen süre neleri eskitip yok etmiş ya da hangi anıları belleğinde saklıyordu, merak ediyordu.

Ağaçlar daha mı büyümüşler. Gövdelerinde parlayan levhalar ne öyle? Yaklaştı. Doğu Mazısı, Geyik Dikeni, Akkavak, Kurşun Kalem, Saplı Meşe, Doğu Çınarı... Eskiden anıt ağaçların künyeleri olmazdı. O geçen elli yılın peşindeyken ağaçların yaşlarının bir asırdan çok olması düşüncelerini allak bullak etmişti. Doğanın yaşı yanında yarım asır diye önemsedığı geçen zaman nasıl da anlamsızlaşmıştı. Uzun gövdeleriyle burada ne çok olaya tanıklık etmişlerdi kim bilir. Ayrılıklar, mutluluklar, verilen sözler, bozulan anlaşmalar... Her duygunun karşılığı olan yaşamın iklimleri, durumları...

Okulun bittiği gün toplanıp geldiklerinde şu uzun masada oturmuşlardı. Dostlarından, memleketinden ayrılacak olmanın acısı çoktan yüreğine çökmüştü. Arkadaşlarının ısrarıyla o şarkıyı söylemişti. Yıllarca tekrarladığı hüznü nakaratı kısık sesle yeniden tekrarladı,

“Aşkımı bir sır gibi senelerce sakladım. Geceleri rüyamda ismini sayıkladım.”

Oysa o sıralar sır gibi sakladığı ne bir aşkı, ne de ismini sayıkladığı bir sevgili si vardı. Şehirle bağının giderek aşka, sevdaya dönüşeceğini, öngörüyle bu şarkıyı söylediğini geçen zaman fark ettirecekti. Gözleriyle etrafı tarayarak yavaşça, “Seni bunca yıl içimde sakladım, hiç haberin oldu mu?” dedi.

Oturduğu bank tam da Kuğulara bakıyor. Durgun suda süzülen zarif boyunlu kuşlar, yemyeşil, ulu ağaçlarla çevrili vadi, Ankara’nın dingin, huzurlu sonbaharı. Hava da tıpkı insanı gibi sakın, güven verici. Karakışını ve kurak yazını tıpkı bir dostun ayıbını örter gibi hiç aklına getirmiyor. Çetin geçen kışlarla, kupkuru yazlardan sonra ödül gibidir şehrin baharları. Yumuşacık esinti hafif tatlı, serin bir şerbeti yudumlar gibi keyiflendirdi.

Korsan çay satıcısından bir çay aldı. Vakit öğleye yaklaşırken bank arkadaşları da edinmeye başladı. Yanına oturan genç alkol kokuyor. Uzun boylu, ince yapılı hoş bir erkek. Derin, dalgın gözleri etrafa değil, içine bakıyor gibi. “Onun için bir hikâye yazabilirim,” diyor içinden. “Onu gündüz vakti içiren bir neden uydurabilirim. Kaç kez bırakmayı denediğini, bir türlü başaramadığını... Sigarasının dumanında boğulacak gibi olmama rağmen öfkelenmediğimi... Çünkü hayata yenilen insanlara

zaafım olduğunu... Çökmüş görüntüsünün sevgilisine verdiği üzüntüyü... Onun için hiçbir şey yapamamaktan duyduğu acıyı..."

Çocuk cıvıltıları, genç anne babaların konuşmalarıyla düşüncelerinden sıyrılıyor. Giderek yaklaşan akordiyon sesi bir anda tüm hüznünü yok ediyor. Bu enstrümanın ne hoş bir sesi olduğunu düşünüyor. O sırada çiçekleri hortumla sulayan bahçıvanın ardından çevreye toprak kokusu yayılıyor. Toprak, yüzeydeki yemyeşil, rengârenk canlılığın anası. Ağaçların varlığı değil mi insanları, kuşları bu parka çeken? Güvercin, kumru, ebabil, ağaçkakan, kırlangıç, çıvgın, saksagan, ispinoz, Florya, ardıç, kızıl gerdan, kara tavuk... Mevsimine göre konup göçenlerin sadece bazıları. Bizimkini yazmamışlar, listede olanların arasında Anka yok! Artık onu da eklemeli listeye.

Güneşten yayılan berrak ışık, ılık bir gün, cıvıldaayan kuşlar, durgun göl, apak zarif boyunlar, sürekli değişen kalabalıklar. Tam önünde torun gezdiren yaşlı karı koca beliriyor. Bu kez hikâyeyi onlar yazıyor. Uyumlu bir çift gibiler. Biraz dikkat edince durumun hiç de görüldüğü gibi olmadığı anlaşıyor. Kadın cep telefonuna bakarken bir anda adama dönüp bir türlü fotoğraf çekmeyi beceremediği için söyleniyor. Görüntüyü çocuk arabasında oturan bebeğe "Bak deden ne biçim çekmiş?" diye gösteriyor. Biraz sonra adamın uzattığı su şişesi için de kızıyor. "Biz bu kadar soğuk su içiyor muyuz?" Adamcağız fırça üstüne fırça yediği için şaşkın. "Kadınları üstünkörü davranışlarla geçiştiremezsiniz beyefendi, öğrenmek için biraz geç kalmamış mısınız?" diyor içinden.

Bir başka banka doğru ilerlerken kendi duyacağı tonda "ra, neredesin ra?" diye mırıldanıyor.

"Anka oldun mu ki, -ra-yı ararsın? Kolay mıdır yanmak? Neresindesin yanmanın, kor oldun mu, köze döndün mü, küle ulaştın mı? Ulaştıysan olmuştur, -ra- çoktan yerleşmiştir yerine. Yok canım, onu böyle yana döne aradığına göre..."

"Daha olmadım mı? Yarım asır, dile kolay, yetmez mi?"

Yeni oturduğu banktaki kadın Hollanda'da yaşadığını, orada hukuk danışmanı olduğunu söylüyor. "Avukatlıktan ayrı bir meslek" diyor. "Burası çok sosyal, cıvıl cıvıl. Orada bu saatte sokakta insan bulamazsınız. Günlerimiz ev iş, iş ev diye geçer. Bu rehavet de insanların tembel oluşunun etkisi var tabi." Ona güneşin çocukları olduklarını, iklimin insanlar üzerindeki etkisini falan söyleyerek park ahalisini savunmak istiyor, vazgeçiyor.

Genç bir kızla oğlan yanına oturmadan önce ondan fotoğraflarını çekmelerini istiyorlar. Ekrandaki görüntüye bakıp ikisinin de gülüşleri ne kadar doğal diye geçiriyor

içinden. Taze, ferah, ağız dolusu... Biraz sonra ismini soruyorlar. İşte içini dökeceği birilerini buldu, sevinçle yanıtlıyor.

“Anka”

“Ne güzel bir isim.”

“Güzel evet, ama tam değil, son hecesi eksik. Burada eksik olanı arıyorum. İnanmayacaksınız belki o iki harfli hece yüzünden elli yıldır yarımım ben.”

İki genç hecenin ne olduğunu merak bile etmeden birbirlerine bakıyorlar. Güzel gülüşleri alaycı, çarpık bir tebessüme dönmüş, ona göstermemeye çalışarak elleriyle deli işareti yapıyorlar. Bu garip kadının yanından kalkıyorlar. O arkalarından bakıyor, giden gençliği... Titreyen elini kimseye göstermeden sallıyor. Kızın kahverengi saçları ince beline kadar inmiş. Saçlarıyla aynı renk gözleri gelecekteki halini gördüğünden ürkmüş, iri iri arkasına bakıyor.

Kızı gece oyunculuk sınavının iyi geçtiğini söylediğinde, kadın:

“Ben de bir oyun oynadım. Bugün Kuğulu tıpkı bir tiyatro sahnesi gibiydi. Kaç kere perde açıldı, perde kapandı.”

“Nasıl oyunlardı onlar? Merak ettim.”

“Çoğunda seyirci olduğum oyunlardı. Sadece birinde Anka kuşu oldum, parkta yıllar önce benden kopan diğer yarımı aradım.”

“Sonu nasıl bitti?”

“Bilmem, keşke hiç aramasaydım dedim. Her şey hayalimde kalsaydı daha iyi olurdu dedim. Hayallerim öyle canlı ki, onunla öyle dolmuşum ki, gerçeği içlerinde eritmişler. Tamamladığım zaman sanki her şey sona erecek gibi geldi. O ve ben bir olmuştuk, aramak onu benden ayırmak olur.”

Lodos Esintisi

Hüseyin Opruklu

Tüm mahallenin gözü ondaydı. Vefa Apartmanı'nın Kurtuluş Parkı'na bakan cephesine konumlanan dairenin birinci katında oturan Selim amcada. Tüm dünyaya musallat olmuş virüs nedeniyle, uzun süredir kimse rahatsız etmeyip kendi haline bırakınca o da suskunluğu bir kemer gibi kuşanıp pencere kenarına tünemiş bir baykuşa dönüşmüştü zamanla. Bir başına ne kadar kendine dikkat etmeye çalışsa da yüzündeki değişimlere direnemiyor belki bu yüzden kelimeleri ile birlikte kendi de tükeniyordu yavaş yavaş.

Ne hayatlar harcamış daha da ne hayatları harcayacak beş katlı Vefa Apartmanında herkes herkesi bilir, tanırdı. Birbirinden gizlisi saklısı yoktu kimsenin. Unutulmuş değerler hala hüküm sürüyordu burada. Kimse kimseye saygıda kusur etmez, hele bu kişi Selim amca ise akan sular dururdu. Apartmanın değişmeyen tek kuralıydı bu. Ne de olsa Vefa Apartmanıydı burası.

İçindeki tuhaf heyecandan olsa gerek her sabah yaptığı gibi balkon kapısını açıp sabah serinliğini içine çekmek istemedi canı Selim amcanın. Halbuki uyanır uyanmaz elinde çay bardağı ile sabahın taze havasını ciğerlerine çekerek gerinir bir yandan da telaşla işe koşturanları seyrederdi. Ama hiçbirine vakti yoktu şimdi. Bir bardak su iyi gider diye düşünüp oturduğu yerden mutfığa doğru yürümeye başlamıştı ki salonun yer yer boyası kavlamış beyaz duvarında adeta zamana asılı kalmış gibi duran fotoğrafa çarptı gözü. Cevabını bilmenin hiçbir şeyi değiştirmeyeceği sorular geldi yine aklına. O an yüzüne yapışmış yuvarlak kahverengi lekeler daha da büyü-yüverdi sanki.

Yaşı bana eş torununun hasreti burnunda tütüyor, dört gözle yolunu bekliyordu yedi yıldır. Oğlunun karısına uyup ne evinde ne yüreğinde yer açmamasına içerlese de tek kötü kelam etmemiştii şimdiye kadar ne gelini ne oğlu için. Onların da hayatı

var nihayetinde diye düşünüyor olmalıydı. Bu kadar vefasızlığa karşı oğlunu karşısına alıp “Yeter artık! Ne bu yaptığın?” diyememesini ise almıyordu apartmanda kimsenin aklı.

Evimin direği dediği Vesile teyzenin ansızın hakkın rahmetine kavuşmasından sonra dünyadan eli eteği çekip gömülmüştü yalnızlığına. Karısının beklenmedik kaybı üzerinden neredeyse yedi sene geçmiş olmasına rağmen ilk günkü gibi keskin bir acı hissedirdi yüreğinde ne zaman söz açılrsa. Değil söz açılmak, yıllar evvel hayallerinin durağında birlikte çektirdikleri duvarda asılı siyah beyaz fotoğrafa her gözü kaydığında özlemi yalnızlığıyla birlikte artıp doluyordu gözleri. Onu öyle gören apartmanın kadınları kendi aralarında söz birliği etmişçesine, Vesile teyzenin yokluğunu aratmayacak yeni bir hayat arkadaşının gelip Selim amcayı çekip çevirmesini, eski neşeli ve mutlu haline döndürmesini beklemeye başladı. Gelip gizli gizli soranlar oldu, sorup beğenenler oldu. İstese tek başına böyle yaşamaktansa gönlünü ısıtacak biriyle pekâlâ birleştirebilirdi yolunu. Ne ki inadı tuttu istemedi hiçbirini. Hem karısına ne derdi sonra? Mahallelinin kadınları da beklentilerini rafa kaldırıp üzülmessin diye tek kelam etmediler bir daha konu hakkında.

Uzun zamandır sesi soluğu kesilip görünmeyince ortalıkta biz de artık hiç çıkmayacak sanıyorduk, sessizliğin açık bırakılmış tüp gaz gibi her yeri sardığı Vefa apartmanındaki yalnızlık kuytusundan. Ama öyle olmadı. Bir gün oğlunun torununu da yanına alıp gelmesini, torun hasretini dindirmesini beklemekten yorulup içinde sabırsız bir yol “hadi git” diye dürtmeye başlayınca erteledi gitmeyi. Tekrar ertelerse bir daha torununu görmeye ömrünün vefa etmeyeceğini, gözü açık gideceğinden korkuyordu çünkü.

Ankara havasında rüzgârın dökülen yapraklarla oyun oynadığı serin bir Eylül sabahında Vefa Apartmanı’nın ağır kapısı aralandı. Yıllardır acının ve vefasızlığın sert rüzgârını yemiş Selim amcanın yorgun bedeni göründü apartmanın önünde. Apartmanın kapısından adımını dışarı atar atmaz geceden kalmış yağmur sonrası yayılan cinsten bir tazelik yaladı yüzünü. Apartmanın girişindeki karşılıklı dizili allı güllü mevsim çiçekleri, erken yenik düşmüştü mevsime. Çoğu boynunu bükmüş kendi aralarında bile tek kelam etmiyorlardı. O gün biz de sokakta öyle telaşlı görünce onu baktık yüzüne. Sanki bildiğimiz Selim amca değildi de içinde yaşadığı zamanın dışına çıkmış, umuda benzer bir hayalin peşinde dolanan bambaşka birisiydi gördüğümüz.

Tonlarca yükü taşır gibi sarsak adımlarla apartmanın karşısındaki durağa gelip gözüne araba farı tutulmuş tavşan gibi ne yapacağını şaşırılmış halde gelecek otobüs beklemeye başladı. Bir yandan kimlik gibi üzerine yapışmış şapkasını ara ara düzel-

tip yerine oturtuyor, bir yandan da koltuğunun altına sıkıştırdığı, günlerdir sahibini bekleyen renkli kağıtlarla bezenmiş küçük kutuyu sık sık kontrol ediyordu. Beklediği otobüs bir türlü gelmeyince artık kontrol etmekte zorlandığı mor solucanlarla kaplı titrek elini önünden hızla geçen taksilere peşi sıra indirip kaldırdı. Durmayınca hiçbir, hayıflandı kendi kendine. Haline acımış bir taksici son anda kararını değiştirmişti. Taksiciye minnettar bir gülümsemeyle selam verip boş bir çuval gibi taksinin sağ arka koltuğa bıraktı kendini. Taksi hareket ettiğinde trene son anda yetişmiş yolcu gibi küt küt atıyordu kalbi.

Taksici, dikiz aynasından sigarasının dumanını camdan dışarıya üfleyerek; “Nereye yolculuk bey baba?” dedi. Taksiciye sinmiş ağır parfüm kokusunun etkisiyle peşi sıra hırıltıyla öksürüp “Sorma!” dedi, “torunumu görmeye gidiyorum.” Adresin yazılı olduğu kâğıdı cebinden çıkarıp uzattı taksiciye. Anladım der gibi başını sallayarak bastı gaza taksici. İç sesinde gitme kararının doğruluğunu yargımlarken radyodaki buruk ezgiye kulak misafiri oldu. Başını cama yasladı sonra. Hem taksinin sarsıntısı hem de radyodaki ezginin etkisiyle iç aleminin kapıları açılıverdi çok geçmeden.

Çok özlemişti. Torunu doğalı yedi yıl olmuş henüz görememişti. Böyle olunca kavuşma anı bir lodos esintisi gibi zihninde dönüp duruyor, bir türlü gitmiyordu aklından. Her bayram günü aynı duyguyu yaşar sanki her an kapısı çalınacakmış çıkıp geleceklermiş gibi titrerdi yüreği. Ne ki beslediği umut, bir kandil gibi yandıkça her geçen gün tükeniyor, azalıyordu feri. Eşinin yokluğunda bildik bir ayak sesine her zamankinden daha çok özlem duyar olmuştu son zamanlarda. Ne ki Ankara’nın resmi havasına kendini kaptırmış oğlu ise hiç de kendisi gibi düşünmüyor, düşünmek istemiyordu. Vefasızlık kılıcını bilemiş, Çukurambar’da yükselen plazadaki çalışma ofisi ile Çankaya’daki lüks sitedeki evi arasında yeni bir dünya kurmuştu kendine. Kendi dünyasının dışına çıkıp bir türlü gelemiyordu babasını görmeye. Tüm apartman sakinleri, oğlunun, babasının evine bir kere bile olsa gelip elini öpmesini böylelikle yaşlı adamın içindeki gittikçe büyüyen sızının bir nebze olsun dineceğini düşünüyordu. Öyle olsun istiyordu.

Göge meydan okurcasına yüksek çitlerle çevrili oldukça lüks sitenin girişinde durdu taksi. “Geldik,” dedi taksici frene sertçe dokunarak, “adres burası.” Torununa bir an önce kavuşabilmenin telaşıyla taksiden inerken: “Biraz burada bekle oğlum, geri gelmezsem gidersin,” deyip cebinden çıkardığı parayı uzattı taksiciye. “Çok geç kalmazsın değil mi bey baba?” deyip motoru susturdu taksici. Kapıya doğru Selim amcanın geldiğini gören sitenin güvenlik görevlisi başını çıkarıp kulübenin penceresinden bir devlet dairesi mensubu ciddiyetinde nereye gideceğini sordu. Oğlunun ismini söyler söylemez telefona sarıldı güvenlik görevlisi hemen. Bir yandan da parmağıyla oğlunun oturduğu katı gösteriyordu. Başını bir tosbağa gibi usul usul

kaldırıp baktı dördüncü katın penceresine. Oğlunun pencereyi sonuna kadar açıp kendisine el sallayacağını düşünürken bir türlü açılmıyordu pencere.

Selim amca papatya falına bakar gibi “açılacak, açılmayacak...” diye mırıldanırken içinden korkuyordu bir yandan da “ya açılmazsa telefon!” diye. Doğumhane dışında doktordan ilk çocuğunun müjdeli haberini bekleyen bir babanın heyecanı içinde uzadıkça uzuyordu zaman. Pencereyi boydan boya kaplamış tül perdeye, tül perdenin gerisinde beliren gölgeye baktı bir süre. Tanımaya çalıştı gölgeyi. Bir süre sonra usulca kayboldu gölge. Anladı ki açılmayacak telefon artık. Kalbine acı veren bir endişe gittikçe artınca şiddetini, kırıksıklıklarına sinmiş hüznü iyice belirginleştirmişti yüzünde Selim amcanın. Tam da o anda doluverdi gözleri. Bunca vefasızlıktan sonra bir ederi kalmamıştı artık gönlünde oğlunun. Yüzüne çarpan acı gerçek karşısında nizamiyeden nasıl çıktığını, kasırganın ortasında kalmış eski bir tekne gibi sallanarak yolun karşısında bekleyen taksiye nasıl geldiğini hatırlamıyordu.

Üşümüş bir serçe gibi küçülmüş bedeni şakağında su dolu bir testi varmış gibi domur domur terlemiş halde bindi taksiye. Onu öyle gören taksici derde derman olma çabasıyla, “N’oldu bey baba,” dedi. “Bembeyaz olmuşsun!” İki elini yüzüne götürüp titretilen bir mırıltı ile “Evde,” dedi. “Evde yoklarmış.”

Çankaya’dan Kurtuluş’a doğru hızla ilerleyen taksinin radyosundaki dinmek bilmeyen müziğin çağrıştırdığı hatıralar hızlıca geçti gözünün önünden Selim amcanın. Hatırlamaya çalıştı. Taksici bir sussa hatırlayacak, çorap sökücü gibi çözülüp önüne serilecekti her şey. Taksinin sert freni ile kendine geldi sonra. Gidişe göre dönüş daha kısa sürmüştü sanki. Parayı uzatıp payına düşen vefasızlığın acı yüküyle indi taksiden. “Uğurlar ola amca, Allah’a emanet ol!” diyen taksiciyle vedalaşırken dingin bir tebessüm bile saklayamıyordu yüzündeki soğuk hüznü.

Gün akşama devrilirken yağmur şiddetini artırmış, döktürüyordu nerdeyse. Kimse yoktu caddede. Ancak geceleri kar yağarken bu kadar sessiz olabilirdi cadde. Karşıya, evine geçmek için bir adım atmıştı ki birden o bildik silüet hafif bir sis tabakası içinden belirince donup kaldı. Net olan tek şey eşinin elini havada kavis yaparak “Gel, hadiii!” diye onu çağırmasıydı.

Bir adım daha attı sonra. Ama geçemedi karşıya. Evinin önüne. Kontrolsüz bir kamyonetin acılı fren sesi sessizliği yırtıp sokağa taşıdığı babamla birlikte koşup gelen mahalleli içlerini kemiren bir merakla yaklaşıp üzerine kimin örttüğü belli olmayan eski gazeteyi şöyle bir kaldırıp baktı elinden bırakmadığı paketle ıslak caddede kırmızı bir leke gibi duran Selim amcanın yüzüne. Sararmış eski bir fotoğrafa bakar gibi. Ufalımış bedeninin içinde hesaplanmış umutları da tuz buz olmuştu ke-

mikleri gibi. İnanamadı hiç kimse ne zaman oldu, nasıl oldu. Kavuşma hayali fren izine karışarak erimiş, akıp gitmişti caddeyi kızıla boyayıp. Selim amcanın cansız ve kırmızıya boyanmış yüzüne bakarken evlat hasretinin, geçmişin acılarının, yenilgilerle dolu huzursuz günlerin, kabuk bağlamış bir yaranın, dile gelmez daha birçok şeyin yüzüne yansıdığını gördüm...Neden sonra, babam gelip alışık olmadığım bir soğukkanlılıkla paslı iki kepenk gibi indiriverdi usulca kapanmamak için inat eden gözkapaklarını. Silinmez bir damga gibi o görüntü yapışıp kalırken zihnimize uzun süre gelemedi kimse kendine.

Ne zaman sonra ikinci katta oturan Nebahat abla koca memelerini şöyle bir silkeleyip dalıverdi taş kesmiş kalabalığın içine soluk soluğa. Ses tellerini yırtarcasına bas bas bağıyordu, baba gibi gördüğü Selim amcanın yerden karga tulumba kaldırılıp geç de olsa gelen ambulansa bindirilirken. Ambulans sirenini öttürerek hızla uzaklaşırken kaldırımın bir köşesine fırlayıp sahibini bekleyen kutuyu fark etmedi kimse.

Ne çok şey yitirmişti biriktirdiklerinden, biriktirdikçe azalmıştı her şey. Onun bu duygusal med-cezirlerinin yeni olmadığını, Vesile teyzenin ölüm döşeginde yana devrilmiş başını zorla çevirip “Hakkını helal et bey...” diyerek erken yolculuğa çıkmasıyla başladığını bilmeyen yoktu apartmanda.

İyi mevkilere gelmesiyle övündüğü oğlu babasına ne yüreğinde ne de evinde yer açamamışken günler sonra çıkageldi, kızıl kahverengi saçlarını sağa sola savuran şişko karısını da yanına alıp. Sanki hazine bulmuş gibi telaşla Vesile teyzenin hatıralarını taşıyan tüm eşyaları eski bir kamyonete yükleyip götürdüler, kimseyle tek kelime etmeden. Penceredeki tül perde işlerine yaramamış olacak ki sökmediler, bıraktılar öylece olduğu yerde. Olanları görünce dinmez öfkesini bileyip adrese teslim bedduaları sıralayan annem, “Utanmazlar!” deyiverdi peşlerinden her zamanki açık sözlülüğüyle.

Selim amcanın kırkını unutmayan Nebahat ablanın sabah erkenden kalkıp kavurduğu fıstıklı un helvasının kokusu taşarken yağmurla yıkanan caddeye herkes sanki bir rüyadan uyanır gibi başlarını kaldırıp baktılar, kimsesiz pencereye. Penceredeki tül perde bir bayrak gibi kanat çırparken Kocatepe camiinin minaresinden akşam ezanı okunmaya başlamıştı.

Merak

Cansu Yumuşak

“Neredesin?” diye fısıldadım. Etraf karanlık değildi, tepede birçok lamba yanıyordu ama gözlerim henüz bu keskin beyaz ışıklara alışmamıştı. Gözlerimi açmakla yummak arasında kararsızdım. Sanki yumsam, hiç bilmesem, unutsam, her şey hayırma olacaktı. Henüz 4 yaşındayken içini açıp bakmak istediğim o gri taş geldi aklıma. “Belki içinde mücevher vardır, belki de çirkin bir solucan, bilemezsin, bakmazsan,” demişti ablam. Taşı önce birkaç kez yere vurmuş, sonra sıkılmış vazgeçmiş, bırakmıştım. Ablam sonra taşı aldı ve bana bir daha vermedi. Çok istedim ama vermedi. Bu anının hayali, aklıma merak dürtüsünün çıktığı yolun iki sonlu ucunu getirdi yine. Ya pişman olursun ya arzuna kavuşursun. Bu yüzden buradaydım. Bu ikiye ayrılmış çatallı yolda her iki tarafın da her adımında yeniden yoldan sapabileceğim onlarca ihtimal vardı. Her adımda aynı kararlılığı göstermek için düşmüştüm yola. Kendimi zorlayıp yine araladım gözlerimi. Tekrar seslendim ona, “Ben geldim, sen neredesin?”

Onu ilk duyduğum zamanlarda doğduğu şehirde büyümüş, oradan az ötesini bile hiç bilmeyen mutlu mesut biriydim. Nereden geldiğini anlayana kadar delirdim zannetmiştim. Tamam, demiştim. Delirdim. Olabilir. Herkes delirebilir. İyice dinlediğimde sanki ciğerlerimin arasında bir yerden yükseldiğini, göz bebeklerimin tam arkasına çarpıp oradan sekerek kulaklarıma geldiğini anladım. “Eğer delilik buysa, çok da fena değilmiş” diye düşündüğümü hatırlıyorum. Beni çağırıyordu sürekli. Yumuşacık, insanın içine işleyen bir sestti. “Gel, bul beni, bir de sen doğur beni, bir de benden dinle, gel, bul beni, bul beni, yum gözlerini...” Başkası söylese sinirini bozar insanın. Ama o öyle güzel söylüyordu ki. Anlıyordum sesinden, bana muhtaç değildi. Taleplerini sunmuyordu. Benden bir şey istemiyor, beni bir şeye zorlamıyordu. Her şeyden çok bir davetti bu. Uzakların taşıdığı tüm ihtimaller gibi merak dürtüsünü tanıyan, doğrudan ve aracısız bir şekilde onunla konuşan bir davet.

Gözlerimi yumunca başta hiçbir şey olmadı. Ama ona inanmaya, onu tanımaya, en çok da onu özlemeye, beklemeye başladığımda gözlerimi o vakit yumduğumda zaman zaman yatağımdan uzaklaştığımı, biraz metal biraz beton kokan, arada sırada rastgele uzun bir ağaca ya da bir kitap sayfasına benzeyen bir şeylerin çakan zayıf ışıklarla aydınlandığı kısa görüntülere baktığımı fark etmeye başladım. Ses bana açıklamak istiyordu, beni zorlamadan. Ona mecbur olmamı değil onu istememi, ona tabi olmamı değil onunla özgürleşmemi beklediğini anlıyordum, benimle konuştuğunda. “Kendini hazır hissettiğinde”, demişti bir hafta önce. “Sesime bir cisim bulacaksın, gözünün içinde. Gözünün içine bakmak zor, biliyorum. Sen neleri duydun, bunu da görebilirsin, istersen.” Hiçbir şey anlamadım yine. Düşündüm, günlerce. En son, dün gece konuştum benimle. Bu kez “Hazır mısın?” diye sordu. Öyle merak ediyordum ki onu... Tanışsak, yüz yüze konuşsak, sarılsak, sanki dünyam büyüyecekti. Buna tüm kalbimle, gözümle, kulağımla, ellerimle, dizlerimle inanıyordum. “Sanırım, hazırım,” dedim. “Emin olmadığını anlıyorum,” dedi. “Bilmek istiyor musun? Bilmeye hazır mısın? Bildikten sonra hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını farkında mısın?” Düşünmeme gerek yoktu. Hiçbir şey eskisi gibi olmasın, böyle kalmasın istiyordum. Onu dinlemek bana bir ihtimal katıyordu, en çok o yüzden dinliyordum. Cevap vermedim bile. Anladı ama. “Hadi,” dedi, “yum gözlerini”.

Açtığımda buradaydım işte. İlk birkaç saniye hiç anlamadığım bu yer şimdi öyle tanıdık geliyordu ki. Su altında nefes alabiliyor gibiydim, sanki bu hem çok doğal hem de mucizevi bir şeydi. Burası alelade bir metro istasyonuna benziyordu. Bir trenin içinde olduğumu fark ettim. Kimse bana bakmıyordu. Duracağı yere yaklaştığımı belirten küçük bir sarsıntı oldu. Sonra tren yavaşlamaya başladı. Nasıl olduğunu anlamadan, sanki bu yolu defalarca kez gitmişim gibi bir kararlılıkla refleks veriyordu bedenim. İnsanların bir kısmıyla beraber indim. İnerken kalkanların sahipsiz bıraktığı koltuklara hızlıca yerleşen ya da kararsızca bakan insanlar çarpıtı gözüme. Her şey hesaplıydı sanki burada. Burası onun ülkesiydi. Ölçülü, biçiliydi.

Yukarı çıkan yürüyen merdivenin bozuk olduğunu fark eden insanların kimi oflayarak beton merdivenlere yöneldi. Kimi başka çıkışları kontrol etmek istedi, yön değiştirdi. Bir iki açığöz de asansörde şansını denemek için üzerinde “Engelli” yazan bir kağıdın özenle yapııştırıldığı camdan kutuya doğru gitti. Beton merdivenden çıkanlara katıldım. Kısa, dar basamakları, tek tek basarak, ağırlığımı vererek, hissederek tırmandım. Gitgide daha aydınlık oluyorlardı. Son basamağı çıkınca cesaret edip başımı kaldırdım. Koyu gri, kocaman bir gökyüzü vardı üstümde. Bir yanda bir parkın kalıntılarına benzeyen uzun yapay çimlerle kaplı yalnız bırakılmış özensiz birkaç ağaçtan ve boş, anlamsız, kocaman bir havuzdan ibaret bir alan vardı.

İçinde terk edilmiş gibi görünen birkaç beton yapı gözüme çarptı. Oraya gitmek istedim. Daha bunu sadece düşünmüştüm, adımımı bile atmadan sesi duydum: “Yapma, orayı kaybettik. Üzülürsün. Bir mezarlık orası. Gençlik mezarlığı.” Tam aksi yönde ilerlemeden önce girişine yakın bir yerde Gençlik Parkı yazdığını gördüm. Arkamı döndüm ve yokuşu tırmanmaya başladım.

Yokuş çıkmak hep zoruma gider. Her yer dümdüz olsa diye düşünürüm çoğu zaman. Ama her adımda bakacak öyle çok şey vardı ki yokuşun nasıl bittiğini anlamadım bile. Yol kenarına oturmuş sakalı düğüm düğüm, bu soğukta atletle oturan kirli bir adam vardı. Önüne birkaç lira atmışlardı, ama bakmıyordu bile. Dizlerinin üzerine koyduğu dirseklerini içe doğru kıvrırmıştı, başını bileklerinin üzerine koymuş, büyük bir ciddiyetle düşünüyordu. Bir an önünden geçerken gözleriyle ayaklarımı takip ettiğini fark ettim. Sonra hemen yine yolun karşısına bakmaya başladı. Yanımdan geçen arabaların çoğu sarı taksi idi. Yolu dans pisti gibi kullanıyor, oradan oraya düşünmeden hamle yapıyorlardı. Sık sık uzun korna sesleri geliyordu. Çok yüksek, siyah bir jipin camı aralandı. İçindeki sürücü izmaritini şık bir parmak hareketiyle yola fırlattı. Kocaman Zafer Çarşısı tabelasının üzerinden olanları izleyen bir kedinin bıyıkları titredi. İlk yokuş bittiğinde karşımdaki yüksek heykelin üzerindeki tüm kuşlar sözleşmiş gibi bir anda havalandılar. Önümdeki hengame halindeki kavşaktan bir fırsatını bulup yolun diğer yanına geçtim. Sesi dinledim ve heykelin yanından yavaş yavaş yine çıkmaya başladım. Ulus Şehir Çarşısı yazılı sütunlardan oluşan heybetli bir girişe sahip, bir zamanlar muhtemelen beyaz olan kirli bir yapı, yolun karşısında duruyordu. Kimse ona aldırılmıyordu. İlk defa görmüyorsan bakılacak bir şey bile olmayabilirdi. Ama ilk defa görüyordum. Düğmecilerin, manifaturacıların, ve bolca simitçinin önünden geçtim. Bir açıklığa geldim. Karşımda rengarenk bir çarşı vardı, içinde tonlarca baharat, kurutulmuş biberler, kimi heyecanlı, kimi bezmiş satıcıların önündeki tezgahlarda alıcıya çıkmıştı. Her bir adım başka bir koku ile geliyordu. Bir yanımdan sarıklı, şalvarlı, sakallı adamlar geçiyor diğer yanımda fotoğraf makinesine sarılmış ürkek turistler mantolarına sarılarak şaşkınlık içinde etraflarına bakıyordu. Her yeri eliyle koymuş gibi bulabilecek kadar büyük bir rahatlıkla etrafta dolaşan, bu topraklarda doğmamış, ama buraya sığınmış insanlar da gözüme çarptı. “Senin gibi onlar da,” dedi içimdeki ses. “Her taraftan umutsuzlukla sarılmışken ‘belki’ diyerek geldiler buraya. Aynı senin gibi, hepsi. Köşe bucak umudu arıyorlar. Özlem ile yürüyorlar.” Belki de öyledir, diye geçirdim içimden. Belki de yine haklısındır.

O pasajdan çıkarken son gördüğüm şey kirli büyük cam kavanozlardaki sülüklerdi. Sülüklerle beraber kesif bir balık kokusu geldi burnuma, şehrin ortasında. Binaların soluk beton renklerinin aksine parlak bir gri olan yan yana dizili balıkları geçtim, bir

iki simit tezgahı sonra başka bir yokuşa doğru yürümeye başladım. Bu yokuş adım adım beni bir düğüne götürüyordu sanki. Önce yan yana dizili onlarca kuyumcu vardı. Ardından kocaman kumaş ve perde dükkanları geldi. Sonra kına kıyafetleri ile başlayan seri gelinliklere son olarak da fiyakalı, dantelli, tüylü geceliklere evrildiler. Yokuş dikleşiyor, soluğum tıkanıyordu ama müstakbel kaynanaları ile beraber düğün sonrası için saten gecelik bakan gelinler kadar zor durumda değildim yine de. Bu yokuş da bitti ve karşımda yine tıpkı karanlık bir metro durağından çıkmışım da oraya varmışım gibi bir anda aydınlanan bir meydan belirdi. Etrafıma baktım. Baloncular, konfeticiler, her detayı düşünülmüş olması gereken bir eğlencenin son dakikada tamamlanması gereken ufak tefek ayrıntılarını satan türlü çeşitli dükkanlar yamru yumru bir çember halinde dizilmişlerdi. Bambaşka yerlere açılıyor ya da hepsi aynı yere çıkıyor gibi görünen sıra sıra sokaklara baktım. Birinden demirin demire vurma sesi geliyordu. Bakır işlediklerini anladım. Onun hemen yakınındaki şimdiye kadar çıktıklarımın tümünden dik olan bir başka sokağa doğru kıvrıldım yeniden. Tırmanmam gerekiyordu, bunu biliyordum bir şekilde. “Evet,” dedi o ses de. “Burada sürekli tırmanman gerek. Sürekli mücadele etmen gerek. Kararlı adımlar hakkında ahkâm kesiyordun. İşte burası, bunları ispatlayabileceğin bir yer.”

Bu sokağa girdiğim anda, zamanda geriye doğru bir yolculuk ettiğimi sandım bir an. Sesin beni sürüklediği bu dünyada her şey mümkündü belki de. İnsanlar bugünün insanları gibi giyiniyordu ama sanki buraya sonradan eklenmiş gibiydiler. Çevremde yarı taş, yarı ahşap büyük hanlar, güzelce cilalanmış, parlatılmış doğal taşlar, el yapımı takı yapmaya halen zahmet eden gümüşçüler, hanlardaki katların arasına zaten gönülsüzce vuran gün ışığını bile zorlukla alan dükkanlar açmış, ikinci el, sadece eski, ya da antika eşyaları satan dükkanlar açmış kadınlar ve adamlar vardı. Sanki zamanın bekçisiydiler. Sanki orada donmuşlardı. Kediler bile ağır ağır yürüyor, önümden çekilmeye çalışmıyorlardı. Rastgele birine selam versem, bana çay ısmarlar muhtemelen diye düşünürken buldum kendimi. Bir yanı duvar halısıyla kapı, en fazla 5-6 kişiyi alabilecek bir çaycıyı, ayakkabısını bu yokuşun, belki de bu şehrin tepesinde parlatması gerektiğini belki biri düşünür umuduyla orada bekleyen ayakkabı boyacısını alçak bir kaldırımın hemen arkasına kırmızı spreyle yazılmış ‘Elbet Bir Gün...’ yazısını geçtim. Yokuşu yine bitirdim. Bu kez beni karşılayan meydan az önce çıktığım yokuşun tüm büyüsunü bir bakışta siliverdi. Bir anda birkaç adım aşağıda bekleyen konakların, hanların beceriksiz bir replikası olarak yapılmış birkaç lüks restoran çarptı gözüme. Sonra da onlara inat yapar gibi arkalarında heybetle dikilmiş olan bir kalenin duvarlarına bakakaldım. Geçmişin yaşanmış güvenli alanından şimdinin ikiye bölünmüş yapılarına sert bir geçiş yapıp oradan da “sen şimdi kendini geçmişe gördün mü sanıyorsun?” dercesine tepeden bakan kaleyi art arda dizili görünce dili olsa kalenin, “asıl geçmiş, halen içinde nefes alan insanlarla

burada dikiliyor,” deyip konuşmaya başlayacağını düşündüm. Düşünmeden kalenin içine daldım.

Önce ufak hatıralıklar karşıladı beni. Burada bile aralara dalan sokaklar, okula benzeyen bir yapı, bir iki dernek, aslında bambaşka bir kent vardı. Yolum çatallanmaya devam ediyordu. Ama ben en dik olandan, tam karşımdaki yoldan ilerledim. İkinci surlara geldiğimde ufak, yeşil gözlü bir kızın, bir turiste bildiği ya da muhtemelen ezberlediği 3-5 cümle İngilizce ile rehberlik etmeye çalıştığını, karşılığında harçlık isteyen elini sık sık uzattığını gördüm. Ufak bir virajla kıvrılan yolun hemen ardında dik merdivenler, merdivenlerin üzerinde el yapımı örme çantalar satan teyzeler vardı. Önlerinden hızla geçtim ve kalenin burçlarına ulaştım. Kalenin avlusunda soğuktan iyice yoruldukları belli olan 3 adam müzik çalıyor ve avlunun müthiş akustikinden faydalanarak şarkı söylüyorlardı. Acıklı, sitemkar şarkılardı bunlar. Yine de önlerinden geçerek kalenin en ucuna doğru devam ederken ister istemez gülümsedim. Giriş beni önce sağa gitmeye zorladı. Sağdan devam ettim. Seyirlik bir burçtan biraz baktım, kocaman üst üste gri taşların yığıldığı, arada birkaç yeşilliğin emanet gibi sırttığı manzaradan sonra tam bir yarım daire çizmek için aralardaki boşluklardan atlayarak öbür tarafa ilerledim. Burası çok rüzgarlıydı. Başımı kaldırmak için bile çok zorlanıyordum. Sonunda gözlerimi iyice kısıp kenara yakın bir yere bağdaş kurup oturdum ve bu taraftan aşağı bakmaya cesaret ettim.

Dizlerimin altında çarpık bir şekilde sıralanmış, tek katlı, onlarca kiremit çatı diziliydi. Her birinin yüzü tıpkı buraya doğru gelen sokaklar gibi başka bir yere bakıyordu. Hepsi farklı farklıydı, boyları, genişlikleri, bahçeleri bambaşkaydı. Sanki bazıları birbirine küsmüşler, yüz çevirmişler, diğerleri de bir araya gelmiş çene çalıyorlardı. Arada bir evin birinden diğerine koşan bir köpek gözüme çarpıyordu. Ya da nerede oynandığı belli olmayan bir plastik top evlerin arasından yükseliyor ve çocuk bağırışları geliyordu. Bu kiremit çatılı evlerin her biri hayattaydı. Muhtemelen elle, tek tek, taş taş üstüne konarak yapılmışlardı. Küçüklerdi, tanıdıklardı, yakınlardı birbirine. Sokakları dardı. Evlerdeki insanlar birbirine ulaşsın diye vardı tüm sokaklar. Yüksek siyah jiplerden izmarit atılmazdı buraya. Kapının önünde beraber pirinç ayıklayan kadınların iş arasında içtikleri sigaralar olurdu olsa olsa. Nereye kadar uzanacak bu evler diye merak edip başımı biraz sağa çevirdim. Öyle garip bir görüntü ile karşılaştım ki neredeyse komikti. Çok naif bir kıvrımla ilerleyen geniş, siyah bir asfalt yol sebebiyle ufak kiremit evler bıçak gibi kesilmişti birden. Yolun diğer tarafında ise bölüm sonu canavarı gibi bir anda ortaya çıkan kocaman binalar dikiliydi. Bu binalar ve karşılarındaki kiremitler birbirinden ne kadar farklıysa o kadar birbirine benziyordu. Neredeyse hepsi aynı renkti. Birbirinden çok uzaktılar, etraflarında beton dökülü geniş boşluklar olduğu oturduğum yerden

bile görünüyordu. Art arda, arkadaki küçük tepelere kadar uzanıyor gibiydiler. Karşımdaki bu manzaranın nizami bir askeri ordunun karşısında kikirdeşen bir avuç çocuğa benzediğini düşündüm. Kiremit evler ufacıktı çünkü onların karşısında. Çocuklar gibi onların öyle soğuk soğuk, ciddi ciddi durmalarına gülüyorlardı. Onların neler yapabileceğini bilmeden, düşünmeden ya da daha acısı bilerek, bekleyerek, ama yine de komik olduklarını görmezden gelemeyen gülüyorlardı işte bu orduya. İçimden beni buraya adım adım davet eden, beni uyutan, uyandıran ve bana gösteren sese teşekkür ettim. Onun kavrayışımla beraber genişlediğini, artık sadece göğsümle başım arasında yankılanmadığını, parmak uçlarıma kadar yayıldığını hissedebiliyordum. Onunla beraber ayağa kalktım. Öne doğru bir iki adım attım. Kendimi kiremitli evlerden yana saf tuttuğumu bilerek onların üzerinden boşluğa bıraktım.

Serin bir rüzgar düşerken beni sarmaladı. Gözlerimi gayriihtiyari kapatmıştım. Beklediğimden uzun süren bu düşüşe tanıklık etmek için biraz araladım gözlerimi. Evet rüzgar gerçektir ama bu sefer bir başka metro çıkışında duruyordum. Çok daha alçakta olduğuma emindim. Bunu nasıl bildiğimi bilmiyorum. Çevremdeki insanlar yukarıda gördüklerimden çok daha hızlı hareket ediyorlardı. “Orada mısın?” diye sordum sese. “Sen buradaysan ben zaten buradayım,” dedi biraz muzipçe. Arkamı dönüp metronun girişindeki yazıyı okudum. Kıpkırmızı bir tabelada Metro Çarşısı Alışveriş Merkezi yazıyordu. İçimdeki sese, “Metroya geri mi dönmeliyim?” diye sordum. “Yatağında mı uyanacağım? Bitti mi?” Ses biraz durdu, sonra ağır ağır yeniden konuştu: “Her şey başlamak üzere, canım. Elbette şimdilik geri döneceksin, ama önce seninle bir sarılalım. Yüz yüze buluşalım. Ne dersin?” İçimi dalga dalga bir sevinç kapladı, hemen “Elbette!” diye yanıt verdim ona. Artık tüm vücudumda onu hissediyordum. Kendimi ona bıraktım. Metro çıkışından dümdüz yürüdük. Bir kitabevi önünde büyük bir kalabalığın olduğu bir sokağı, oraya girmeden geçtik. Vitamin Ali yazan bir dükkanı da geçtik. Yine bir sürü yolun oradan ayrıldığı bu kalabalığın ortasında neredeyse bir anda beliren bir açıklığa vardık. Açıklığın ortasında kocaman bir ağaç vardı. Ağacın altında ise o duruyordu.

Bir ses sahibine ancak bu kadar benzeyebilir. Ses gibi pürüzsüz, kararlı, sert, müşfik ve sarımsıydı. Okumakta olduğu kocaman kitabı kapattı. Sanki yıllardır aynı kitabı okuyordu. Saçlarının topuzu biraz gevşemişti. Gözlerimin içine baktı. “Hoş geldin,” dedi sakince. Göz bebekleri yoktu. Yine de onunla bakıştığımızı anlayabiliyordum. “Seninle bugün anılarında dolaştık. İlk yokuşlarımda, ilk tezatlarımda, ilk heyecanlarımda, ilk korkularımda, ilk yanlışlarımda, en doğrularımda dolaştık. Anlamak istediğini, öğrenmek istediğini, merak etmeye cüret ettiğini anladığımdan beri gelmeni çok istemiştin buraya. İçinde donuk ya da parlak bir mücevher,

canlı ya da ölü bir solucan ya da sonsuz bir hiçlik yok, biliyorum. Ama bu gri taş parçasının, bu kayanın içinde yaşadığımda her gün yokuşlar çıkıyorum. Her gün insanlara bakıyorum. Beni hayatlarına alabilecek olanları bir bir seçiyorum. Kimini geride bırakıyorum, kiminin gerisinde kalıyorum. Burada bu sokağın ortasında aylarca tutsak edildim. İnsanların dövülmesine, ölümüne, açlıklarına, şarkılarına, halaylarına, öfkelerine, inatlarına tanıklık ettim. Senden önce tanıştığım biri başka insanlar duysun ya da en azından bilsin diye onları gördüğümü, hissettiğimi, göğsüme bu kırmızı izi çizdi, bak.” Durup göğsünü gösterdi. Büyülenmiş gibi dinliyordum onu. Ağır ağır devam etti. “Bu kitabı senelerdir okuyorum burada. İçinde yazanların ihlal edilmediği bir gün görmedim, tabi. Bu şehirde herkes misafir sayılır. Yerlisi çok azdır. Yaşayanlar ya burada okuyup kopamayanlar ya işini burada bulup bir kiralık daireye kapağı atanlar ya da bir-iki nesil önce yerleşmiş olanlardır çoğunlukla. Eskileri çocuklukla yolladılar buradan. Tutunamayacak kadar canlarını yaktılar. İnsanlar bu şehri ya işkence ya acı ya katliam ya hapis ya da bitmek bilmez gri bir bürokratik karmaşa ile anabilsin sadece diye, her şeyi yaptılar. Ben sana içini göstermek istedim. Yaşayan, kalbi hala atan yerlerini. Çünkü bu nefretin karşısında insanlar dostluklarıyla, geceleri arşınladıkları sokaklarıyla, kitapçıların adlarıyla tarif ettikleri yollarla, bildiri, afiş ve yazılamalarla tanıyıp onlarla sahiplendi bu şehri. Onlar yaşıyor burayı, ayakta tutuyorlar. Beni onlar özgürleştirdi onlar ziyaret ediyorlar.” İçimde aşına bir huzurla ona bakıyordum artık. Sanki ablamla, annemle, babamla, dostumla konuşuyor gibi rahattım. “Geldiğin ve gördüğün için teşekkür ederim. Merakına ve inadına tutunmanı dilerim. Taşlardan vazgeçme, kalpleri atıyorsa hele,” dedi. Kitabı kucağına alıp açtı, ağacın tam altındaki yerine oturdu. Başını kitaba eğip soluğunu verdi ve öylece durdu.

Soluğuyla beraber irkilerek gözlerimi açtım. Yatağımdaydım. Kalbim halen hızlı hızlı atıyordu. Bedenimi oynatmaya çalıştım, bacaklarım sanki gerçekten gün boyu yürümüşüm gibi ağrıyordu. Başımı yavaşça çevirdim, yatağın yanındaki ufak komodinin üstünde lambanın hemen altında, ablamın yıllar önce elimden aldığı taş duruyordu. Uzandım, taşı elime aldım. Ona sımsıkı sarıldım. Rüyasız bir uykuya daldım.

Sır

Senem Selvi

Çok kilo verdi. Simit yer mi ki? İstemiyor. Babam, canım, yesen biraz. Masrafı çoktur bu odanın, baro öder dediler, Şirin gelsin muhasebeye gidip sorayım. Taktı kafayı ambulansa, hala kendine gelememi, ambulansla getirdi ya babamı, sarsmayacak demişlerdi diye tutturdu, hep kendine kızıyor, bu kız küçüklüğünden beri böyle. Şansımıza Ankara'ya girerken ODTÜ'nün önünden geçmişler de üzüntüsünü unutmuş, ne güzel günlerdi. Makina, Elektrik, İnşaat mekik dokurduk. Hocalar efsaneydi, 12 Eylül sonrasında iyi sahip çıktılar bize. Yurtların orada gizli gizli toplanırdık, rakı bile sokmuşluğumuz var odalara. İzmirli kızları nasıl kaçırmıştık yurttan, sudan çıkmış balık gibiydiler, ne bilsinler Ankara'yı. Otobüslerde her gece jandarma, her gece kimlik kontrolü, çantaları açtırırlardı, kitapları tek tek çıkartırdık, sanki Physics 101 ile devrim yapılmış gibi!

Koca bir ömür nasıl geçmiş farkında olmadan? ODTÜ'lü dostlar sağ olsun. Torpilimiz olmasa alırlar mıydı bizi bu hastaneye? Baro ödeyecekmiş masrafları desem gücenir mi ki babam, gurur yapar kesin. Olsun be baba, bir kere de onlar sana baksın. Sıhhiye'ye az mı gittin geldin? En son avukatlık kimliğini yenilemiştik adliyede, daracıktı asansör, üst katta boğuk odalarda 'amca' diye seslenen memurlara, gencecik avukat kızlara acımıştın. Sen herkese acırsın. Merhametin rengi ela, o güzel gözlerin gibi.

Babam, canım, ellerinin üstü yara oldu; magnezyum yanığı. Kataterlerle delik deşik, kalp atışı monitörünün sesini kısıyorum fayda etmiyor, fırlatıp atasım var. Elektrot pedleri yapıştırdım hoparlör deliklerine, gecenin bir yarısı hep aynı ses bip bip bip... Göğsünde incecik tüpler, işaret parmağında oksimetre, öylece yatıyorsun yakınmadan. Kızlarını koruyorsun değil mi baba? Muammer'i o yüzden istiyorsun, iyi hemşire. Olur peki geceleri o kalsın yanında, ona anlat derdini.

“Bizim oralarda birisi ölünce sır oldu derler,” dedi Muammer.

Sır olacaksın baba... Ben de seninle sır olsam.

Koltukları pencerenin önüne çekmekle iyi ettim. Babam, canım, bak meclis görünüyor. Bahçesine papağanlar gelmiş, nereden geldi ki bunlar? Benim gibi yorgun-durlar, otuz altı saatlik yol, uç uç bitmiyor! Senin için nereden olsa gelirim. Meclisin ağaçları ne güzel, yapraklar sararmaya başlamış. Ağaçlar için sıkı mücadele verdik, uzaktan da olsa takip ettim, baba anlatsana bir daha.

“Kızım o gün öyle sevinçliydik ki! Yollar boştu. Adliyenin arkasında, benim eski büronun olduğu sokağa park edip Sıhhiye’ye çıktık. Kalabalık gruplar marşlarla, şarkılarla akın akın Ulus’a doğru yürüyüşe geçmiş. Yürüyenlerin çoğu genç. Bizi aralarına aldılar, sarıp sarmaladılar, yanlarına amcalarını almaktan gurur duyan bakışlarla hiç bırakmadılar.”

“Meydan çok mu kalabalıktı?”

“Hem de nasıl! Her yerde flamalar. Meydana nasıl ulaştık farkına varamadık. Devamlı slogan atılıyor. Gençler haykırıyor ben de sesimin yettiği kadar bağıryorum!”

“Polis yok muydu hiç?”

“Olmaz olur mu? Her yan polis kaynıyor, kasklarını takmışlar, ellerinde camdan korunakları... Su fıskırtan panzerler her tarafı tutmuş. Geçit vermiyorlar, biz bekliyoruz. Dört yandan sel gibi insan akıyor. Herkes çok gergin.”

“Hiç korkmadın mı? Ben çok korktum sana bir şey olacak diye. Annem habire mesaj attı.”

“Yok kızım hiç korkmadım. Bizim partinin genel başkanı milletvekilleri gelene kadar olay çıkmadı. Onlar aşağıdan polis barikatını zorlayarak gelebilmişler. Arkamız hıncahınç. Söylentiler var: açacaklar diye. Pazarlıklar devam ediyor. Onlar geldikten sonra polisler gaz bombası attı. Birisi hemen önümüzdeki polislerden. Kaçtık ama nereye? Gidecek yer yok. Nefes almak zor, yüzüm kavruluyor, gözlerim yanıyor. Önümde bir kadın yere düştü, başını eşiğe çarptı, ortalık kan gölüne döndü. Alıp kenara doğru götürdüler.”

“Annem çok korktu. Astımın da var. Biber gazı bu, az buz şey değil!”

“Biliyorum kızım. Olsun. Gözlerimiz yandı o kadar. Sonra panzerlerden su sık-maya başladılar. Gene geriye doğru kaçtık ama polislerin böyle her çıkışında insanlar daha da bilenip öne doğru atıldı, sloganlar, marşlar doruğa çıktı. Yaşlıca bir kadın panzerin sularına bir süre elinde bayrakla dayandı, sonra şiddetli su darbesiyle yere düştü. O kadına ne oldu hiç bilmiyorum. Sık sık geliyorum aklıma.”

“Kurtulmuştur baba, üzülme sen.”

“Sonra ne oldu biliyor musun? Barikatların açıldığı haberi geldi. Yürüyüş başladı. Anıtkabir’e doğru uzun yürüyüş, milyondan fazla insan Ata’ya doğru akıyor. Anıtkabir dolup dolup boşaldı o gün. Keşke orada olsaydın.”

“Keşke babam, keşke.”

Anlat sen, hep anlat, ne olur susma hiç. Bütün bu anılar yok olup gidiyor mu insan sır olunca? Kurtulur mu ki babam? Niye öyle dedi ki o doktor babama? Hiç iyi etmedi. Göğsüne bastırdı, “Kanser değilsin,” dedi şartmış gibi. Çok sevindi annem. Sonra gitmiş bakmış, mikroskopun altında bir sürü hasarlı hücre. Çağırdı yanına, “Kansermiş,” dedi. Demez olaydı... Annem iki gözü iki çeşme. Ağlayamıyorum, yasak bana ağlamak. Herkes bana güveniyor. Sır tutmalıyım, sır bu kanser meselesi, yasakladı bizimkiler, “Kimse kanser lafını ağzına almayacak.”

Sır olacaksın baba... Ben de seninle sır olsam.

Nerede kaldı bu kız? Her gün simit verirler mi ki kahvaltıda? Olmazsa aşağıdan alırım. Ankara’nın simidini ne çok özlemişim, milli simgemiz simit! Yoksa bana kalsın diye mi yemiyor simidi?

Babam, canım, sen dinlen biraz. Aşağıya inip bakayım, muhasebe nerededir ki? Bestekar tarafındaki girişte dediler. Bestekar’ı gece gece fark etmemişim. Ambulans girişindeydik, bu hastaneyi ne zaman yaptılar ki buraya? Bestekar gerçekten de! Gri apartmanlar, kırık dökük parmaklıklar, taşları yerinden oynamış kaldırımlar, kapı önünde eski havlular kurutan kuaförler, koltuk değnekleri, pijamalar satan eczaneler, hayatından bezmiş taksicilerin kulübeleri, döner, turşu, susam kokusu, kafelerde, barlarda gençler, ne çok aşındırdık bu yolları. ODTÜ otobüsleri Tunus’ta bırakırdı bizi, Bestekar’a geçer Kuğulu Park’a kadar yürürdük. Simit alıp güvercinleri, kuğuları beslerdik. Koca bir ömür nasıl geçmiş farkında olmadan?

Ah be baba! Sen nasıl okuttun bizi, nasıl yetti para pul? Ben iki çocuğa zor bakıyorum, tek maaş yetmiyor! Bir gün bile yakınmadın. Evimizi ne çok özledim, pencerinin önüne çektiğimiz koltukları, Ayrancı Karakolu’nun bahçesindeki sıra sıra kavakları, kahve yapıp türkü dinlerdik.

... Odam kireçtir benim, yüzüm güleçtir benim...

Sen eşlik ederdin, sesin baharda pamuk pamuk uçuşan kavak tohumları gibi yumuşacık. Plaklarımız duruyor, pikap ne oldu ki? Şirin değil mi O? Geldi sonunda, o da dal gibi kaldı, üflesem uçacak. Kıyamıyor babama, simit aldım istemedi. Ağlamaktan gözleri kan çanağı. Bu doktor da kanser dedi desem şuracığa yığılıp kalacak,

“Hadi babamın yanına git,” dedim. Yüzüme bakıp duruyor, yok cesareti. Bestekar’ın köşesine iki kadın lokanta açmış, oraya götürüp çorba içirsem. Babam, annem, kardeşim, hangi birine bakayım?

Tarhana çorbası yapmışlar. İçerisi sıcacık, küçük tahta masalar, pencere içinde mor menekşe. Şirin’i oturttum, boş boş pencereden bakıyor... Babamı koysam yanına, üzerinde o çok sevdiği balıkçı kazağı, menekşenin yapraklarına dokunsa, onun başını okşasa, annem gelse, hiç susmasa... “Sır ama bak sakın kimseye söylemeyin,” deyip başlasa anlatmaya ve babam gülümsese. “Herkesin bildiği şeye sır derler bizim oralarda!” dese, hepimiz gülsek yine. Ankara’da sonbahar, aylardan ekim...

Suçlu Kim?

Ahmet Safa Savaş

-Kadir git de bize bi meybuz al la.

-Olum az önce de ben gittim ya. Sen git şimdi de hem Süleyman amcayla senin aran iyi. Cips seçmene bile müsaade ediyo adam.

-İyi tamam isteyen var mı başka?

-Gardaş plaza çıkmış bi de şimdi. Kutunun içinde. Hem daha çok tadı geliyo. Paraları birleştirek de ondan alak. Sırayla emeriz.

Celil'in teklifi hepimize mantıklı gelmişti. O zaman herhalde on kuruş olan meybuzu almak yerine on kuruşları birleştirip iki tane plaza almıştık. Portakallısı güzel olmadı için mecbur burnundan sümüğü eksik olmayan Hamdi'nin olduğu kolalı plaza grubuna kalmıştım. Başta iğrensem de kola aromalı dondurulmuş suyu emmek keyifli gelmiş olacak ki kutunun dibinde kalan buzları eritip içerek bitirmiştik plazayı.

Çocukluğuma hasret duyacak kadar yaşlanmadım aslında. Ama yine de Ankara'nın kenar mahallelerinden birinde mahalle kültürü ve sokak çocukluğunun yaşadığı son döneme denk geldiğim için özlemiyor değilim. Şimdiki çocuklar mı? O muhabbete girip yaşımı altmışa çıkarmaya niyetim yok. Mahalle diyordum, evet. Mahallemiz apartmanların henüz istila etmediği ufak bir gecekondu mahallesiydi. Gecekondu dediysem virane yapılar canlanmasın gözünüzde. Bakımlı bir bahçenin ortasında, içinde oturanın maddi durumuna göre ya kaliteli boyanmış ya da dökülen sıvalı yerleri yamalı ufak tefek evler. Çayyolu'nda olsa adı müstakil ev. Gel gör ki Altındağ'da olduğundan gecekondu demişler. Coğrafya kaderdir diyorlar ya hani, kaderin sillesini bu ufak tefek yapılar da yemiş anlayacağınız.

Tüm bunlar saat gece on civarı Opera'dan Heykel'e çıkarken Celil'i görünce gel-

di aklıma. Hani parkta arkadaşlarla otururken mey buz yerine plaza almayı teklif eden Celil'i. Maşallah boyu posu yerine gelmiş, ayağına gıcır bir iskarpin, üzerine siyah, parlak bir takım çekmiş. Sağ bileğinden gümüş bir zincir dökülüyor elinin üstüne, parmak arasında da henüz yakılmış bir sigara var. Aheste aheste tırmanıyor Heykel'e çıkan tatlı yokuşu. Burada ne işi var ki bu saatte diye düşünmeye gerek bile yok. Yoldan geçen Ankaralı bir dayıya sorsan: "Yeğenim gömleğin açık düğmelerinin arasından parlayan sarı zinciri görmüyor mu? Çankırı Caddesindeki pavyonlardan birine gidiyo bu çocuk," diyecek.

Gözüm Celil'de, bunları düşünerek birkaç dakika yürüdüm yanında. Yolun diğer tarafında olduğundan daha görmemişti beni. Gerçi görse de tanır mı bilmiyordum. Şimdi yanına gidip selam versem yıllardır görmediğim arkadaşımın selamlaşp ayrılmak olmaz. Saat de geç oldu, oturup bir çay içsek son otobüsü kaçıracağım. Hem bu saatte nerden bulacağız açık çay ocağını? Gerçekten pavyona gidiyorsa demez mi gel illa bir şeyler ikram edeyim diye? Der, Celil gönlü geniş çocuktur. Onu da kabul edemeyiz. Bir de yarın sabah erkenden...

Derken Celil başını benim tarafıma doğru çevirdi. Göz göze gelince durduk birkaç saniye. Dedim gönlü geniş çocuktur diye, benim gibi düşünmeden hemen fırladı yolun karşı tarafına. Refüje geldiğinde gözünü kısarak bir kez daha baktı, ben özellikle liseden sonra değiştiğimi düşünüyordum ama bir çırpıda tanıdı beni. Ben de onu tanıdığımı ifade eder şekilde ellerimi hayretle açınca:

-Vay gardaşım benim, diyerek tekrar atıldı yola. Selamlaştık, sarıldık. Buruma kesif bir koku geldi ilkin. Anladım, aldırmadım ama. Celil o an bana kendisiyle beraber neredeyse tüm geçmişi hatırlattı. Liseye geçip de ayrıldığım mahallem, ayrı düştüğüm arkadaşlarım, hepsini...

-Kaç senedir nerelerdesin oğlum sen? Liseye geçtiğimiz yaz artık yurtta kalacam dedin, sonra görebilene aşk olsun. Yine sizinkiler taşınmadan önce görüşüyoduk aralarda, taşındıktan sonra tamamen kesildi.

-Valla Celil oldu hakkaten baya. Gece vakti iyi denk geldik ama. Napıyon sen bu saatte burda? Dur bakayım bi, şu takıma falan bi bak, koca adam olmuşsun oğlum resmen.

Gülüştük. O da beni süzdü. Aynı yaşıydık ama ben daha yakındım sanki yirmi bire. Üstünde çok durmadık yaş bahsinin. Aslında önce ben sormuştum ama söylemedi ilkin pavyonda çalıştığını, işe gittiğini. Bana sordu aynısını. Tiyatrodan çıkıp eve gittiğimi söylemedim ben de. Küçükken de kitap okuduğumu söylemezdim arkadaşlarıma. Çekindiğimden değil, her ortama gitmiyor bunlar. "İşim vardı bu taraf-

ta, eve gidiyordum” dedim. Otobüsü bahane edip gitmek olmaz şimdi diye geçirdim içimden. Sonra Celil korktuğum teklifi yapmadan ben atıldım:

-Çay içelim, dedim. Vaktin varsa tabi.

-Tabi oğlum yıllar sonra karşılaşmışız. Böyle ayaküstü laflayıp ayrılacak halimiz yok ya. İçelim içmesine de bu saatte nerden bulacaz açık mekân? Gel ben seni bizim mekâna...

Derken girdim araya. Hacı Bayram’ın arkasındaki küçük çay ocağını söyledim.

-Orası genelde açık. Kâr amacı güden bi yer değil. Evsiz barksız garipler gününü geçirsin diye kurmuşlar nerdeyse. Böyle olduğu için çayı da iyi değil ya neyse...

Tamam, dedi Celil. “Ama önce iş yerine bir haber vereyim.” Ardından telefonu aldı:

-Gardaşım beni bu gece biraz idare ediver. Önemli bi işim çıktı ama mekâna yakınum. Acil bi şey olursa ara, canını yerim.

Heykelden sağa doğru çıkmaya başladık. Yolda devam ettik muhabbete. Çocukluğumu beraber geçirdiğim adamların savrulup gitmiş olmalarından korktuğum için mi bilmem, aklıma ilk gelen sorular şu an ne yaptıklarına dair oldu. Sorarken çok da umudum yoktu aslında. İnsan gözünü yokluğun içinde açınca hayata, tutunacak çok bir şey bulamıyor. Yokluk diyorum ya, yokluk... Dal bile yok yani.

-Valla gardaşım ne sen sor ne ben söyleyim.

Korktuğum giriş cümlesini duydum böylece. Devam etti:

- Millet liseye geçip mahallenin dışına çıkınca çok bozuldu. Bizim oraları biliyon zaten gardaş. Anamız babamız geçim derdinde. Çocuk ne yapmış, nereye gitmiş bunlarla uğraşacak hali mi var? Gerçi onları da suçlayamıyorum, yapacak bi şey yok. Onlar istemedi ya Angara’nın gecekondusunda çocuk büyüttmeyi. Demem o ki durum böyle olunca ipini koparan her türlü işi yapmaya başladı.

Gideceğimiz yer Bentderesi’ne daha yakındı ama yolu uzatmayıp Hacı Bayram’dan inelim diye camiye doğru yöneldik. Bu sırada kolumu tuttu, ceketinin iç cebindeki ufak matarayı göstererek:

-Gardaş camiden geçmeyelim. Ayıp olmasın böyle...

Celil de bulaşmış anlaşılan ‘her türlü’ işlerden birine. Bir şey demedim. Tamam,

sıkıntı yok der gibi kafamı salladım yere bakarak. Eski istikamete döndük.

-Her türlü iş derken? Ne oldu mesela?

-Gardaş nerden başlayım bilmiyorum ki. Yusuf abi vardı hatırlıyo musun?

Hatırlamıştım. Küçükken korkardık ondan hepimiz. Özünde iyi bir insandı ama kötü bir alışkanlığıyla nam salmıştı mahalleye. Poşetin içine bali denen yapıştırıcıyı sıkar, keskin ve yoğun kokusunu içine çekerdi. Artık nasıl bir etki yapıyorsa sarhoş gibi gezerdi dört beş saat. Önünde örnek alacağı başka adamlar olmayan biz kenar mahallenin yoksul çocukları da ona özenirdik. Onun o kendinde olmayan hali değildi tabi özendiğimiz. O haline acımayanımız yoktu hatta. Ama buna rağmen namı bütün çocuklar arasında yaygındı. Ha bir de mazlumdu. Diğerlerini bilmem, ben onu en çok bu yüzden severdim. Ailelerimiz onunla konuşmamıza kızardı. Onu gören yüzünü çevirirdi hemen. Normal zamanlarda kimse bir şey diyemezken eline poşeti aldığı anda üşüşürdü mahallenin çocukları başına. Mantıklı bir sebebi yok, o da beni severdi. Belki ona diğerlerinden farklı bir gözle bakmamın asıl sebebi budur. Hâlâ düşünürüm: bakkala bali almaya gittiğinde Süleyman amca babasının hesabına bir tutkal yazmak yerine kendi hesabına bir litre kolayla elli bin liralık çekirdek sarsa, bir de inceden tebessüm etse çok daha farklı olur muydu Yusuf abi?

-Evet hatırlıyorum tabi. Mekâna geldik bu arada. İki çay söyleyelim de öyle devam edelim.

İçeri girdik. Ankara’da Hacı Bayram’ın civarı tuhaf yer ve insanlarla doludur. Bura da onlardan biri. Sakalı uzamış, derin bakışlı adamlar var içerde genelde. Üstleri başları dağınık, kimisi yazın paltoyla kimisi kışın atlele oturur. Sözleri de böyledir. Konuşmaya başladıklarında yaşadıkları ortama, çevreye uygun sözler konuşmadıklarını anlarsınız. Bir de dağınıktır konuşmaları. Dedim ya, kıyafetleri gibi aynı. Önce geçmişlerini anlatırlar. Öyle parlak bir geçmişleri yok. Kimi eski uyuşturucu bağımlısı, kimi eski hırsız. Katil olanı bile var. Bunu söylemekten çekinmezler ama. Gerekli gereksiz her yerde söylerler eski hatalarını. Eskidiğinden emin olduklarından belki... Sonra birinden bahsederler. Anlattıklarına göre sihirli bir değnek gibi dokunmuş bunlara. Çok duydum namını ama kim olduğuna dair pek fikrim yok. Açıkça anlatmıyorlar çünkü. Anlatılamayacağını söylüyorlar. Seyda diyorlar ondan bahsederken. Teyit etmeye çekindim ama tezgâhın arkasında fotoğrafı asılı olan beyaz sakallı, sürmeli gözleri olan adam sanırım. Farklı açıdan fotoğrafları dükkanın birkaç yerinde daha asılı, oradan tahmin ettim.

Celil’in de dikkatini ilk bu fotoğraflar çekti. Sonra köşede oturan paltolu adama takıldı gözü birkaç saniye. Tezgahtaki adam beni tanımış olacak, içten bir “Hoş gel-

diniz gençler.” deyince selam verip iki iskemle çektik altımıza.

-Dayı bize iki demli çay verebilir misin?

-Gençler çayımız kalmadı. Çok oturacaksanız demleyim? Yoksa kahve de verebilirim?

-Sen bize küçük bi demlik yapıver dayı. Demleneneye kadar da iki kahve alalım.

Köşedeki adama da bir kahve söylemek geldi içimden. Geçenlerde muhabbet etmiştik. İsmi ni hatırlayamamıştım ama anlattıkları aklımdaydı. Beni hatırlamamış olacak, bir emare göstermedi. Ben de ne tepki vereceğini bilemediğimden vazgeçtim.

-Garip bi mekanmış gardaş bura, farklı bi havası var ama güzel, dedi Celil.

-Öyle... Arada gelirim buraya. Gündüz kalabalık oluyor. İskemleyle çayı alıp muhabbet dönen masalardan birine yanaş, dinle akşama kadar. Bazen düşündürüyor, genelde de güldürüyor.

Biz de gülüştük. Derken kahveler geldi. Büyük bir su bardağında üçü bir arada... Tepside üç bardak vardı. Sonuncuyu paltolu olana götürdü kasadaki adam. İyi, en azından içimde kalmamıştı ona söyleyememek.

-Yusuf abi diyodun?

-Hah evet. Bizim Yasin’i hatırlarsın.

- “Desinler” Yasin...

Gülerek dizime vurdu Celil.

-Aynen, unutmamışsın. Çocuğun kendini ispatlamak için yapmayacağı şey yoktu. Neyse bi gün Yusuf abi çağırmış bunu yanına. Huyunu o da biliyor ya... Demiş ki buna “Sana mal getircem, bunu okulda sat. Hem namın yürür hem cebin para görür.” Başta kabul etmemiş ama ikna etmiş bunu Yusuf abi. Para da önemli tabi ama Yasin’e namın yürüyecek de, yapmayacağı iş yok. Oradan girmiş demek ki kanına. Neyse gardaş başta sakladı bizden de ama nereye kadar? Gerçi kendisinden değil de Hamdi’den öğrendik biz. Bunlar aynı liseye gidiyolardı, Çiğin kolejine. Ondan Hamdi’nin haberi olmuş hemen.

Çiğin koleji deyince bir tebessüm yayıldı yüzüme ister istemez. Ankara’nın meşhur Çiğin’ini bilmeyen yoktur zaten. Dünyada bir, bizde iki tane diye bilmecesi

bile yapılmış. Yasinlerin gittiği okul da Çinçin’de bir meslek lisesi. Genelde dersle, okulla alakası olmayan çocukların on iki yıllık eğitim zorunluluğundan dolayı gittiği okullardan biri. Zorla güzellik olmaz derler, bu çocukları da oraya zorla toplamak güzel sonuçlar vermiyor anlaşılan. Neyse, meşhur Çinçin Koleji burası işte. Celil bunları düşündüğümünden habersiz anlatmaya devam ediyor heyecanla. Tekrar ona dönüyorum.

-Yasin malı almış Yusuf abiden. Ama bilmiyo tabi ne yapacağını, nasıl başlayacağını falan. Bizim Hamdi’ye bahsetmiş mecbur. Beraber yapalım demiş bu işi. Hamdi sempatik çocuktı, onun satması daha ikna edici olur diye düşünmüş demek ki. Hamdi’ye kabul ettirememiş, ama kimseye söylemeyeceğine de yemin ettirmiş. Ah ulan Hamdi! Başta bize söylese böyle mi olurdu?

Ne olmuştu acaba? İçimi garip bir duygu kaplamıştı yine. Eskiden olsa samimi arkadaşımды hepsi, dostumdu. Bir sıkıntıları olduğunda benim de gözümde uyku girmezdi. Bir keresinde babası Yasin’i derslerinden dolayı dövmüş. Ekmek almaya çıkınca parkta rastlamıştım. Evden kaçıp parka sığınmış. Bize götürdüm o akşam. Yasin annemin verdiği temiz kıyafetleri giymeyince annem bana kızmıştı. Neymiş, parkta her yere süründüğümüz üstlerimizle eve girmişiz. Ben Yasinlere gittiğimde böyle bir gündem olmuyordu oysa. Aksine oradan döndüğümde üstlerimi çıkartan yine annem olurdu. Celil’e döndüm tekrar:

-Ne oldu ki?

-Gardaş Yasin okulu yoklamış biraz kime satarım, nasıl satarım diye. Sonra çocuğun birini kestirmiş gözüne. Nispeten cebi dolu bi çocuk. Okul zaten gariban yuvası, hemen belli oluyor yani az zengin olan. Neyse çocuğa yanaşmış, bahsetmiş bi gün, böyleyken böyle demiş. Çocuk korkmuş, almamış. Her parası olan düşmüyor ya gardaş bu merete. Sonra Yasin bi güzel benzetmiş bunu, kimseye söylemeyeceksin demiş. Tabi okulda kavga olunca müdür çekmiş bunları odasına ama ötmemiş çocuk. Ulan bari o söyleseydi, belki okuldan atılırdı ama böyle olmazdı. Hamdi bakmış ki bu iş böyle olmayacak, bu çocuk eline yüzüne buluşturacak. En azından iş daha kötü olmasın diye bi şeyler yapayım demiş. Ulan sığır madem iş kötüye gidiyor gel söylesene bize düzgün bi çözüm bulalım.

-Ne olmuş oğlum söylesene artık. Meraklandırдын iyice.

-Gardaş direkt sonucu söylememi mi istiyon? Hamdi’yi gömdük geçen yıl. Yasin de işerde.

Başımdan aşağı kaynar sular dökülmüştü. Hayata aynı yerde başladığım arka-

daşlarımdan biri ölmüş, biri de hapse girmiş öyle mi? İçinde bulunduğum durum o kadar sıkıcıydı ki bir şeyler diyebilmek adına saçma bir soru sordum:

-Hamdi'yi mi gömdünüz? Öldü mü yani Hamdi?

-Aynen.

-Nasıl oldu oğlum bu? İş nasıl geldi bu raddeye?

-Hamdi, Yasin'in durumu iyice kötü olmasın diye yardım edecekti ya, bu gitmiş tamam beraber satalım demiş. Yardım etmesi buymuş yani. Okulda tutunamamışlar ama. Hamdi de yanaşmış birkaç kişiye ama alan olmamış. Yusuf abi sıkıştırmaya başlamış sonra bunları. O sıralar bi terslik seziyoduk zaten biz bunlarda ama aklımıza bu kadarı da gelmedi gardaş. Küçükken gizli gizli sigara sarar içerdik de ödümüz kopardı. Bunların böyle bir şey yapacakları kimin aklına gelir?

-E nasıl öğrendiniz peki? Okulda satamamışlar dedin size mi satmaya çalıştılar?

-Yok gardaş öyle bi şey, söyleseler ikisini de param pirçik ederdik, onlar da biliyodu bunu. Kendi iyiliklerinden yani. Böyle bi şeye biz müsaade eder miydik başta öğrensek?

-E ne oldu o zaman?

-Gardaş bu durum biraz daha devam edince bunlar Yusuf abiye görünmemek için parka bile çıkmaz oldular. Hamdi'nin dediğine göre vazgeçmek istemişler ama Yusuf abi korkutmuş bunları. Böyle olunca Yusuf abi bunların eve gidip gelmiş birkaç kez. Yasin'inkiler bi şey dememiş de Hamdi'nin babası işkillenmiş durumdan. Yusuf abi zaten mimli. Hamdi'yi sıkıştıınca durumu öğrenmiş. Neyse gardaş bi akşam parkta oturuyoruz Hamdi'nin babası geldi parka bağıra çağıra. Yusuf abiyi arıyor. O da şansına parktaydı o gün. Buna bi girişti zor aldık elinden. Durumu bilsek elinden almayı bırak üç beş de biz vuracaz ama bilmiyoruz tabi o zaman.

Merak duygusu telaşla beraber beni öyle bir hale getirmişti ki Celil'in 'gardaş' diye başlayıp verdiği gereksiz detaylara dayanamaz hale gelmiştim. Bu olay nereye gidecekti? Hamdi intihar mı etmişti acaba? Celil de anlattıkça kötü oluyordu. Başlarda yavaşça salladığı bacağı öyle bir hızlanmıştı ki sanki titriyordu. Dizine baktığımı görünce biraz yavaşlatmaya çalıştı ama durduramadı.

-Gardaşım bırak şimdi vurmayı falan. Ne oldu Hamdi'ye?

Celil biraz bekle der gibi eliyle 'bir dakika' işareti yaptı. Ceketinin sol tarafını biraz açıp başıyla iç cebini gösterdi:

-Gardaş benim şundan iki yudum almam lazım. Burda yanlış anlaşılmayım. Sen bekle hele, kapının önüne çıkıp geleyim hemen.

Cevap vermemi beklemeden kalktı iskemleden. Saate baktım. Gece üçe geliyordu. Neredeyse dört saattir oradaydık. Paltolu adama baktım sonra. Sanırım yaslandığı duvarda uyuyakalmış, hiç hareket etmiyordu. Kasadaki adam da tezgâhın arkasındaki süngerin üzerine uzanmış yatıyordu. Tezgâhın üstündeki çay kazanını görünce geldi aklıma. Çay söylemiştik, ne oldu onlar?

-Gardaşım kusura bakma, bağımlısı falan değilim ama çok konuştuk ağzım kurudu.

Kapıdan girip de iskemleye doğru giderken ayakta söylemişti bunu. Aynı iskemleye oturdu sonra. Dizlerinin ikisi de kımıldamıyordu artık.

-Yapma be Celil. Dizin titriyordu içmeden önce.

-Yok yok cidden diyom bak. İstesem bırakırım da arada iyi geliyor strese, bizim iş gürültülü biraz. Neyse Hamdi diyorduk boşver şimdi beni. Gardaş o gece babası Yusuf abiyi benzetince sonra da Hamdi'yi pataklamış. Öyle böyle değil ama. Evden de kovmuş bunu. O gece olmuş işte olan. Hamdi bizden utancından parka da gelemeyince Kutalmış'ın oraya gitmiş. Terk edilmiş gecekondu vardı ya hani, oraya. Orda atmış gardaş haplardan bi tanesini. Millete satmaya çalışırken tüm sıkıntılarını unutursun, cennette uçar gibi olursun falan diyormuş bu. Milleti ikna edememiş bu laflarla ama kendini ikna etmiş. Sonra niye yaptığını sorduğumda ilk attığı anı anlattı, yeminle onun sonraki halini görmesem bi tane de ben atardım. Neyse ertesi gün gecekonduların içinde uyurken bulduk bunu. Uyurken dediğim sızmış kalmış işte kenara. Bi de afedersin altına kaçırmış biraz.

İstemsizce yüzümü ekşittim üzümlere. Hamdi'yi en son çocukken gördüğümünden, çocuk haliyle hayal ettim o durumunu. Devam etti:

-Gardaş o günden sonra Hamdi ne o beladan kurtulabildi ne de o gecekondu. Babası almadı daha eve. Allah var çok uğraştım düzelsin diye ama olmadı. Babasıyla da konuştum ama adam Hamdi'nin hap atmaya başladığını duyunca iyice sildi bunu. Sonra Hamdi'yi kurtarmaya çalıştık haptan onu da beceremedik. Gardaş öyle bi şey ki çocuk hapi attıktan sonra yarım saat yok, rüya aleminde

sanki. Sonra bi uyanıyo sağa sola kusuyo, başı ağrıyo, ağlama krizine giriyor falan, rezalet yani. İşte o zaman kendi de diyordu beni kurtarın bu beladan diye. İlk zamanlar kendisi böyle deyince ben her şey düzelecek sandım. Ama aradan biraz zaman geçince tekrar hap aramaya başlıyordu. Hap aramaya başladığı zaman öyle bir hale geliyodu ki bizi bile görmüyodu gözü.

Aradan biraz zaman geçince bu hırsızlığa falan başladı. Hem tek başına viranede yaşıyor hem hapa para arıyor, e bi yerden para gelmesi lazım. Ondan sonra baktık düzeleceği yok biz de kestik iletişimi. Zaten çok sürmedi biraz zaman geçince ölü bulmuşlar o evde. Uyuşturucu komasına girmiş. Yanında kimse olmayınca hastaneye falan da gidememiş, ölmüş orda. Çocukluktan sonra ilk defa Hamdi için ağladım gardaş, ama Allah var çok uğraştım düzelmesi için. Yapacak bi şey yok, kader böyleymiş.

Gözümünden birkaç damla yaş damladı, elime düşünce fark ettim. Çocukluğumu beraber geçirdiğim Celil ile şu an çok farklı dünyalara ait olsak bile ben de mahallelen çıktuktan sonra ilk defa Hamdi için ağlamıştım. Uzun sürmedi ama, kısa bir sessizliğin ardından tekrar Celil'e döndüm:

-Yasin'e ne oldu peki? Onun içeri girmesi de mi bunla alakalı?

-Bırak şu şerefsizi hep onun başının altından çıktı zaten bunlar. Hamdi'nin başına gelenlere rağmen devam etmiş bu o işe. Hamdi'ye malı veren oymuş. Polis Hamdi'nin ölümünü araştırırken aldı bunu içeri. Ondan sonra öğrendik biz de.

Celil anlatmayı bitirdikten sonra çok konuşmadık. Ben sormaya devam etmeyince o da anlatmaya devam etmedi. Boşluğa doğru dalmış, konuştuklarımızı düşünüyordum. Celil telefonundan saati gösterip artık kalkalım deyince masadaki bardağın altına on lira sıkıştırdım ve dükkândan çıktık. Celil ile ayrılmadan sarıldık bir kez daha.

-Gardaşım canımız sıkıldı gece gece ama yapacak bi şey yok, durum böyle. Çok iyi oldu karşılaşmamız ama ters vakte denk geldi. Geniş bi zamanda tekrar görüşelim, hatta mahallede buluşalım, dedi. Zoraki gülümseyerek onayladım. Telefon numaralarımızı alıp ayrıldık.

Ellerim cebimde, kaldırım taşlarını seyrederek bir müddet yürüdüm. Nereye yürüdüğüm hakkında bir fikrim yoktu. Daha doğrusu yürüdüğümün bile farkında değildim. İçinde olduğum durum saf bir üzüntü değildi. Gam yahut keder de çekmiyordum. Sanırım o anki duygularım o zamana kadar bir başkası tarafından hissedilmediğinden bir tarifi de yoktu. Yasin'i uyuşturucu sattığı için tutuklamışlardı, o

tamam. Peki Hamdi'nin babası oğlunu öldürmekten sorumlu tutulmayacak mıydı? Birinin gidip mahallenin büyüklerini hizaya çekmesi gerekmiyor muydu? Hizaya çekip de bu çocuklara siz hiç mi doğrudan yanlıştan bahsetmediniz demeyecek miydi? Banka hesaplarında binlerce lira biriktiren adamlardan sorulmayacak mıydı açlıktan hırsızlık yapan, çaresizce uyuşturucudan medet uman çocukların hesabını? Karakola gidip ben Hamdi'nin en yakın arkadaşıydım fakat başına gelenleri yeni öğrendim desem ne ceza vereceklerdi bana?

Yürüdüğüm karanlık sokaklar yavaş yavaş aydınlanmaya başladı. Kafamı kaldırdığımda Hacı Bayram Camii'nin minaresini gördüm. Şuursuzca attığım adımlar buraya çıkarmıştı beni. Cami ışıklarının aydınlattığı avluya yaklaşırken müezzinin sesi yankılandı semada. Yol boyu düşündüğüm tüm sorular bir bir cevaplanmaya başladı. Evet dedim, Hamdi de suçlu Yasin de. Tıpkı hepimiz gibi...

Şehrin Elleri

Esra Kahya

AŞTİ’den çıkınca “Eskişehir Yolu” dolmuşlarına bineceksin diye sıkı sıkı tembih etmişti babam. Binmeden önce şoföre muhakkak sor:

“Balgat Yurdu’ndan geçer mi?”

...

Dolmuş Balgat Yurdu’ndan geçerdi de ben Başkent’ten geçer miydim?

Geçmeyecektim. Yıllar sonra bile ne vakit Ankara bahsi duysam yüreğim cız edecek, bu cızırtının hangi anıdan geldiğini kestirebilmek için bulunduğum zamandan birkaç dakikalığına sıyrılıp yüzüme vuran Başkent ayazında geçmişi ayıklayacaktım. Ve biri hep daha ağır basacaktı...

Evleri de insanları gibi birbirine yaslanmış bir kasabadan elimde valizle uğurlandığımda arkamda bıraktığım insanları da valize koyabilmeyi, hiç olmazsa annemden bir parça alabilmeyi dilemiştim. Oysa valizim işe yaramayan bir sürü kıyafet eskiyiyle, yıkanıp ütülenmiş yapışkan bir yokluk hâli ile tıka basa doluydu. Gariban ne taşırdı ki ilden ile? Eskiler, eskimişler, eskitilmişler; her şeyden yok kadar...

İşte bu ilk yalnız kalışında adımlarım ağır aksak, yüreğim parça pinçikti. Bu paralanmış ruh ile gitmekten cayacak oldum ama çocuğu okumayı söktü diye şeker dağıtan insanların mahallesinde üniversite kazanmak bayramdı, gururla da kutlanmıştı günler boyunca. Bu gurur koca şehirde karın doyurmadığı gibi içimde biriken korkuyu bastırmaya da yetmiyordu. Heyecanımın yerini kötücül düşünceler alırken Karadeniz’den İç Anadolu’ya seyreden yolun hiç de coğrafya kitaplarında anlatıldığı gibi olmadığını fark ettim. Kitaplarda gurbetin yakıcı tesirinden bahsedilmiyordu ya da otobüsün camına kafasını yaslamış bir kızın zihnindeki kalabalığı resmetmiyordu

hiçbir kitap. Otobüs ilerliyordu ve ben geri geri gidiyordum. Ormandan bozkıra, çoğuldan kalabalık bir tekile, benden dibe...

Yolculuğum Balgat Yurdu D Blok ikinci katta, sağdan en son odada son buldu. Sekiz kişilik odada, sekiz farklı şehirden sekiz yüz farklı insan vardı. Kimse bana benzemiyordu. Kimsenin hikayesi birbirine eş değildi ama özlemek aynıydı. Yurdun yedi bölgesinde de aynı ağlamak ile özlüyordu işte insan. Hele güneş elini eteğini çekip de Başkent'in caddelerindeki insan kalabalığı evlerine çekildi mi daha çok vururdu adı batası özlem, bir yurt odasında, dört ranza arasında. Öyle zamanlarda çekilecek perde, kurulacak sofraya, buyurgan bir anne sesine isyan eden homur homur bir baba sesi çekerdin insanın canı, saçma bir cümleye kardeşiyle beraber gülesi gelirdi. Ya da buzdolabını açmak, havluya sarınıp evin muhtelif yerlerinde gezinmek yere çıplak ayak basmak isterdi insan. Sonra bu istençler geçer giderdi bir şekilde. Özlem anlarında ben camdan bakardım geçsin diye, Ey koridora çıkıp yerde diz kırar, sigara yakardı. Dumanı koridor boyunca incecek bir çizgi olur "İçmeyin şu zıkkımı katlarda!" lafıyla yırtınan isyancıların kapı aralarına kadar varırdı. Biri kederinden ağlayıverecek diye aklım çıkardı. Ne vakit yanımda biri ağlasa içim sıra ayaklanırdı sustuklarım. İçerimdeki kimseler bağırsı çağırırsı ağlardı, gözümün kıyısına kalabalık yaşlar konardı. Ağlamak bana hep kaçınılmazdı. Başkentte en çok ve en güzel ağlamayı öğrendim ben. Demek ki dedim insan, hayallerini yaşarken yalnızdı. Bir tek kendi vardı, bir de eteklerine yapışan eller. Şehrin elleri... Baş-şehrin elleri...

Annem söylemişti. Ayazı pek çetin olur, diye. Sıkı giyinirim demiştim. Hem insan hayalini yaşarken üşür müydü hiç? Sıcak tutardı hayaller, umut ısıtan ve diriltiren bir şeydi içimizde. Bir eylül ikindisinde Balgat'tan Beşevler'e giden bir dolmuşta üşüyüp üşümediğimden ziyade karnımın açlığı ile cebimdeki paranın azlığına kafa yoruyor, hayallerime inen ilk keskin darbenin sarsıntısını görmezden gelmeye çalışıyordum. Zorla sığıldırıldığım dolmuşta "Arkaya doğru ilerleyelim." cümlesinin muhatabı olduğumu duyuruyordu omzuma dokunan kıllı bir el ve içerisi yoğun bir halde Ferdi kokuyordu, okul yolundaki Emmoğlu soruyordu "Ben de bu dağların nesine geldim?"

Yurttan okula kadar uzanan, o hiç bitmeyecek sandığım yoluna geldim belki de. Ya da o yolu giderken büyümeye, kafamı kaldırıp bakamadığım yüzlercesinden biri olmaya, ölüp ölüp tekrar doğmaya, ben olmaya geldim. Dolmuştan inerken soğuktan kızaran ellerimi incecek mont eskisinin cebine soktuğumda bunu düşünüyordum. Nesine geldim? Elimi cebime atınca kasete değdi parmaklarım. Gülümsedim. Tüm soruların, sorunların, bir de açlığımın canı cehenneme. Cebimde Düş Sokağı'nın son kaseti varken hüznle yürüyecek değildim ya Beşevler'den Eğitim'e giden yolu. Şimdilik sadece kaset vardı ama hayallerime bakılırsa günün birinde walkmenim

olacaktı ve ben tüm yol boyunca Düş Sokağı dinleyecektim. Kaset korsandı, inşallah bozuk çıkmazdı...

Cebimdeki Muratlar kasetin içindeki şeritlerin üzerinde tepiniyor, bağıra bağıra şarkı söylüyordu. Kimse duymasın diye cebimi ellerimle susturdum, şarkıyı içime dinlettim, defalarca:

“Zaman durdu

Bir gurbet olmuşken Ankara yüreğimde

Ellerim tutuldu sanki dudaklarım kendime kilitlendi

hoşça kal...”

...

Hoşça kalamadım. Denedim. Olmadı. Bir türlü olduramadım. Cebimde korsan bir kasetle yarı aç yarı tok okula gidip gelmeye çalıştıkça yollarım daha da uzadı. Başkent beni çekirdeğine çekti, çekti... Lanet olsun ki kimse sesimi duymadı. Parasızlıktan ilğimin kuruduğu bir gün Seda'dan otuzluk telefon kartını ödünç aldım. Söz, dedim çok konuşmayacağım. Hava öfkeliydi yine. Kuduruk Ankara sana inat yürüyeceğim diyerek yürüdüm. Yürümeyip ne yapacaksam, para mı vardı cebimde? Kızılay'a kadar gidip Yüksel'deki ankesörlüye attım kendimi. Dinden imandan çıkaran bir öfke ve lanet olası bir umutla evin numarasını tuşladım; sıfırüçyüzaltmışaltı... Evdekilerden birinin telefonu açmasını beklerken bacaklarım üşüyor, ellerim de titriyordu sanki. Sonra karşıdan cılız bir -alo- sesi geldi, ısınır gibi oldum. Kulübenin içi annem doldu, üzerinde kalınca bir yelek saçları da yağlanmış biraz. “Yavrum,” dedi. Kulübenin içi kuşlandı. “Nasıl?” dedi. İyiyim diyecek oldum, gerisin geri vaz geçtim. Param dedim, hiç yok anne. “Baban gönderecek. Biraz daha sabret. Birinden alacağı varmış, yüklü. Alsın hele hemen gönderecek.” Utandı da sanki bunları derken. Ezildi, yeleği küçüldü üzerinde, kalbini sıktı ilmekler. Yalan bile söyleyemezdi işte böyle, babamın kimseden alacağı olmaz anne, sadece vereceği olur. Ödenmedikçe biriken borçları olur, içinde hepimizin boğulduğu borç-lar... Git anne, dedim. Çık git kulübeden. Ağladığımı görme...

Annem gitti kulübeden, benden ve Ankara'dan. İçerde yapayalnız kaldım birden. Elimde benim olmayan otuzluk kart; cebimde korsan bir kaset ile birkaç günlük yemek fişi. Bir tanesiyle patates kızartması-çeyrek ekmek ya da ekmek arası tek sade almaya yeten, devletin yurt öğrencilerine torpili, küçük pembe fişler. Karnımı pek tabi bu ikisinden biriyle doyurabilirdim. Peki okul? Yürüyerek giderdim, çay içmezdim, suyu da musluktan? Hiç yoktan iyidir, derken kulübeden çıkmam gerektiğini hatırlattı Lewis ceketli yakışıklı bir çocuk. Ben ona hayran hayran bakarken içimde-

ki külkedisi debelendi. Haddini bil, sen bu baloya davetli değilsin!

Haklıydı. Ağlamadım. Kulübeden çıktım. Zihnim ile yüreğim yoğun dram altındayken ayaklarım kendi bildiğini yaptı ve Olgunlar’a götürdü beni. Haftanın birkaç günü geldiğim bu sokakta her şeyi unuttur, kendimi Karun kadar zengin hissederdim. Tezgahtaki bütün kitaplar benimmiş gibi gelirdi bana. Boş bulduğum bir tabureyi altıma çeker, saatlerce oturdum dükkân önlerinde. Alıcıymış gibi elime aldığım kitapların ayaküstü okuyucusu olduğumu tezgâh sahipleri de anlamış olacak pek ilişmezlerdi bana. İlk basımlar kıymetli olduğu için vermek istemezlerdi, onun dışında neye istersem dokunabilirdim. Çoğunlukla bir şiir kitabı alırdım tezgâhtan. Ortam şiire müsait olduğundan, bir de vakit darlığından. Orada çok oyalanırdım da üşürsem taban topuk Karanfil’e gider Dost’a uğrardım. Biraz ısınıp birkaç mısra da orada ezber edince şiiri tam eder, kendim de râm olurdum, şehirlerin başına.

O gün de evimsediğim mekâna gittim. Ayaklarımca götürüldüm daha doğrusu. Yüksel’den Olgunlar’a gidene kadar babamın beni uzun bir süre aramayacağını, yurttan okula yürümek zorunda kalacağımı, içime işleyen soğuğu, Sim’in yepyeni botlarını, odadakilerden walkmen ödünç alıp şu kaseti denemeyi, âşık olayazdığım kara çocuğu ve bir türlü aklımın almadığı Osmanlıcayı düşündüm. Hepsisi de canımı sıkırtırdı ama en çok da babam. Misal, karşımdaki Batı Sineması’na gidebilir, bir romantik komedi ile o kara çocuğu düşleyebilirdim o an. Ama param yoktu. Hiç yoktu. Olmadı da. Babamda da yoktu. Sahi niye yoktu? Babaların ondanı olurdu, olmalıydı...

Köşedeki büfeden yükselen kumru kokusunu alınca Olgunlara geldiğimi anladım. Zihnimdeki buhran artıkları sakatat kokusuyla dağıldı gitti. Abla gel, dedi büfedeki denyo. “Bir tane ye bak, İzmir’e gitmeden İzmir’i yaşarsın.” Cevap vermedim. Kendini bir şey zannedenlere has bir kibirle gözlerimi devirip geçtim önünden. Haspam demiştir içinden, hele havalara bak...

Kızılay girişinde durdum. Tunalı’dan Seyran’a kadar her yer kitaptı sanki, gözlerimin görebildiği cümle kitabı sevdim, kokularını nefesledim. Büyümeyi unutmuş bir simitçi çamurlu ayaklarımın dibinde durdu. Sıcacık, dedi. Ne güzel kelime dedim. Isıtıcı bir kelime. Çok açtım, elindeki simidi aldım. Utanmasam takasa girecektim simitçiyle. Sana sıcak bir Madak kitabı versem, sen de bana sıcak üç simit daha versen... Utandım. Çantamdaki sayılı kuruşlardan birini şu muazzam zevk için feda ettim. Çay da alsam altın vuruş olacaktı. Alamadım. Simitçi parasını alıp yoluna gidince ayazı kesen bir kuytu arandım. Son Yaprak gözüme ilişti. Tentenin altında iki boş tabure vardı, pekâlâ birine oturabilirdim. Tezgâhın arkasında yaşlı bir adam plakları karıştırıyor, yaylının ucuna koyacağı plağı seçmeye çalışıyordu. Duyulma-

sını istemediğim bir sesle sırf demiş olmanın vicdani rahatlığını hissedebilmek için “Merhaba” dedim. “Oturabilir miyim?” Yanıt gelmedi elbette. Yüzlerce plağın arasında yaşlı bir adam kim bilir hangi anısını kurtlandıracak şarkıyı arıyordu. Varsın arasındı.

Taburelerden birini çektim. Yüzüm yaşlı adama, sırtım sokağa dönük bir halde hâlâ sıcacık olan meşhur Ankara simidini gevelemeye başladım. Az az yiyordum, tadını çıkara çıkara. Güzel olan her şeyin bir gün biteceğini bildiğimden mütevellit bitme anını ötelemekte bir beis görmüyordum. Dükkânın bütün duvarları afişlerle kaplıydı. Tezgahtaki üç beş anatomi kitabını saymazsak bu dükkân plak cenneti gibiydi. Bir gramofonum olsa diye hayal kuracak oldum. Daha walkmeni bile olmayan biri için fazla ütöpik oldu, vazgeçtim. Karşımdaki bir afişe takıldı gözlerim. Selda Bağcan kafasını uzatmış bana bakıyordu. Ne kadar da gençmiş. Her insanın bir zamanlar genç olabileceğini sıklıkla unuttur, her idrak anında da mucizevi bir keşif yapmış gibi sevinirdim. Yine öyle oldu. Genç Selda’ya sevindim. Simidimi paylaşmak istedim. “Mümkünsüz,” dedi. “Afişin üzerindeki yazıyı okusana.”

Okudum. *Adaletin Bu Mu Dünya* albümü, kırmızı zeminde kalın puntolu sarı bir yazı. “Hiç derdim yokmuş gibi yepyeni bir soru ile gark olmamı bekleme benden Selda,” dedim. Kafamı ayaklarımın ucuna indirdim. Eskimiş, çakma ve çirkin botlarımı görünce gayriihtiyari gülümsedim. İnşallah ileride bunların hepsi bir anı olur, ben yeni botlar da giyerim tesellisinde züğünde yakışır bir edayla anın tadını çıkarmak için ayaklarımın ucundaki tabureyi çektim. Niyetim bu köhne plak-haneye iyiden iyiye yerleşmek ve kucağında sıkı sıkı tuttuğum içi boşluklarla dolu çantamı üzerine koymaktı.

Tabureyi çekince olmayacak bir şey oldu. Allah tarafından müjdelendim, kutsandım, ödüllendirildim. Taburenin üzerinde gıcır gıcır bir Sony duruyordu. Kafadan kulaklıklılı, gri, üç düğmeli bir walkmen...Düşte aradığım taburenin üzerinde öylece duruyordu. İçimdeki şeytan gönendi, kafasını kaldırıp Selda’ya gülümsedi. “Adaletin bu işte dünya,” dedi. Sus dedim şeytanım, duyacaklar. Hem olmaz. Hırsızlık bu!

“Adam zil gibi yaşlı görmüyor musun? Hem aylardır hayalini kurmadın mı? Yollar boyunca Düş Sokağı dinleyecek olan sen değil miydin? Babandan umudu kes. Sana harçlık bile gönderemezken walkmen parasını ne ile biriktireceksin? Hadi durma al şunu. At çantana ve arkana bile bakmadan git buradan. Bak hem Allah da bunu istedi. Bunu sana o gönderdi. Düşünme, al, git...”

Ama yapamam, diyecek oldum. Elimi tuttu. Walkmeni taburenin üzerinden aldı, çantama attı. O bunları yaparken ben yaşlı adamı gözetliyordum. Nihayet plağını

seçmiş, yaylının başına geçmişti. Şeytan, “Tamam,” dedi. “Kalk yerinden ve geldiğin yolun aksine devam et. Sadece yürü, hiçbir şey düşünme.”

Kalktım, yürüdüm. Kolumun altındaki çantada avaz avaz bağırان Düş Sokağı ilk kez keyif değil acı veriyordu. Nefesim kesilecek gibi oldu. Yolun sonundaki banka oturup soluklanmak istedim. Saçları mor, kendi simsiyah bir kız vardı bankta. Kaşlarından, burnundan, kulaklarından gümüş halkalar sallanıyordu. Doğar doğmaz siyah bir kundağa sarılmış, ağzına siyah bir meme dayanmış gibi simsiyah bir kızdı. Elindeki sigarayı hiç acelesi yokmuşçasına ölgün bir tavırla ciğerlerine indirirken sordum. “Sigaran var mı?” Konuşmaya gerek duymadı. Kalın tabanlı rugan postasının bileğine uzandı eli. Bir Samsun 216 çıkardı çorabının boğazından. Şaşkınlıkla baktım yüzüne. “Ne, Camel falan mı bekliyordun? Öğrenciyiz kızım. İşine gelirse.” dedi. İşime geldi. 216’yı ağzıma dayayıp yakması için kafamı ona doğru eğdiğimde söyleniyordu. “Hem sigara iç hem de kepçeyi yanında taşıma. Hayat böyle yancılara güzel. İyi valla...”

Duydum ama işitmedim sözlerini. Çünkü o an acemice çektiğim dumanla içimdeki şeytanı boğmaya çalışıyordum. Susmadı, susturamadım. Bu walkmenim benim olduğuna inandırdı beni. Üstümden başımdan ve dahi yaşamımdan ilik ilik akan şu dramı ben mi seçmiştim? Herkesin herkesten bir şeyler çaldığı şu dünyada bir walkmen çalmıştım, çok muydu?

Sigarayı yere atıp tüm hıncımı ondan alırcasına ezdim ayaklarımın altında. Yanımdaki siyah kız söylendi. Piç etmişim sigarasını, içmeyi bilmiyorsam içmeyecekmişim. İşime bakacakmışım...

Baktım. İşim neydi sahi? Ağlayarak yurda kadar yürüdüm. Çantam yanıyordu. Dumanı genzime, yüreğime, şimdime, yaşanmamış günlerime bile doluyordu. Doğmamış çocuklarım annem hırsız diye ağlarken sevdiğim adam bir gece uykumda beni boğazlıyordu hırsız olduğum için. Bir yandan da halaylar çekiliyordu içimde. Şeytanın elinde bir mendil, halay başı olmuş. “Tey tey,” diyordu. Walkmenim var. Çalınsın bundan gayrı cebimdeki kaset. Yolda, okulda, yurttan... Nerede istersem çalınsın...

O gece uykuların en dipsizine uyudum. Yurda gittiğimde hava kararmıştı. Elim ayağım buzdan az halliceydi. “İyi misin,” dedi Seda. “İyiyim,” dedim, kartını uzattım. Çantamı hiç açmadan dolabıma kilitledim. Yemekhaneye gidip ekmek arası tek sade aldım. İlk lokmada midem bulandı. Masanın üzerine bıraktığım gibi ayaklandım, kızlar Asmalı’yı izliyordu. Kal dediler. Kalamam ben çok hırsızım demedim. Başım dedim. Ağrıyor.

Odaya çıktım. Gün geceye varana, gece sabahı bulana, insanlar sokağa akana de-
ğin zor durdum. Sabah kimse uyanmadan çantamı kaptdığım gibi yola düştüm. Ner-
den baksan bir saat yürürüm dedim. Sonra Olgunlar kalabalıklaşmaya başlayınca
giderim plak-haneye. Aldığım gibi bırakırım walkmeni. Şeytan sövdü. “Senden bir
şey olmaz,” dedi. “Hiçbir şey olmasa insan olur,” dedim. Söylenmeye devam etti.
Duymadım, duymak istemedim. Cebimdeki kaseti avuçladım. Muratlar sadece içi-
min duyacağı bir şarkıya başlamıştı bile. Gayret et!

Böylesi daha iyi.

Bitmeyecek sandığım bir yolu yürüdüm. Çantamda benim olmayan gıcır gıcır bir
Sony ile yürüdüm. Şehrin elleri bu kez eteğimden değil elimden tutmuştu. Daha az
üşüdüm sanki, daha az üzıldüm. Biraz da güçlü müydüm ne? Ha gayret!

Olgunlar’a vardığımda şehrin telaşı başlamıştı. Kumrucu denyo ile göz göze gel-
mekten kaçındım. Tanıyıverecek sandım. Dünkü havamdan eser yoktu. Dün sadece
garibandım. Ama bugün çok hırsızdım. Çok. Birkaç dakika sonra çantamdaki ağır-
lıktan kurtulup sicilimi temizleyecek olmanın teselliyle Son Yaprak’a kadar yürü-
düm. Cezasının bitmesine birkaç adım kalmış hücre mahkûmu gibi hevesli ve bitik
bir durumda o yaşlı amca ile göz göze geldim. Gözleri ne güzeldi. Sıcacık. Simit gibi.
Utandım. Onun tezgahının altındaki tabureden walkmen çalmış olmaktan duyduğum
hicapla yaşlı amcanın karşısında dururken en az onun kadar yaşlandım. Nefesim
yetmez gibi oldu. Sıcak gözlü amca gülümsedi. Elinde titreyen bir çay bardağı vardı.
Hiçbir şey söylemeden çayı uzattı bana. Tabureyi gösterdi. Kafası kendiliğinden sal-
landı, otur demek istediğini anladım. Bir önceki gün oturduğum tabureye, bir önceki
günden bambaşka hislerle oturdum. Amca yine gülümsedi. Sırtını dönüp içeri girdi.
Bir piknik tüpünün başında çaydanlığı tutmaya çalışırken gördüğüm titrek eller bir
anda dönüp boğazıma yapışacak sandım. Elimdeki çayı tezgâhın kenarına, plakların
üzerine koydum. Çayın dumanı içimdeki yangını bastırıyordu şükür. Ve amca duy-
muyordu, konuşmıyordu. Buna daha da şükür. “Hırsızlık yaptın, tek şahidin sağır
ve dilsiz bir yaşlı bunak. Şanslısın, aslında hırsız bile değilsin. Bırakma onu yerine,
çayını iç sonra da şarkını dinleye dinleye git,” dedi şeytanım.

“Sus,” dedim. “Ebediyete kadar sus”. Çantamı açtım. Kafadan kulaklı walkme-
ni yerine, taburenin üzerine bıraktım. Yaşlı amca hâlâ çay doldurmaya çalışıyordu.
Ayağa kalktım. Plakların üzerindeki bardağı alıp ateşten sıcak çayı bir dikişte içtim.
Kendime cezaydı bu. İçimin soyut yangınına somut bir yangın cezası. “Beter ol,”
dedim acıyla kıvranan şeytana. “Boş ol. Benim değilsin!”

Elimdeki boş bardakla dükkâna girdim. Yayınlının ucunda Selda dönüp duruyor;

yaşlı amca zapt edemediği elleri ile kendini yakmadan çay doldurmaya çalışıyordu. Yanında durdum. Gözleri yine gözlerime dokundu, ne güzeldi. Sıcacık. Simit gibi. Çaydanlığı işaret ettim. Masanın üzerine bıraktı. Eli yanmıştı. İkimize de birer çay doldurdum, benim elim de yandı. Gülümsedi. Göz ucuyla simitleri gösterdi. Sağ elinin parmaklarını birleştirip kafasını sağa sola salladı. “Evet mis gibi,” dedim. Sıcacık...

Çay, simit ve yaşlı amca sıcacıktı. İçimde hep böyle güzel kalsınlar istedim; oraya bir daha gitmeye yüzüm tutmadı. Gömüp attım sandığımı, boşadığım şeytanımın mezarı orada, o iki tabure arasındaydı. Bir kez daha gidersem şehrin ellerini elimden çekip de kendisi tutuverecek sandım. Korkumdan ve hicabımdan bir daha hiç Olgunlar’a gitmedim.

Benim hiç walkmenim olmadı. Yaşadıklarımın diyetini böyle ödemeyi seçtim. Cebimdeki kaseti de hiç dinleyemedim. Kaset korsandı ve işte bozuk çıkmıştı.

Olgunlardan kalma bir mısra hâlâ sallanır durur yüreğimin anı tezgahlarına çıkan o dik yokuşunda

** El, ayak buz kesmiş, yürek cehennem*

Ümit, öfkeli ve mahzun

Ümit, sapına kadar namuslu

(Ahmet Arif, Karanfil Sokağı)

Unutulmayan

Sibel Durak

Buluşacağız seninle bir gün Ulus'ta. Günlerden bir salı. Bahar ayı, akşamüzeri... O gün sen her gün olduğu gibi aynı çarşının içindesin. Görmesen de biliyorsun Ulus bildiğin Ulus. Meydan kahvehane misali. Amelesi, emeklisi, işsizi etrafı mı izliyor, dertlerini mi düşünüyor bilinmez halleriyle oturmuş duvar üstüne, bakıyor bir yerlere. Caddenin iki yanında yüklenmiş sırtına insanları kaldırımlar. Deri kemer, çakmak taşı, yara bandı, kaçak tütün tablaları ve dükkanlar arasından dip dibe yürüyorlar. Duymasan da biliyorsun havada kanat kanat güvercin sesi. Ulus, seslerin harman yeri. Her biri ayrı tondan. Handa, halde, sokakta... Takılıyor geçenlerin peşine “bi lira, bi lira, bi lira”, “her eve lazım, al dene bak” çağrıları.

Camdan bir adam seçiyor gözlerin. Karton kutunun içinde limonları. Tedirgin bir kadın geciken otobüsü bekliyor. Bir kedi yalanıyor dönercinin önünde. Akşam saati, yemek vakti... Hafta sonu düğünü var az önce çarşıya giren adamın. Limoncunun derdi limonlar. Caddenin uğultusuna karışıyor “üçü bi lira” bağırışı. Molası yok sokağın. Hep meşgul orada çalışan. Hem patron hem işçi onlar. Sen tezgâhtarsın bir tuhafiyede. Düğme, çıtçı, agra, fermuar... Çıkar, topla... Yün, ip, tığ, şiş... Göster, topla... Hanım teyzelere laf yetiştirmeye geçiyor günlerin. Günleri sayıyorsun, az kaldı gitmeye. Gözün saatte. Dakikaları sayıyorsun az kaldı mesai bitimine. Akrep altıda yelkovan üçte. Dirseğin cam tezgahı, yüzün avucunda dalmışsın bir hülyaya son on beş dakika...

Günlerden yine Salı. O gün beklemiyorsun beni. Düşünüyorsun bazen biliyorum ama o gün getirmiyorsun aklına. Senin için her zamanki gibi bir gün çünkü. Farkı olmadığı için ayırt etmen zor bugününü dününden, dününü bir öncesinden... Ölüm, doğum, düğün, bayram yok ise gündemde senin için hep aynı yöne akıyor saatler, aynı hiçliğe yol alıyor günler.

Yenişehir'in adı az anılır sokağında tatlı bir esinti. Saat sabah sekiz. Görüyorum seni olduğum yerden. Aynı ağacın altındasın. Karşındaki boş sandalye ile aranda duruyor iki merdivenli, altın renkli boya sandığın. Sırtını dönerek oturuyorsun kaymakamlığa. Kulağında okul çocuğu çığlığı, havada leblebi kokusu. Boyanı, fırçanı çıkarırken sandığın içinden dükkânlardan dışarı taşıyor tabelalar, faraşlara süpürülüyor tozlar, şişlere geçiriliyor etler. Sanayin, bu sokak. Fabrikalardaki dev makinaların akra-bası, önündeki sandığın. Başlar birazdan tıkr tıkr işlemeye. Bekliyorsun. Daireye gitmeden önce şube müdürleri ya da gelir memurlar. Bekleme bugün onları. Bugün ben geleceğim üç saat sonra yanına.

Geldin yine buraya. Bir izin günü, sabah vakti. Raya değil yola bakıyor bu sefer gözlerin. Stadyumun önüne dizilmiş otobüsler. Adana, Merzifon, Uşak'tan... Ekime gelmiş bahar. Geldin dostları karşılamaya. Ulus'tan, Tandoğan'dan, ana caddeden, ara yoldan akın akın insanlar... Yürüyorlar gara doğru. Elde flama dilde slogan... Susup dinliyor güvercinler çınlayan cumartesi sabahını.

Gar önünde şenlik havası. Gecedan uykusuz gözler, unutuyor yorgunluğu. Uzun yol sohbetini bölüyor kavuşmalar. Araya karışıyor tanışmalar. Mor bir türkünün etrafında çiziliyor çember. Kucaklaşmaların içinde görüyorum seni. Bulmuşsun kadim dostları. Nerden baksan yirmi yılı bir kareye sığdırmanın uğraşısındasın. Bir tekinsiz soru olarak bile gelmiyorum aklına. Sanıyorsun ki uzağım. Oysa içindeyim kalabalığın. Geliyorum bir değil iki kez, üç saniye arayla.

Seni bekliyorum, ayların kisası, günlerin karası bir günde. En civcivli saatinde trafiğin, ağır aksak ritimle ilerlerken yolda, düşündüğün ben değilim. Hazır değilsin karşılaşmaya. İhtimal dahilinde bile değilim. Başını dayamışsın cama. Gözün her sabah ve akşam geçtiğin bir ihtişam, bir başkalık, bir renk olmayan yolda.

Kehribar boncuklara benziyor. Bir ipe dizilmiş ıslıl ıslıl kehribar boncuklar. Yüksekten böyle görünüyor, akşam karanlığında farların parlayan sarısı. İş dönüşü. Sen yorgun, güvercinler yorgun. Olsun, bekliyorum. Görüyorum, yaklaşıyorsun yavaş yavaş. İnönü Bulvarını Dikmen Caddesine bağlayan noktada, altı buçuğu bir geçce yanı başındayım.

O gün günlerden Pazar. Durakta bekliyorsun. Kim bilir kaç kez yola çıktın bu duraktan. Bu yüzden geçmiyorum aklının ucundan. Olağan bir gün senin için. Olağan bir gün herkes için. Arkadaki parkta havuzun başında atlaya oynaya dans eden suyu

izlemekten sıkılmış insanlar. Uçmaya gönlü yok heykele konmuş güvercinlerin. Son nergisleri satmanın derdinde seyyar çiçekçi. Son simitleri bitirmenin derdinde simitçi. Açık üç beş dükkân, kepenkleri indirmenin acelesinde. Sokaklardan yayılıyor sessiz bir gidin ihtarı.

Görüyorum seni olduğum yerden. Kalabalıksınız. Sevgililer var yanında, küçük çocuklar... Anneler var, babalar var, kızlar, oğullar var. GOP, Dikmen, Oran, Ayrançlı... Aynı duraktan binip çıkacaksınız aynı yola tam yediye çeyrek kala.

Sen değilsen de ben hazırım buluşmaya. Çıktım yola geliyorum. Dur olduğun yerde! Bir ağaç altında, bir dükkânda, bir durakta, bir serviste oturduğün koltukta ya da durmuşken halaya. Geliyorum... Duyuyor musun sesimi titretirken camları? Geliyorum... Göğes ererken kara dumanlar. Görüyor musun yerlerde dökülen yapraklar ve kırık kuş kanatları... Geliyorum, küçük ayrıntılarda gizli bir hikaye yazdırmak için ardından. Bir adın vardı senin. Sen Ozan'dın, sen Mustafa'ydın, sen Dürdane'ydin, sen Gülşen, sen Bilgen'din. Unut artık ismini. Kalmaz isimler akılda. Sen Tuncay, sen Elif, sen Figen, sen Filiz değilsin. Sen Anafartalar, sen Kumrular, sen Merasim, sen Güvenpark, sen Ankara Garı'sın bundan sonra.

Yeşil Kapı

Mehmet Oral

Aralıkta, evle sokak arası dünyamda, yalnızca kendine yanan arızalı sokak lambaları gibi çevreme rahatsızlık vererek gece gündüz yanıp yanıp sönüyordum. Takvimlerin duvarlarda asılı durduğu yıllardı. Evimizin paslı demir kapısını ardından hızlıca çekerek dışarı çıktım, sırtımda çanta, üstümde kalın giysilerle. Kendime sözüm vardı. Taksiye bindiğim anda sıyrılacaktım ev kızı hâllerimden. Taksiye binerken bir kez daha “Emin misin?” diye sordum kendime, “Kız başına olacak şey mi?” “Olacak!” dedim, “Başka çaresi yok.”

Otogar kalabalık, otobüs biletim elimde. Duvarda asılı saatin akrebi ona yaklaşıyor. Tahminen elli altmış yaşlarında bir adam, tedbirli ama yine de tedirgin, valizini iki bacağının arasına sıkıştırmış. O ana kadar ben de tedirgindim ama adamı görünce rahatladım. Yolcuların çoğunda telaş, koşturmaca. Bir evi otobüs bagajına taşıyorlar sandım. Yorgan, döşek, bantlanmış karton koliler, bidonlarda peynir, salça, pekmez... “Bitmedi mi?” diyor muavin. Bitmiyor. Şalvar giymiş iki kadın, koca çuvalı sürüyerek bagaja yaklaştııyor. Muavin öfkeli, bağırған, tahammülsüz. Ter içinde istiflediği ağır yüklerle cebelleşiyor. Öğrenci olduğu her hâlden belli genç bir kız babasına sarılmış, ağladı ağlayacak. Ben de genç bir kızdım ve ağlama safhasını evde bırakmıştım.

Parmağımdaki nişan yüzüğüne baktım. Kimine göre bir masal kapısının anahtar deliğidir yüzük, Alis’in harikalar diyarına açılır; kimine göre kelepçenin minyatürüdür, esaret onunla başlar. Benim için ne anlama geldiğini anneme sormak gerek. Adı talih olup iyi şans getirdiğine inanılan, uyduruktan hayali bir kuşun bukağısı gibi konu komşu akrabaya her fırsatta yüzüğümü gösteriyordu çünkü.

Altı yıl önce görücü usulü beni istemeye gelmişlerdi, yirmi yaşında. Damat adayım bir fotoğraftı! Ismarlama gelin adayları için rötuşlanıp göz boyayan göstermelik bir fotoğraf. Fotoğraftaki züppe kılıklı sağ bacağını öne uzatmış, ayakta, kasılmış, kendini beğenenlere özgü poz vermişti. Fotoğrafi, elden ele dolaştırarak övgülerle orta sehpayı bıraktılar. Almanya'ya gideceğimi söylediklerinde fotoğrafa alıcı gözle utana sıkıla baktım. Annelerimiz kendi aralarında anlaşmışlardı. Sanki ben değil de annem evleniyordu, hanemize talih kuşu konmuş sevinciyle ağzı kulaklarında. Konuklar çokbilmiş, kibirli, köşe bucağı didikleyen, kusur arayan bakışlarını üstüme dikmişler. Gösterişli kıyafetleriyle ukala ciddiyetlerine bürünmüşler. Damat adayımın ismi Hayri. Pek hayra alamet olmayan damatsız nişanlanmanın acayıplığı dışında ismin ne önemi vardı ki. Hangi isim verildiği kişiye karakter katma değeri ya da garantisi sunar?

Bize oğullarının rızasıyla geldiklerini söylediler. Onların tespitiyle Avrupa'da düzgün, ahlaklı, namuslu, dini bütün kız yokmuş. Kızınız Almanya'da varlık içinde yaşayacak, içiniz rahat olsun, dediler. Nedense televizyonda gördüğüm Avrupa görüntüleri zihnime hücum etti o anda. Tozpembe hayallerin ablukasında, neden olmasın havalarındaydım. Tepsideki fincanlar sakarlığımdan nasibini aldı, köpüklü kahveler tabaklarına döküldü. “Çekinme kızım, heyecana lüzum yok,” Hayri'nin annesiydi bunu söyleyen. “İyi bari oldu olacak şimdiden anneciğim diyeyim de olup bitsin,” diyemedim ya içimde ukdedir. Şokun etkisiyle, parmağıma nişan yüzüğünü taktılar. Büyümüşüm de evlenecek yaşa mı gelmişim ben? Ertesi gün utancımın, ağabeyimin yüzüne bakamadım. Mahcup, çekingen, çocuk gibi.

Yıllar sonra Hayri'nin gıyabında gerçekleşen bu nişandan haberi olmadığını öğrendik. Ama sorun yokmuş, annesi kızı beğenmişse o da beğenirmiş falan filan. Sonuçta mutaassıp bir ailenin kızı olarak düşünülmüş, beğenilmiştim. Beğenilmek ya da istenilmek! Bu sözcükler ne kadar da önemli bir yer kaplıyordu kendini sevmeyi ihmal eden insanda. Beğenilmek, beğenene gizlice hayranlık duymaya neden olurken istenilmek, beğenilen için değerlisin algısı yaratıyordu. Tam da bu algının kısılcasına kaptırmıştım kendimi.

Hayri, Türkiye'ye resmî nikâh için iş yerinden izin alarak üç günlüğüne annesiyle birlikte gelmişti. Tıknazdı, göbeği kasıklarına binmişti. Tombul yanaklı, etli dudaklıydı. Konuşmamız hâl hatır sormaktan öteye geçmedi. Annem beni mutfağa çekip azarladı. “Aptal kızım benim. Kafanı kullan. Güzelden kırk günde bıkılır, derler. Kendini ne sanıyorsun? Bundan iyisi mi seni bulacak? Çocuğa biraz cilve yap. Senin için ta Almanyalardan kalkıp gelmiş...” Bir an Hayri'nin sevimli olduğuna kendimi ikna etmek istedim, olmadı. Anneme çalıştığı otomobil fabrikasını, aldığı maaşı, ağabeyime lüks otomobilinin fiyakalı özelliklerini, yaşadığı yerlerin gece hayatını

anlatmış. Ağabeyim de odunları tomruklarından nasıl ayırdığını anlatacakmış ki ben girmişim odaya.

Nikâhımız kıyıldı, yüzüm asık. Fotoğraf çektirdik, alkışlandık. Annem kulağıma öfkeyle fısıldadı: “Gülsene geri zekâlı. Yanlış anlaşılacak. El âlem ne der sonra. Düğünü resmî işlemlerden sonra yapacaklar işte.” Düğün kimin umurunda? El âlem neyi doğru anlamış?

Evlilik sürecim gönderilmeyen davetiye yüzünden uzamıştı. Evden hışımla çıktığım gün davetiyenin geldiği gündü. Annem Hayri’nin annesinden talimat bekler gibi iradesiz konuşunca “Bu kadarına da pes!” demiş, çılgına dönmüştüm. Pasaportum zaten hazır, yalnızca vize işlemlerini yaptıracaktım.

Oturmuş yere bakarken bana doğru uzanan bir gölge üstümü kapladı, ışığımı kesti. Korkuyla başımı kaldırdım, ağabeyim karşımda.

Ağabeyim kızgınlığını suskunlukla bastıran insanlardandır. Bana öylece baktı, konuşmadı. Başımda dikildi, konuşmadı. O kısacık anın yaşattığı suçluluk hissi zalimleşti, yüreğime uzandı. Nihayet, “İşten dönmemi bekleyemedin mi?” dedi. “Sabrı tükenen insan bekleyemez,” demek istedim, yutkundum. Otobüslerin yinelenen motor sesi, kalabalığın uğultusuyla birleşti. Otobüsler vızır vızır, biri geliyor diğeri gidiyordu. Muavin seslendi: “Ankara yolcusu kalmasın, otobüsümüz hareket etmek üzere...”

Ayrılıkların ve kavuşmaların durağıdır garlar. Benim ayrıldığım da yoktu kavuştuğum da. Ya çok inatçıydım ya da çok saf. Beyhude bir inançla annemin geleceğim için öngördüğü “hayırlı kısmet” safsatısını, lehte ya da aleyhte sonuçlandırmak için ağabeyime bir kez olsun bakmayarak tek sözcük söylemeden otobüsün kapısına adımımı attım. Bilet numaram on yedi. Otobüs birazdan hareket edecek. Yanıma kilolu bir kadın oturdu. Kadının basenleri koltuktan taşıyordu. Kadınlı temasımı azaltmak ne mümkün. Solum baskılanmış, sağım kustumuk kokuyor, kirden yapış yapış. Arkalardan çocuk ağlaması işittim. “Eyvah!” dedim. Bu yolculuk nasıl bitecek?

Muavin yanımdaki kadını rica ederek başka koltuğa aldı. Şaşkınlıkla ağabeyime bakakaldığımı yanıma oturunca anladım. “Neden geldin?” dedim, nazlanırcasına. Beni bu kış kıyamette yalnız bırakamazmış, güya anneme kızmış hatta onu azarlamış. Ben de inandım(!) Ağabeyimin koruyucu, kollayıcı ses tonu vardır. Dalgakırana benzetirim bu ses tonunun çağrıştırdığı güvenli limanı. Belli etmedim ama kaygılarım

bulutlar gibi dağıldı. O benim hem ağabeyim hem babamdı. Babamızı küçük yaşta kaybetmiş, taşrada büyümüştük. Görev bilmişti ailemizin kahrını çekmeyi. Görünürde ailede söz sahibiydi ama anneme saygısından sustuğunu onu tanıyanlar bilir. Ben onun kemikli, derin çizgili yüz hatlarını, konu ben olunca bana sevgiyle bakan gözlerini severdim. Çalışmaktan nasırlaşan damarlı, büyük elleri vardı. Ekmeğini tomruklardan çıkaran, zayıf ama güçlü bir marangozdu ağabeyim. Hastalandığında doktora gitmez, sağlığını önemsemezdi. Onu doktora gitmeye annem de ben de ikna edemedik. Varsa yoksa biz varsa yoksa geçim derdimiz. Sık sık öksürür, üstüne sigara yakardı. Şimdiyse yan koltukta emaneten oturuyordu. Griyle haki arası rengi soluk kabanını, kumaş pantolonunun altına sivri uçlu kundurasını giymişti. Sanki yoksulun varsıla ayak oyunuydu onunkisi. Gösteriş meraklılarına inat.

Huzurlu, içten bir tebessüm uğradı dudaklarıma. Annemin sesi kulaklarımda yankılandı, yetişti hemen. “Genç bir kız tek başına yollara düşemez. Aile şerefimizi iki paralık edeceksin. Bizi el âleme rezil edeceksin.” Asıl rezillik bir davetiye ve pasaport vizesi için yıllarca bekletilmektir, yıllarca! Neyse ki aileme değil yazgıma kafa tutuğumu ağabeyim anlayabiliyordu. Sinirlendiğimde nasihatlerini sıralardı: “Bağırmadan konuş, öfkeliysen hiç konuşma. Sükût altın bile olsa sarraf olmak başka şeydir...”

Hangi cesaretin beni bu yola sürüklediğini hâlâ bilmiyorum. Galiba konuştuğum herkesin lafı evirip çevirerek yurt dışına ne zaman gideceğime getirmesine, sabret diyerek acımasına, akıl vermesine içerlemiştim. İşte şimdi Ankara’ya gidiyordum. Üstelik kafasız, aciz, zavallı bir türmüşüm de erkek toplumunun insafına bırakılmışım algısını dayatan o hâlimle, “kız başıma!”

Otobüs yol aldıkça üşümem arttı. Horlama sesleri sinirime dokunuyor, ağlayan çocuk arada sırada huysuzlanıyordu. Uyku tutmayınca otobüs camından dışarıyı seyrettim. Karanlığa gömülmüştü gelişigüzel sıralanmış evler. Gözlerimi kısarak lambası açık evlerin pencerelerinden ışınlar çektim.

Çocukken annemin kalp ritmini dinler, hayalimde bir kar küresinin içine düşmüş gibi göğsünde uyuklardım. Otobüs camı annemin kalbine benzedi, titredi, sarstı. Başım cama yaslıydı, annemin kalbine olduğu gibi. Görüntüler buğulanmış camda yatay, yarı saydam çizgilerin arasından hızla kaybolurken zifiri karanlığa gömüldü her şey. O an uzay boşluğunda ilerleyen bir mekiğin içinde dünyadan uzaklaştığımı düşledim. Otobüs farlarının aydınlattığı fosforlu yol levhası jet hızında kendini okuttu. Ankara dört yüz elli kilometre. Yol uzundu, muavin şoförle sessizce konuşuyordu, bense kendimle.

Karanlık, kapladığı her yüzeyden uzaklaştığında uyandık. Yolcular kollarını iki yana açmış, gerilerek esniyorlar. Bazısı çapaklanmış gözlerini ovalayarak çevresini yokluyor bazısı yeniden uykuya dalıyor.

Ankara'ya ulaşmamıza bir saat kalmıştı. Yolculara çay ve kahvenin yanında kek dağıttı muavin. Ağabeyim öksürüklerinin arasına yudumlarını, lokmalarını sıkıştırdı. Gırtlığı yay gibi hareket ediyordu derisinin altından. Gölbaşı'nı geçince Balgat'ta inmemiz, servise binmemiz gerektiğini söylediler. Saat sabahın altısı. Külüstür servis aracıyla Güvenpark'ta indik, hızlı adımlarla meydanı geçtik. Kimi görsek Alman Konsoloslukuna bizi götürecek otobüsü soruyoruz. Takım elbiseli, üniformalı, omuzları vatkalı, resmî giyinişli Ankaralılar henüz durağa gelmemiş otobüs için sırada beklemekteler. Alışık değiliz ya bize tuhaf geliyor. Burada insanlar kibarca konuşuyor. Bu kurallı bekleyişi, kibarlığı, şıklığı, abartılı bulsam da gizli bir hayranlıkla seyrettim galiba.

Sıradakiler Ankaray Metrosu'ndaki gişelerden bilet almamızı söylediler. O esnada ben sırada bekledim, ağabeyim biletleri alıp geldi. Elimizde üç binişlik biletlerle bekledik. Zihnimde ev kızı imgesiyle şekillenmiş kişiliğimin krokisini, üstünü karalayarak bir anlığına buruşturup atmak geçti içimden. “Hey, Ankara! Senden hakkımı istiyorum. Neden yabancı ellere muhtaç ediyorsun? Neden uzaksın bizim gibilere?” diye bağırırsam şu meydanda, ne olurdu? Tutuklanırmıydım? Haber kanallarına çıkar mıydım mesela? Ya da beni tanıyanların gözünde ahlaksız, yoldan çıkmış, hain, nankör yaftası mı yerdim? Yapamazdım tabi ki de. Çünkü sevdiklerim vardı benim. Ağabeyim, annem, arkadaşlarım... “Fedakârsın, vefalısın, sadakatlisin” pohpohlamalarıyla yüceltilen, iyimserlikle kurulmuş tuzaklara kendini kaptırarak, insan sevdiği için ölüyordu her hâlükârda.

Ah! Bitseydi şu iş. Vizesi onaylanmış pasaportumu alarak arkadaşlara, akrabalara, komşulara, “Gördünüz mü, Almanya'ya uçuyorum sonunda,” diyebilseydim. Ağabeyime Alman sigaralarından, anneme altı yıldır hanemize konmasını beklediği hayırlı talih kuşunu, arkadaşlara ve komşulara imrenecekleri hediyelerden gönderebilseydim... Öncesinde annemin ellerinden öper, gönlünü alırdım nasıl olsa. Belki özentiyle kurgulanmıştı ama basitçe planlanmış yapılacaklar listemin öncelikleriydi bunlar.

Kırmızı renkli, numaralı şehir içi otobüsü bize doğru yaklaştı. Hayır, o değil ondan sonraki dediler. O da değilmiş, onun ardındaki. Bekle bekle dur. Şehir içi otobüs şoförü kuyruğun başını çeken askerin hizasına kapıyı denk getirdi, durdu. Hareketler nizami, davranışlar ezberlenmiş. Mahmur gözkapaklarım, zihnim ve algım, dışarıya açılan şehir içi otobüsünün kapısı gibi açıldı. Gördüklerimi, yaşadığımı

yerle kıyasladım. Ankara'nın göbeğinde, haber kanallarının miting meydanı olarak zihnime kazıdığı Güvenpark'ta ne karmaşa vardı ne itiş kakış. Aksine usturuplu bir kent vardı karşımda. Ağabeyime nedenini sordum. "Sabahın köründe miting olmaz. Ama bir gün o da olacak," dedi.

Ağabeyim ve ben özensiz kılığımızla sırtıyorduk. Ciddiyet, resmiyet, medeniyet timsali yolcular galiba görünüşleriyle beni korkutmuş, yarım yamalak öz güvenimi yerle bir etmişti. Tepkisel düşüncelerim araya girdi ve insanların gözlerinden okunan mat bakışları, mesleki görevini kişiliğinin önüne almış, vakurlu, dik duruşlu davranışları sorguladı. Birkaç kişinin üniformalı subaylara oturduğu yeri vermesi kaçmadı dikkatimden. Rütbeli genç subaylar kendilerinden yaşça büyük insanların yer verme tekliflerini geri çevirmedi. Ankara'da üniformaya, apoletlere gösterilen saygı, yaşın başın üstündeydi, anladım. Bir cihaza kart göstermek, bir köşeye çekilip ayakta yolculuk etmek, inmek üzere bekleyen yolcuların kapıya yönelmesi, sinyal veren düğmeler, komut veren sesler, geniş caddeler büyük kentlere özgüydü. Bana öyle geldi ki Ankaralılar sanki tersinden kalkmıştı bu sabah ve yüzler birbirini görmüyordu.

Konsolosluga yakın bir durakta indik, Ankara sokaklarında yürüyoruz. Konsolosluk önünde karıncaların ardı ardına sıralanışı gibi kaldırım boyunca uzayan, insanın içine kasvet düşüren bir garip manzara vardı. "Ankara'da da işler böyle ilerliyorsa vay hâlimize," dedi ağabeyim. Oysa Ankara'yı çocukluğuma armağan edilen bayramın ilk meclis açılışıyla, gençliğimize emanet edilen cumhuriyetiyle, her yıl aynı tarih ve saatte andığımız Atatürk'ün Anıtkabir'iyle tanışmıştık. Sıradakilere baktım. Vatandaş işsizdi, mutsuzdu, umutsuzdu. Öyle ki kuyrukta sahte evlilik düzenleyerek Almanya'da çalışacak olanlara bile rastladık. Ağabeyime sormadan edemedim. "Hadi bizim gibileri geçtim de "ötekiler" güzelim yurdu kimin yüzünden terk ediyor?" Ağabeyim konuşmadı. Sırada bekleyen insanlara baktı. Siyaset haberlerini manşetten okuyan iki sıra önümüzdeki adamın gazetesine dikti gözlerini.

Konsolosluğun bahçe duvarı yokuş aşağı iniyor, dönemeçte kayboluyordu. Şaşkınlıkla etrafımıza göz gezdirdik. Kuyruğun sonuna geldiğimizde ağabeyim bana baktı. Acıdı desem yanlış olmaz. Acısın! Acınacak hâlimizi hatırlamak kimden gelirse gelsin acıtacak. İradesi alınmış, okumamış, okutulmamış, hayalperest, budala kızların kaderidir bu. Ağabeyime kızamıyordum, kızamazdım. Liseyi son sınıfta terk ettiğimde kendini paralayan oydu. "Merak etme, herkes gibi biz de sıramızı bekleriz. Az daha sabır," demeseydi keşke. Çünkü beni çıldırtan, yalnızlığa ve karamsarlığa çeken en katlanılmaz şeydi beklemek ve sabretmek. Altan alta sinsi bir ateşi tutuşturup harlardı bu sözcükler. "Olsun," dedim. Başımı tamam anlamında öne doğru salladım. Ağabeyim zaman kaybetmeden bilgi almaya çalıştı. "Yarına kadar

beklersiniz,” dedi biri. Galiba çok yönlü sorunlar bekliyordu bizi. En kötü ihtimalle otelde konaklamamız, beraberinde parasal sorunları da getirecekti. Şık giyimli bir adamın önümüzdekilere isim ve soy isimlerini sorduğunu işittik. Ağabeyim adama yanaştı. Adam, kuyruk sırasında haksızlık olmasın düşüncesiyle gönüllü olmuştu, elindeki kâğıda yeni gelenlerin isimlerini yazıyordu. Yetkili biri sandık önce. Çok geçmeden tanıştık, o da ağır işleyen bürokrasi mağduruymuş.

“Şu memlekette kuyruktan çok ne var? Şu vatandaşın düştüğü hâllere bak,” gibisinden laflar etti sıradakiler. Altı yıl beklemiştim, iki gün daha beklesem ne yazardı ki? Beklemek zorundaydım. Ağabeyim sigarayı adeta vakumladı, nefesini çekti. Yorgundu, kaygılıydı. Bir köşede çömelip dinlenmemi istedi. Yanımdan uzaklaştı, birkaç kişiye sorular sordu. Bir aksaklık yaşanmaması için pürdikkat dinliyordu aldığı yanıtları. Ağabeyimin sezgileriyle eksik belgelerimin olabileceğini düşünmesi beni hâlâ şaşırtır.

İkinci vakti saat dört civarları. Ağabeyim kaşlarını çatmış alt dişleriyle üst dudağını ısırıyordu. Bir sorun olduğunda böyle yapardı hep. Aile nüfus kayıt örneğim eksikmiş. Tabii ki de hiç şaşırmadım. Şanssızlık değildi yaşadıklarım, düpedüz bahtı karalık. Neyse ki belgenin Ankara’dan da alınabileceğini öğrendik.

İnsanların ismini yazdırdığı hâlde sırada beklemesi çok ilginçti. Bir adam sanki içimi okudu. “Adınızı yazdırdınız işte. Ne bekliyorsunuz ki sırada? Kalemın hükmüne de güven kalmamış.”

Ağabeyim gerekli belgeyi temin etmek için gidecekti. Yerimden asla ayrılmamamı tembihledi. Yanımdan uzaklaşırken karın içine batıp çıkan, ince tabanlı, sivri uçlu kunduralarına ilişti gözüm. Tedirginliğini dönüp dönüp bana bakmasından anladım. Ankara soğuşunda, yer yer buza kesmiş kaldırımda, kayıp düşmemek için cambaz gibi temkinli adımlarla gittikçe uzaklaştı.

Akşamın karanlığıyla geldi ağabeyim. Anlattı. Kendisine, “Ankara’da konsolosluga en yakın nüfus müdürlüğü Kızılay’dadır,” demişler. Ağabeyim de zaman kaybetmemek için taksiye binmiş. İkametimizin kayıtlı bulunduğu nüfus müdürlüğünden belgenin faksla gönderilmesi gerekiyormuş. Bu işi yapsa yapsa o yapar düşüncesiyle, küskün olduğumuz arzuhâlcı amcam gelmiş aklına. Ankesörlü telefonla arayıp mesai saatinden önce belgenin faksla gönderilmesini istemiş. Mesai bitimine on beş dakika kala belgeyi fakslamışlar. Faksla gelen belgenin, yeniden yazılıp temize çekilmesi, imzalanması, mühürlenmesi gerekiyormuş. Merdiven basamaklarını ikişer üçer atlayarak çıkmış üçüncü kata. “Sistem kapandı,” demiş memurun biri. Mesai bitimine hâlâ on dakika varmış oysa. Başka bir memur da

“Yarın gelirsin, ne abarttın sen de,” diyormuş. Ağabeyimin tüm yalvarmalarına, yakarmalarına rağmen memurların katılmış resmî tavrı değişmemiş.

Konsolosluğun önünde sohbete dalmış insan kümeleri vardı. Sırada kazık gibi dikilmenin saçmalığı konusunda ikna olmuştu herkes. Çömelenler, otomobillerinde bekleyenler, portatif iskemlelerde oturanlar...

Saat gecenin on biri olmuştu. Sabah erkenden yerlerimizi alacağımız konusunda karar kılarak birer ikişer dağıldık.

Konsolosluk önünde dağıtılan ucuz bir otelin broşürü vardı elimde. Adresi küçük puntuyla yazmışlar. Ücreti büyük yazılmış, bütçemize uygun. Taksi şoförüne broşürü uzattım. Broşüre baktı, tecrübelerini açıkça paylaştı, Ankara şivesiyle içimize kurt düşüren cümleleri sıraladı. “La gardaş, buralar pek tekin yerler değildir. Dikkat edin...” Bizi uyardığına göre bir bildiği vardı. Sarhoş, belalı, zampara, yaralı, her çeşit insanla karşılaştığını işinin ehli olduğunu kanıtlarcasına anlattı da anlattı.

Ankara Kalesi yakınlarında üçüncü sınıf bir otelde kalacaktık o gece. Türk filmlerinden fırlama insanlar lobide oturuyordu. Kimlikler danışmadaki adama teslim. Bizim de kimliğimizi istediler, kayıt için. Üç katlı otelin üçüncü katına çıktık. Kapıyı açar açmaz garip bir koku bizi karşıladı. Ağabeyim atıştırmalık bir şeyler almak için aşağı inecekti, uyardı: “Kapıyı kilitle. Sesimi duymazsan kapıyı sakın açma!” Açar mıyım hiç? Taksi şoförünün anlattıklarından sonra asla. Ağabeyim gelene kadar pencereden Ankara’yı seyrettim. Karşımda sanki terk edilmiş, derme çatma evleriyle eski bir Ankara duruyordu. Ahşap yapı, çürümüş, şu izbe evlerde ne hayatlar saklıydı kim bilir. Evlerin bacalarından tüten dumanlara baktım. Acaba hangi ateşti bu ocakları ısıtan? Ya da hangi yatağın kömürü, hangi ağacın elleri, kolları, bacaklarıydı? Ankara iki parçaya bölündü zihnimde, kentlinin curcunası, taşralının ekmeğiyle. Kendimi bu evler gibi uyumsuz ve çaresiz düşündüm. Ben de taşralıydım, o bakımdan.

Ağabeyim seslendi, kilitli kapıyı açtım. Açık bir yer bulamamıştı. O gece çantamdan eksik etmediğim kömbelerle açlığını yatıştırdık. Battaniyeyi ayaklarıma sarmıştım, kalorifer peteğine yakın duruyordum. Ağabeyimin kunduralarından çıkardığı ayakları çorabıyla buza kesmişti. Ayak parmaklarını petek aralarına sıkıştırdı. Kalorifer peteği dokunulamayacak kadar sıcaktı. Öksürdü, sigara yaktı. Pencereyi açtım. Çakmağıyla beraber bir dal sigara uzattı, çekinme, hadi al, der gibi başını öne salladı, gözlerini kırptı. Karşılıklı sigara içmemiştik o ana dek. Sigara içtiğimi bilmediğini sanıyordum, onca zaman kendimi kandırmışım. Üzüntüm, bu babacan tavırla dağıldı, pencereden usulca uzaklaşan sigara dumanı gibi salına salına

havaya karıştı. Göz kapaklarımız istemsizce kapanıyordu. Her uzvumuz yorgundu, irademiz dışında. Esneyen ağızlarımızdan uyku soluyoruz. Elimiz ağzımızda. Öylece birbirimize baktık. Ağabeyim kendi yatağına doğru uzandı, horladığını işittim. Yorgunluğun etkisiyle ben de uykuya daldım.

Oldum olası duman tüten bacalar ilgimi çekmiştir. Onları seyrederken içimde sıcak bir yuvanın huzuru çöker. Eski ahşap evlerin bacalarına bakarken de kuramadığım kendi yuvamı düşündüm. Pencereden uzaklaştım. Sabahın karanlığında kalkmıştık. Suyu kirli ve bulanıktı Ankara'nın. Ağabeyim hazır su alıp geldi, içtik, yüzümüzü yıkadık, odadan çıktık. Kimliklerimizi alırken, taksi çağırmasını rica ettik otel görevlisinden. Taksi geldi, göğün yüzü açıldı. Bu kez akşamdan kalma, konuşmaktan bıkmış bir taksi şoförüne denk geldik.

Konsoloslüğün önünde neredeyse cenin pozisyonunda genç bir kız, duvar dibine çömelmişti. Sanki uzuvları birbirine yapışık, açılmak istemiyor. Sıksa, taşralı olduğu her hâlden belli genç bir oğlan da üşüyen ellerini ceplerinde tutuyordu. Ara sıra ellerini birbirine sürterek ısınmaya uğraşıyordu. Biz göz ucuyla birbirine bakıp da görmez, kendine benzeyeni beğenmez, kıskanç insanlarız. Bakışmaktan anlamlar çıkartır da birbirimizle didişiriz. Sefaletimiz bitmez.

Ağabeyim dün alamadığı belge için Kızılay'a gideceğini söyledi. Para suyunu çekmişti, şehir içi otobüsüyle gidecekti. Hızlı adımlarla, ayaza kesmiş sokağın yokuşunu indi.

Duvarın ardından baktım konsolosluk binasına. Ankara'daki evler gibi üç katlıydı. Büyük bir kapısı ve içini göstermeyen yüksek bahçe duvarları vardı. Duvarları aşan yaşlı ağaçlar, sanılırdı ki dallarıyla kaldırımları gölgelemek için uzamışlar. Kulübedeki polis, küçük bir pencereden insanların sorularına kestirme yanıtlar vermeye dahi üşeniyordu. Konsolosluk bahçesinin kapı rengi yeşil. En çok da bu türbe yeşili kapıya takıldı aklım. Annem, cennet kapısının yeşil olduğunu söylerdi. “Kim görmüş?” diye sormuştum ben de. Elinin körü görmüşmüş. Avrupa'dan gelen insanların Avrupa'yı cennet gibi ballandırarak anlattıklarını anımsamam bu düşüncüyü destekledi. Elin memleketi kör etmişti gençliğimi.

Bir yolcu uçağı geçti üstümüzden. Ancak yeşil kapıdan vizesi onaylanmış pasaportumla çıktığımda bu cansız kuşla uçabilirdim.

“Yeşil kapı!” demişim fısıltıyla. Ağabeyim, “Ne kapısı?” diye sorunca fark ettim kendime konuştuğumu. “Yok, bir şey!” dedim. “Şu kapıya başka renk bulamamışlar mı?” “Bu mu şimdi derdimiz, tasamız?” dedi. Bu kapıdan geçmenin hayallerimin cennetine ulaşmayı simgelediğini nereden bilsin.

Annem her ramazan ayında dindar kisvesine bürünürdü. Ölümü-dirimi, günahı-sevabı, cenneti-cehennemi o zaman hatırlardı. Bir eve tıklıp ölümler gibi yaşadığımızı düşünmeden verirdi, anne vaazlarını. Nasihatler bataklığında boğulurdum. Gerçek yoksula değil akraba ve komşulara iftar sofraları, hayatında eline kitap almamışların bilgiçlik tasladığı, anlamadan okunup dinlenen mukabeleleri, dilek için tespihle çekilen dört dörtlük, dört bin dört yüz kırk dörtlük, seccade üstündeki uyuklamaları, “nurlanmış da huzura ermiş kalpleri” bir aylığına çekerdim.

Öğle saatleriydi. Sokaktan geçen lüks araba içindeki bir adamın yabancı bakışları, sırada bekleyen herkesin üstünde gezdi. Herkes arabaya odaklanmışken ağabeyim yokuşu tırmanarak çıkageldi. Bu kez iyi bir şey oluşuna dair huzurlu bir ifade yakaladım yüzünde. Yaklaştı, zafer kazanmış edasıyla, yüksek sesle, sorunsuz bir şekilde belgeyi aldığını, elindeki belgeyi sallaya sallaya göstererek anlatı. “Bir sorun çıkarsa orada çıkar artık.” İşaret parmağıyla yeşil kapıyı gösteriyordu. Tuhaf bir boşluğun içine düştüm. Elindeki poşeti uzattı, simit ve ayran almıştı. “Sen bir şeyler atıştırdın mı?” Çayın yanında nar gibi kızarmış, sıcacık Ankara simidi yediğini söyledi, Kızılay’da. Anlattığına göre çok güzel bir kahvaltı yapmış. Onu mutlu eden şeyin Ankara simidi olduğu hayatta aklıma gelmezdi, garipsedim. Belki ilk kez yaşamak için değil de tat almak için...

Elimde tuttuğum belgeler, avucumda buruşmuştu. Sıram gelmişti, inanamıyordum! Ağabeyim el çabukluğuyla cebinden çıkardığı parayı avucuma sıkıştırdı. Kapı açılınca üstüm arandı, içeriye geçtim. Avluyu geçip binaya girdim, üstüm arandı. Burada da sıra vardı. “Lütfen bekleyin,” dediler. “Demeyin öyle,” diyemedim.

Cam paravanlarla ayrılmış bölümlerde memurlar vardı. Önce bir kadın memur belgelerimi kontrol etti. İşlemler dışarıya kıyasla hızlı ilerliyordu. Vezneye galiba fazlaca para yatırdım. Altı yıldır bu iş için ta Almanya’dan gönderilip bu günü bekleyen, cüzdanımda katlı duran jilet gibi ütülenmiş marklardı bunlar. Veznedarın verdiği makbuzla başka bir bölüme geçtim. Oradan başka bir bölüme. İşlemlerimin tamamlanmasını bekliyordum. Gidebilirsiniz dediler. “Bitti mi?” diye sordum memura. Biter mi? Pasaport teslimi güvenlik kulübesinden yapılacak. Yeşil kapıdan işlemleri bitenlerle birlikte sokağa çıktık. Dışarısı sanki mahşer yeri. Kalabalıktan sıyrılarak güvenlik kulübesine doğru ilerlemeye uğraşıyorum. Koca koca adamlar çekilmiyor önümden. İnsan utanır, sıkılır biraz. Nezaket sabrı kalmayan kalabalıklarda önemsenmiyordu demek ki. Haksız değiller tabii. Karışıklıktan, beklentiyle yaşamaktan bıkmış, usanmışlar.

Kalabalıkta, ayakta, insanlarla temasının azaldığı bir boşlukta bir saate yakın bekledim. O an gelmişti. Adım, soyadım okundu, kimliğimi uzattım. Bilgilerin

uyuştuğunu gören güvenlik görevlisi pasaportumla kimliğimi bana iade etti. Pasaportumu açıp vize kısmına baktım. Onay mührünün bendeki sevincini sözcükler anlatamaz. Heyecandan ölecek gibiydim. Çabucak sağa sola bakındım, bu sevinç ağabeyimle paylaşılacak, mutluluktan ağlanacaksa şimdi ağlanılacak. Gözlerim kalabalığı taradı, ağabeyimi aradı. Ötede, yokuşun aşağısında, ağabeyime benzeyen birini gördüm. Kimliğimi ve pasaportumu sırt çantama attım. Karlı, buzlu zeminde yürümeye çalışırken kayıp düşecektim az daha.

Sırtı duvarda, yerdeki buzlu kara oturmuş, bacaklarını uzatmıştı. Zor nefes alıyordu. “İyi değilim Hatice!” dedi kendini zorlayarak. Bağırđım, yardım istedim, başımıza toplandılar. Hangi ara ambulans geldi anlamadım. Ağabeyimi sedyeye uzattılar, kaskatı kesilmişti. Yanından ayrılmadım. Sol eli avuçlarımda sanki buzdan bir el. Sımsıkı tutuyordum, öpüyordum, yüzümü değdiriyordum. Ambulansın  ı lıklarına eşlik etti  ı lıklarım. Sağ koluna serum bağlanmış, ağzını ve burnunu kaplayan oksijen maskesine baktık a kahroluyordum. Sağlık görevlisi kadın kolumdan tutup beni yana  ekti. “Sakin olun, bakın görevimizi yapmamıza engel oluyorsunuz.” Sesler yankılı, sesler bo uk. Hastane kapısı, doktor önlükleri, beyaz lekeler şeklinde karmakarışık, bukalemun gibi renk değıştiren bir resme dönüşüyordu.

Ağabeyimi acil müdahale odasına aldılar. Bir rüya değildi bu. Bir hayal, bir film değildi. Gözlerim sanki buzlu cam, hiçbir şeyi net görmüyordu. Pe ete uzattılar, baktım öylece. Gözyaşım silindi, kim sildi, tepkisizdim. Doktorların acil müdahale odasına koşturduğunu gördüm. Acıyan bakışlar, merhametli dokunuşlar kötü bir şeyler oldu unun habercisidir. Giyotin gibi başıma inen üç beş beyaz silüetin, “Başınız sağ olsun!” demesiyle içime gömüldüm. O sözle gö süme balyozu indirdiler. Moloz yığını gibi koridora döküldüm.

Kendime geldi imde akşamdı, hastane odasında, yataktaydım. Bayıldı ımı söyledi, hemşire. Sakinleştirci i ne yapmışlar. Ağladım, ağladım, ağladım. Acı her zerreme sı radı, zehirledi, da ıldı, hatıralara sarıldı. O benim sığınadımdı. Babamı görememiştım zaten. Şimdi baba yerine koydu um ağabeyim de olmayacak mıydı?

Ağabeyimin ölüm nedenini öğrenemedim. Akci er ödemi olabilmemiş. Kesin teşhis otopsi sonucunda ortaya  ıkacakmış. Hastanenin bah esine  ıkıp oturakta oturdum. Bir dal sigara istedim sigara içenlerden. Sigarayı yakıp derin nefesler  ektim. So uk havayı  ektim ci erlerime. Ankara so u unda hastane kapısına bakarak yasladım başımı, otura ın buzlu tahtalarına.

TMMOB
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ANKARA ŞUBESİ
ankara.imo.org.tr

Necatibey Cad. No: 57 - Kat: 4 Kızılay / Ankara
Tel: 0312 294 30 66 Faks: 0312 294 30 77
E-mail: imoankara@imo.org.tr